ANUARUL I

AL LICEULUI DE STAT „TRAIAN DODA“

DIN

CARANSEBEȘ

PENTRU ANUL ȘCOLAR 1919—20

PUBLICAT

DE DIRECTORUL SABIN EVUȚIAN.

TIPOGRAFIA „DRAPELUL“, LUGOJ.

1920.

I.

Din cele trecute vremi...

1. O frumoasă pagină de luptă românească în jurul înființării liceului.*)

Confiniul militar se desființează la anul 1871, tot atunci încetează și Regimentul confiniar româno-bănățean Nr. 13. Fosta împărăție a Habsburgilor, desființată — după dreptate — și ea în cursul vremilor, răsplătește serviciile grănicerilor împroprietărindu-i asupra pământurilor și pădurilor din acel teritoriu (vre-o 250000 jughere, azi în valoare de peste două miliarde cor.)

Decretul regal din 18. Mai 1873. dă, s'ar zice — tot ca răsplată, orașelor Caransebeș, Biserica-Albă, Panciova și Titel din fostul confiniu militar dreptul la câte-un gimnaziu superior (liceu) încredințând cu executarea acestei „preaînalte hotărîri" pe Ministerul de culte și instr. publică. In ce privește limba de predare națională în aceste școale, în Caransebeș, cea românească nu încăpea îndoială, ori conștiința de neam a locuitorilor din acest ținut întins, aproape curat românesc, cel mai românesc din fosta monarhie, nu putea tălmăci altfel decretul regal. Stăpânitorii zilelor deatunci, cari luptaseră cândva pentru libertate și egală îndreptățire, iar mai în urmă împotriva absolutismului, nu înțelegeau de altă parte să admită altora nemaghiari, o interpretare în acest înțeles.

Și așa se 'nfiripă lupta mare, de-aproape 31 ani, luptă plină de frământări în o parte, de machinațiuni în cealaltă, purtată cu arme nu deopotrivă de tari, dar tocmai din acest motiv frumoas pentru cei cari n'aveau de partea lor decât dreptatea. Ori, dacă puterea a triumfat și stăpânit 12 ani, dreptatea a învins definitiv și va stăpâni veac de veac.

Conducătorii acestei lupte sunt figuri istorice ca gen. Traian Doda și episc. Ion Popasu, pe lângă alți bărbați ilustri

*) Datele din acest capitol și din al 3-lea sunt luate în bună parte din documentele donate liceului de d-nii general de divizie Nicolae Cena și Constantin Călțiun sen.

şi de inimă, dintre cari numai puţini au ajuns ziua dreptei răsplătiri.

73 de inşi, streini, aproape toţi Germani, adresează la 28 Sept. 1873 (la 4 luni după decretul regal) o cerere către „Bezirksschulrat"-ul din Caransebeş (Sfatul şcolar al circumscripţiei), să intervină pentru înfiinţarea în Caransebeş, pe spesele statului, a unei şcoli reale şi nicidecât a unui gimnaziu superior (liceu), cum ar dori unii (Românii) şi cum ar fi învoit şi min. de instrucţie, — pentrucă numai şcoala reală ar corespunde necesităţilor lacale. — Drept răspuns, Comandamentul corpului de armată din Timişoara (comandant Scudier), încredinţat cu împroprietărirea sau „segregaţia" — ce a durat până în 1880, — inaugurează o şcoală reală germană cu 4 clase. Luând ministerul maghiar supraveghierea acestei şcoli, voieşte s'o transforme în gimnaziu (liceu clasic) maghiar. Românii grăniceri nici că vor să audă însă de altceva, decât de *liceu românesc*. Zadarnic vin pentru păciuire şi căpătuială însuş ministrul Trefort — altfel unul dintre cei mai luminaţi miniştri de instrucţie ai Ungurilor — şi comandantul Scudier.

Acest refuz categoric, împotrivirea energică şi mai ales faptul, că bărbaţii mari cari purtau destinele acestui ţinut căutau să ţie vie şi neprihănită în sufletul grănicerilor ideea unui liceu românesc, ce li-se cădea şi după drept şi după dreptate, au determinat pe ministerul unguresc să deplaseze chestia printr'o dibace trăsătură de şah, căci avea doar ca părtaşă puterea. Motivând adecă cu „situaţia nefavorabilă financiară a ţării", amână crearea unui liceu în Caransebeş, caută însă în acelaş timp un mijloc efectiv de întărire a elementului maghiar şi maghiaron din acest oraş. Astfel în anul 1880 pune în coasta tendinţelor româneşti o şcoală civilă maghiară, un tip de şcoală, care va fi fost născocit la 1868 cu bune intenţii, dar care de fapt a fost pretudindeni pepiniera maghiarizării.

Şcoala civilă nu corespundea nici necesităţilor ţinutului, nici dorinţei generale, cu atât mai puţin celei româneşti. Acţiune . . . reacţiune. Românii se organisează şi hotăresc să-şi creeze un liceu din puterile proprii. Iată comitetul, care ia iniţiativa pentru întruparea ideii *pentru noi prin noi înşine* : Traian Doda general î. p., Ion Bartolomeiu secretar consistorial, Gheorge Baiaşiu negustor, Iosif Seracin vicecolonel î. p. (loc.-colonel) şi Ioan Mihaiu cetăţean din Caransebes; Mihaiu Popoviciu protopresbiter, Ştefan Luianovici negustor şi Robert Hofman proprietar din Orşova; Ilie Curescu tenente î. p. din Domaşnea; Isaia Stoica de Hatieg (Haţeg) şi Nicolae Nestoroviciu negustor din Mehedia (Mehadia); Pavel Dimitrieviciu primotenente î. p., Dănilă Radivoieviciu negustor şi Marin Catrinescu din Bozovici; Mihaiu Blidariu preot din Prilipeţi; Ioan

Bethia din Pătaş; Ianăş Bumbacila preot din Teregova; Ianăş Moatter şi Constantin Neagu negustor din Slatina; Ioan Popoviciu senior căpitan î. p., Adam Musta preot din Glimboca şi Gheorge Ivanescu preot din Marga. Grănicerii aveau acum de păzit ceva mai mult decât ţara lor de odinioară: limba şi cultura lor . . . şi-au stat ca stânca.

După 15 Iulie 1881 o circulară cutrieră toate cătunele fostului regiment romàno-bănăţean. E adresată lor, ca „proprietare la fondul grăniceresc de creştere şi cultură şi la fondul general grăniceresc de avere" şi le spune, că „s'a format — la dorinţa generală — un comitet pentru înfiinţarea cât mai curând a unui gimnaziu complet cu 8 clase în Caransebeş"; din fondurile amintite fiecare comună să se oblige prin urmare a da 5% după capital, amăsurat instrucţiilor. Iscăliţi: Traian Doda general î. p., Filaret Musta protosincel (acum archimandrit şi vicariu episcopesc, singurul în vieaţă), Gheorghe Baiaşiu negustor, Arone Damaschin asesor ref. cons., Iuon Ionaşiu asesor cons. ord., Gheorghe Dicu controlor diecezan, Petru Babeu primtenente, Filip Adam ref., Patriciu Dragalina profesor preparandial şi Ioan Bartolomeiu secretar consistorial. — Te prinde nu stiu cum o duioşie şi o mândrie ce-o simţi retrăind vre-o clipă măreaţă din trecut, când vezi într'o singură tabără oameni atât de feluriţi după ocupaţiile lor zilnice, încălziţi însă toţi de aceeaş conştiinţă de neam, de aceeaş ideie, care *trebuia realizată* chiar prin jertfe. Şi, neuitând dintre dânşii pe fericitul episcop Ioan Popasu, cât de impunătoare va fi fost lupta, unde alături de militari erau dignitari şi funcţionari bisericeşti, alături de profesori tenenţi, alături de tenenţi iarăş preoţi şi în rând cu ei negustori şi „cetăţeni" ! . . .

Circulara a avut rezultatul dorit: comunele votează 3—5% după capitalul fondurilor lor, afară de vre-o câteva, pe cari de ce le-am mai aminti! ? D-zeu ştie, cât vor fi suferit, că „stăpânirea mai înaltă", „notarul" (secretar), „pretorele şi primpretorele" (administrator de plasă) i-a oprit, cum se plâng înşile, să-şi plinească ce inima le îndemna. Câtă durere d. p. în următoarele şire dintr'o scrisoare: „. . . locuitorii Şopotului nou niciodată n'au făcut ceva fără putere . . . Acum veţi binevoi a vă convinge, pre din departe, ceea-ce mie în scris . . . nu mi-e ertat a lămuri : adevărul. Ioan Goanţa preot. adm."

Intâiul fond gimnazial se prezintă astfel: 5% după cca 250000 fl. = 12500 fl., din venitele fondului neîmpărţit al şcoalei militare şi reale — 5% după cca 30000 fl. = 1500 fl., dela Comunitatea de avere 2000 fl., dela dieceza gr. or. română a Caransebeşului 1500 fl., 5% după fundaţiunea Haţegană 500 fl. = 25 fl., — în total 17525 fl. Bani mulţi pe atunci! Aceste contribuţii au fost aprobate de municipiu în congre-

gația generală din 16 Ian. 1882. Un oare care Francisc Suttág, „reprezentant comitatens totodată și inspector regesc de școale" dă recurs la minister contra decisului, cerând anularea lui. Prea era țesută cu ață subțire. Românii grăniceri, bucuroși că-și văd asigurat începutul, dau de noui împotriviri.

Nu era vreme de pierdut, — fie ce-o fi! La 18 Febr. acelaș an, Traian Doda, Filaret Musta, Ioan Bartolomeiu, Iosif Seracin, Gheorghe Baiaș și Constantin Neagu prezintă ministrului întâia cerere în scris. Amintind „rezoluția maiestatică", amânarea înființării gimnaziului dat prin aceea rezoluție, spune această cerere: Sub durata graniței era în Caransebeș școală medie militară. Dela desființarea ei „poporăciunea deaici a fost lipsită de un mijloc cultural . . . Lipsa o simțim în mare măsură, căci inteligența în ținutul nostru decrește rapid, așa d. e. din cauza aceasta nu putem avea contingentul necesar cu pregătirea recerută de lege pentru statul învățătoresc și preoțesc, suntem siliți a ne recruta până și notarii comunali de prin vecini, iar alți diregători mai mari din sinul nostru nu avem . . . Aceste considerăciuni destul de triste pentru ținutul nostru au făcut, ca noi înșine să ne îngrijim de crearea unui gimnaziu superior în Caransebeș." Se arată rezultatul contribuțiilor, aprobarea lor și protestul lui Suttág. „De aceea am venit în persoană — încheie cererea — ca locuitori ai ținutului fostului regiment conf. româno-banatic și reprezentanți comitatenși, ca să binevoiți a lua cele expuse în considerare și a ne da mână de ajutor", câtă vreme un liceu e necesar și mijloacele sunt date.

Au cerut dela cei, cari înșiși au creat stările de mizerie culturală aici, cari se bucurau că „inteligența decreștea rapid", că n'aveam nici chiar „notarii noștri comunali" necum „alți diregători mai mari". Și-au cerut și de-a doua oară, în Oct. 1883 și a treia oară în 1885. Și au cerut nu bani, ci *un drept garantat.* Au trebuit să ceară, căci așa era dreptatea, veșnic pe drum, în cerșite, de unde revenea cu capul spart. Așa soartă avu și ultima cerere, către C. Tisza, iscălită de 170 reprezentanți ai comunelor Obreja, Iaz, Ciuta, Var, Ohababistra, Crășma, Glâmboca, Mal, Margine-Mărul, Marga, Voislova, Valeamare, Savoi, în frunte cu viriliștii, primarii, preoții și învățătorii. Se miră — zic ei — că „deși — după a doua rugare — în 23 Dec. 1883, directorul suprem reg. al districtului școlar seghedinean Hippolit Fejér, ca însărcinat al ministerului, s'a exprimat în Caransebeș, în cursul constatărilor și eruărilor făcute, foarte favorabil, cauza e încă neresolvită, trăgănându-se de 3 ani, spre dauna nereparabilă a culturii și subsistenții generațiunei viitoare a poporului acestui ținut".

Și'n răstimpul ce urmează Comunitatea de avere contribuie an de an cu câte 2000 fl. pentru ideia ce n'a încetat de-a se menține vie, la suprafață și această contribuție anuală formează la 30 Iunie 1891, cu interese capitalizate „fondul gimnazial" de 25500 fl. 59 cr.; de altă parte cu tasul în Duminici și la praznice se adună „creițărește" un „fond școlar gr. or. rom.", — două fonduri, cari aveau să joace încă rol în viața acestui liceu.

Și moare generalul, mor și alții, tovarăși ai aceluiaș ideal, — se duc cu dorința. Puțini supraviețuesc.

1906. In acest an se pecetluește definitiv soarta luptei de peste trei decenii și vremelnic cea a liceului, care totuș avea să fie romănesc.

Ministru al instrucției: contele Apponyi, la secția învățământului secundar: baronul Barkóczy, primarul Caransebeșului: O. Bordan, prezident la Comunitatea de avere: C. Burdia. Lozinca: Un liceu maghiar de stat în inima Severinului — Caransebeșul — e o problemă de mare importanță și urgentă chiar și numai din punctul de vedere al „statului național unitar maghiar".

Ministrul cere — acum el cere — 400000 cor. și intravilanul necesar, — orașul și Comunitatea se pun pe lucru. Toate merg strună: nu se împlinesc bine nouă luni și clasa I. e în plină activitate. Amintim câteva momente, vrednice de amintit, din această înfrigurare.

Reprezentanța orașului ține două adunări extraordinare: una la 20 Nov., alta la 21 Dec. In cea dintâi se pune la cale — în principiu — cedarea „fondului școalei gr. or. române", pe atunci 103.663 cor., pentru edificarea liceului unguresc; în cea de-a doua se dau pentru liceu intravilanele necesare, se votează din partea orașului contribuția de 50.000 cor. — tot bani românești și se decide definitiv asupra sorții fondului școlar gr. or. român. Ce putea ajunge — în fața puterii protestul dat de Consistorul Diecezan contra cedării unui fond ce aparținea bisericii, și care se putea folosi numai și numai pentru menirea pe care-o arăta însaș numirea acelui fond!? Și ce putea ajuta în fața alor câteva zeci de inși glasul demn, de împotrivire, al protosincelului Dr. Traian Badescu (acum episcopul Caransebeșului), al fostului prof.-dir. la școala normală (mai apoi president al Com. de avere) Patrichiu Dragalina și al advocatului Dr. Nicolae Ionescu la întâia adunare, — al acelorași și al lui Constantin Călțiun sen. și Nicolae Popoviciu la a doua adunare?! Majoritatea a hotărît „pentrucă — se zice — numai cu acest fond se poate asigura suma cerută (și promisă cu orice preț!) — dealtfel la liceul din chestie limba română va fi studiu obligator, prin ce se

satisface şi intenţiei celor cari au dat fiinţă fondului.“ In acelaş timp însă — cu adevărat politică ungurească — majoritatea e pusă la cale, să protesteze direct la ministru contra obligativităţii limbii române „ca fiind lucru incorect şi contrar legilor.“

Comunitatea de avere avea să dea restul până la 400.000 c., va să zică partea mai mare. Peste o lună, la 23 Ian. 1907, comitetul decide, să cedeze pentru liceu „fondul gimnazial“ ce se urcase la 114.413 cor., să dea o contribuţie de 119.935 cor, din prisosul anilor 1907 şi 1908, — decide totodată să înfiinţeze un internat pentru elevii de liceu, grăniceri. Pune în schimb 2 condiţii: limba română să fie studiu obligator şi la primirea în liceu să fie preferiţi fiii grănicerilor. Cei interesaţi ştiau însă prea bine soarta celei dintâi condiţii, cât pentru a doua era de fapt numai de formă, doar grănicerii aveau să dea liceului — cum au şi dat — contingentul necesar.

Cu data de 16 Aprilie ministrul instrucţiei aprobă toate decisele reprezentanţei oraşului, respinge însă protestul înaintat în chestia fondului şc. gr. or. rom., — de asemenea aprobă daniile Comunităţii de avere, dar nu primeşte condiţia cu limba română decât în acel înţeles (cu tâlc!) „că o persoană didactică va fi obligată să predea studiul amintit în măsură suficientă şi în mod sistematic“ (pe româneşte, zis pe şleau: profesorul adică e obligat să predea l. română, dar elevii nu sunt obligaţi s'o asculte), iar în ce priveşte cea de-a doua condiţie, câtă vreme el se va îngriji ca toţi să poată fi primiţi, să se omită „ca una ce-ar putea face multe încurcături“, — aprobă în sfârşit şi înfiinţarea internatului, dar „cu considerare la dreptul de inspecţie şi în chiar interesul bineprіceput al cauzei află de necesar, se învoieşte chiar (!), ca la alcătuirea regulamentului să fie consultată şi superioritatea şcolară“. Urmează în Iunie şi aprobarea ministrului de interne.

Primind primarul, cam în aceeaş vreme, informaţia, că ministrul nu va da voie pentru deschiderea clasei intâi până 'n toamna anului 1908, nefiind cheltuielile de susţinere luate la buget, — convoacă pe 21 Iunie adunarea extraordinară a reprezentanţei. Şi au hotărît aici, să suporte ei cheltuielile anului şcolar 1907/8 şi să le plătească din „fondul grăniceresc“ (ce mărinimie!), numai şi numai să se deschidă odată şi odată cl. I a liceului unguresc „de urgentă necesitate nu numai din punctul de vedere al învăţământului public, dar şi din cel al patriotismului.“ Prea era prea, se vede. Chestia a început tot mai mult să se agite şi în presa românească şi pe semne era aceasta o crimă, pentrucă redactorul responsabil al ziarului „Lupta“ (apărea în Budapesta) a şi fost judecat în Febr. 1908 la $1^1/_2$ an temniţă ordinară şi la 1500 cor. amendă în bani pentru

articolul ce-l adresase grănicerilor de aici, în preajma adunării generale a Comunităţii de avere, la 29 Iunie 1907.

Adunarea aceasta ţinută la 6 Iulie, a fost foarte vehementă: o parte a membrilor nu voia să accepteze hotăririle anterioare ale comitetului, ştiindu-se mai ales acum şi răspunsul ministrului la condiţiile puse. Erau însă numai 9 faţă de 86: Mihail Costescu, Nicolae Ivanescu, Iuliu Musta, Emanuil Pirtea, Mihaiu Popovici, Vasilie Popovici, Ioan Sârbu, Gheorghe Tătucu şi Martin Vernichescu. Decisele comitetului au primit sancţiune, în plus s'au mai votat 16139 cor., restul ce lipsia.

Astfel în Sept. 1907 se inaugurează întâia clasă a liceului unguresc, deocamdată, în localurile şcoalei civile. 3 clase pararele deodată, cu 162 elevi, aproape toţi Românaşi, conscrişi de primar prin administraţie. Şi deatunci, în fiecare an câte-o clasă. In 1915 clasele îşi urmează cursurile în noul edificiu.

De-ar fi prevăzut faimosul ministru soarta liceului său, ridicat peatră de peatră din bani şi sudori româneşti, nu stăruia. Dar s'a făcut şi după 12 ani putem zice: în fiecare rău şi-un bine!

*

12 ani... Va fi împlinit această şcoală şi misiune culturală, — în fiece vorbă, în fiece vibrare, copiii grănicerilor — ei au dat grosul an de an — au simţit însă accente streine sufletului lor, în profesori au trebuit să vadă clipă de clipă pe desrădăcinătorii plăpândelor lor suflete. Pentrucă nu odată li-s'a spus, că tind să-i crească în spiritul de jertfă pentru patria unitară maghiară, idealul instrucţiei lor.

Cei cari aţi trăit acele clipe şi aveţi acum fericirea de-a auzi între aceste ziduri glasul curat al maicii voastre şi a asculta sincera vibrare a sentimentelor româneşti şi omeneşti, aduceţi-vă aminte de acele ore, în care catehetii şi profesorii voştri la limba română — deşi spionaţi pela uşi — vă picurau cu încetul în inimi credinţa în Dzeu, nădejdea de mai bine în soarta neamului nostru întărindu-vă sentimentele voastre naţionale, cari au ţâşnit ca dintr'un izvor de munte, când aţi dat fiinţă, încă dominaţie maghiară fiind, cercului vostru literar „Nicolae Iorga“ şi aţi naţionalizat, prin înfigerea pe ziduri a drapelului şi emblemei ţării româneşti, liceul, înainte de predare.

Şi să ne-aducem cu pietate aminte, toţi, de cei cari luptă dreaptă şi grea luptat-au pentru acest liceu, ca să fie numai românesc — şi de catehetii şi profesorii de limbă românească sub stăpânire maghiară, cari au plinit misiune grea şi sinceră, cu risicul periclitării libertăţii lor personale, unii ani de zile fără vreo altă remuneraţie, decât mulţumirea sufletească de-o clipă şi fericirea de-a fi gătit calea pentru ceasul mare. Şi datori suntem, să facem părtaşi amintirii noastre şi

pe acei elevi români dela acest liceu, cari şi-au vărsat sângele „pro patria“, dar cu gândul la ceasul mare . . .

Şi acest ceas sosit-a! Recetind scrisul unui profesor însufleţit de isbânda de-o clipă, la inaugurarea liceului ungurese: „Credinţa ni-e vie, voinţa mare, sufletele şi trupurile noastre gata oricând . . . Viitorul frumos şi mult promiţător, după ale noastre nădejdi, e în mânile lui Dzeu! . . .“ — recetind, zic, aceste cuvinte, ceasul cel mare îl socot ca o manifestare a voinţii Celui de sus . . .

Să fim vrednici de-acel ceas şi de înaintaşii noştri! *Se.*

Profesorii şi catiheţii români

în anii şcolari 1907/08—1918/19.

In a. şc.	A predat Religia	În ore pe săpt.	A predat Limba română	În ore pe săpt.	Observări
1907/08	Ioan Stoian paroh	6	Dr. Ilie Minea prof. şc. norm.	6	
1908/09	„	10	„	10	
1909/10	„	10	Dr. Nicolae Regmau prof. şc. norm.	8	
1910/11	Ioan Stoian, Dr. Aurel Mihaescu, exactor cons.	8 8	„	8	Până 'n 1 Febr. păr. Stoian, apoi Dr. Mihaescu
1911/12	Pavel Magdescu dir. int. şi Dr. Aurel Mihaescu	4 6	Mihail Petricoane-Drugarin prof. supl.	10	
1912/13	aceiaşi	6 6	„	12	
1913/14	Dr. Vasilie Loichiţă prof. de teol. şi Pavel Magdescu	6 8	„	14	
1914/15	aceiaşi	8 9	Cr. Cornel Cornean secr. cons. şi Pavel Popa ex. cons.	5 4	păr. Magdescu a predat şi cânt. bis. (1 ora)
1915/16	aceiaşi	8 9	aceiaşi	4 4	Dr. Cornean şi P. Popa au predat l. română trei ani, fără remuneraţie
1916/17	aceiaşi	8 9	aceiaşi	4 4	
1917/18	Dr. Vasilie Loichiţă	8	(nu s'a predat)		
1918/19	Dr. Cornel Cornean şi Dr. Vas. Loichiţă	8 8	Dr. Dimitrie Cioloca Dr. Vasilie Loichiţă	8 8	

2. Naţionalizarea liceului.

Incepeam şi la 1 Septemvrie 1918 un nou an de ideală muncă în legăturile liceului de stat din Caransebeş, cu grija luminării şi ţinerii aprinse în inimile bune şi primitoare ale băieţilor noştri, a dragostei de lege şi de neam. Acesta era apostolatul tuturor catiheţilor noştri la liceele de stat maghiare ca în cadrul orelor de religiune şi mai ales în clipele de meditaţie religioasă din Duminici şi sărbători de dinaintea slujbei dumnezeeşti, să înfrăţim simburele credinţei şi al religiozităţii cu neclintita alipire de durerile şi aspiraţiunile neamului care viaţa ne-a dat şi cu duioşia mamei ne-a crescut. Cu câtă scumpă responzabilitate nu urcam treptele acestei propovăduiri din uitatul ungher al unei lăturalnice săli de învăţământ din pompoasele încăperi ale cutărui liceu, dar pentru noi adăpost cucernic, de mântuire, ca apele înviorătoare ale unei oaze din mijlocul arşiţei ce ne îmbrăţişa şi petecul iubit de pământ roditor dindărăptul blocului de piatră ce ne adumbrea...

Eram bietul foişor cu uşile zăvorite în liniştea căruia cuvintele picurau cu căldura şi discreţia lacrimilor plânse în tăcere şi, unde se plămădia credinţa în taina frumosului nostru viitor . . .

Luminiţele albăstrii răspundeau când aprinse, când drăgălaşe şi înţelegătoare în ochii bunilor noştri copii, îmbujoraţi de dorul vremilor ce vor să vie . . .

Şi bucuria celor trimişi la vestire, în asemenea clipite, era de nedescris!

Clipe sfinte, clipe dragi, cât am ostenit pentru înfăptuirea aevea a crezului în numele căruia chemat-am de-atâteaori tinerele mlădiţe ale neamului nostru la aspra datorie şi cinstita muncă a vieţii româneşti! De aceea ne sunteţi atât de dragi, chiar atât de unice, şi rechemarea voastră din tainiţa sufletului unde vă păstrăm închise ca pe nişte fermecate nestimate ni-e cea mai albă reverie din fărimiţile amintirilor fugare.

E toamna târzie din anul de fericită desrobire 1918. Şi, mântuitoarea prăbuşire de atunci, ne-a înălţat graiul scumpei noastre doine peste vârful de dor . . . Tăgada ce ni-se făcea sub acest raport, în lungi veacuri de siluire, s'a topit şi, minunea minunilor, prin o grăbită ordonanţă ministerială, stăpânii cari nu mai aveau decât toiagul drumeţului gătit ca mâne de drum, căutau să ne facă reparaţia umilirilor fără de fir, impunând şi străinilor învăţarea limbii româneşti . . . nu de dragul nostru al naţionalităţilor ci acelor adunaţi în numele dreptăţii naţionale la conferinţa din Paris.

La liceul nostru cu 90% Români la rugămintea directunii, P. S. Sa Episcopul de Caransebeş Dr. E. Miron Cristea încre-

dințează propunerea limbii românești scriitorului acestor șire și altui profesor de teologie: Dr. Dimitrie Cioloca.

Neuitată va fi ziua începerii lecțiilor din limba și literatura noastră în luna Ianuarie 1919. Copiii ca și profesorii cu mândrul tricolor pe piept scriau cele mai frumoase pagini din istoria dreptului și cinstirii limbei românești.

Ogorul în care sămănam era de multișor pregătit și sămânța și-a adus binecuvântatul rod al pânii calde din care abura sănătate și putere. A urmat la stăruința băieților, încurând, în 9 Martie al aceluiaș an, cu toată opoziția directorului și a corpului profesoral, înființarea „Cercului studenților români", a cărui activitate prin declamări, disertații și prelegeri libere a ajutat, de sigur, mult unirea în cugete și simțiri și, mai mult, cultura cuvântului românesc.

Luarea dominațiunii românești și pe plaiurile noastre din mânile Sârbilor și mai apoi din ale Francezilor întârzia spre marea noastră durere a tuturora. In sfârșit și ea se apropie, și tinerii noștri liceani se pregătiau cu zor pentru ziua marelui praznic. O colectă inițiată din avântul lor cald și tineresc, le procură un falnic steag tricolor, pe care îl fâlfâiră întâia dată la primirea primilor soli de desrobire, jandarmaria română. Peste 3 zile, la *1 Iunie 1919*, în ziua luării imperiului românesc și peste județul Caraș-Severin acelaș sfânt steag dimpreună cu emblema regală română cu o solemnitate impunătoare și în fața unui emoționant și rar entuziasm se arborează de către liceanii noștri pe creștetul liceului, botezându-l cu acest prilej „Liceul Traian Doda", după numele marelui nostru luptător național, generalul Traian Doda.

Infigerii steagului i-a premers sfințirea lui în catedrala din loc de către președintele consiliului național, protopresbiterul Andrei Ghidiu, însoțită de o frumoasă cuvântare.

Dela catedrală un convoi de câteva mii de Români, în frunte cu elevii liceani îmbrăcați în mândre costume naționale, parcurge strada ce duce în piața orașului și ajungând la liceu, mulțimea se adăpostește în fața acestuia. Corul reuniunii de cântări din loc, sub conducerea destoinicului ei dirigent Petru Bancea, intonează imnul regal. Se umezesc ochii tuturora la auzul cântecului de biruință al coroanei române. Suie balconul edificiului profesorii Dr. Loichița, Dr. D. Cioloca, Dr. Cornel Cornean și elevii cari purtau steagul dimpreună cu nașa steagului liceana Maria Sușoi și președintele cercului Vasile T. Velcu. Printr'o inimoasă cuvântare profesorul de religiune Dr. Cornel Cornean predă steagul tinerimei, legându-le la inimă dragostea cu care sunt datori pân' la moarte scumpului nostru tricolor. La acelaș mare praznic școlar membrul cercului studențesc român botează cercul lor cu numele marelui și iubi-

tului dascăl al neamului Nicolae Iorga. După o activitate de 7 ani cu dorul de mai bine al neamului meu, cobor treptele liceului Traian Doda cu aceea bucuroasă mângăiere că la temelia de înflorire a acestuia și scriitorul acestor șire a pus o modestă părticică de întărire a sufletului românesc. *V. L.*

3. Luptătorul pentru înființarea liceului românesc, patronul liceului nostru Generalul Traian Doda.

29 Iulie 1822 — 4 Iulie 1895.

Familia.

Tatăl generalului, originar din Rudăria, moare în Titel, ca locotenent al batalionului conf. de inf. de-acolo.

Văduva mamă se mută la Prilipeț (l. Bozovici), la moșie cu cei șapte copii ai săi: Ana, Iosif, Traian, Gheorghe, Daniil, Elisaveta și Maria. Refugiindu-se în 1884 în Muntenia, e răpusă de coleră.

Frații au fost toți militari în armia austro-ungară; numai Iosif părăsește armata, trecând la Craiova ca inginer (acolo a și murit).

Ca cel din urmă membru al familiei se stinge la 1908 și Elisaveta, de numele căreia se leagă o fundațiune făcută Academiei militare din Viena (Wiener-Neustadt) pentru un tânăr român gr. or. din Cercul fostului Reg. româno-bănățean No 13, ce-ar urma studiile la aceea Academie din anul 1919 începând. In 1918 fundațiunea a atins suma de 20000 cor. Această fundațiune, al cărei mandatar e acum, ca unul dintre urmași, generalul de divizie în rezervă al armatei române D-l Nicolae Cena, va reveni Ministerului român de răsboiu, pentrucă — după cum scrie gen. N. Cena — D-zeu a ajutat să se desfacă țara austro-ungară spre norocul Românilor.

Generalul.

Născut în Prilipeț la 29 Iulie 1822, fiu de militar, se dedică însuș carierii militărești.

Terminând „Școala de matematici" a Reg. conf. româno-bănățean No 13. în Caransebeș, intră în Academia militară din Wiener-Neustadt. In 1841, tânărul sublocotonent talentat, cu frumoase însușiri, pururea vesel și glumeț, trece în regimentul său bănățean. Incepe activitatea ca profesor la „Școala militară de matematici" în Caransebeș. Faima profesorilor Belulesco și Doda, n'a apus nici după sistarea acelei școli. In calitate de căpitan, în anul răsmiriței 1848, conduce la învingere două companii de glotași contra Ungurilor lângă Recița, la 16 și 24 Septembre. Eroul rănit primește decorația Crucea militară pentru merite pe bandă de răsboiu. (Fotografia din acest timp a donat-o liceului d-l gen. Nicolae Cena, dinpreună

cu alte două: Doda comandant al pieței în Veneția și ultima fotografie ca prezident al Conunității de avere). Comandant de companie în Ohababistra, la 1852 îl aflăm în aceiaș calitate în Bozovici. In acest răstimp își termină și studiile superioare la școala de răsboiu. Relevăm aici o informație, ținută în discreție, că Traian Doda ar fi fost încă pe vremea întâielor sale studii în Viena unul dintre instructorii moștenitorului, mai apoi împăratului Francisc Iosif I, ceea-ce e foarte verosimil, deducând din trecerea deosebită ce-o avea generalul la Curtea imperială și în special la fostul împărat.

In 1857 e maior și e transferat la Belovar (Jugoslavia), la Reg. conf. de inf. Varasdin St. Gheorghe No 6. La 1859 e numit șef de stat major pentru Dalmația; în această calitate a făcut servicii prețioase, pentru cari a binemeritat recunoștința factorilor militari. Inaintarea se face deacum rapid: 1860 locot.-colonel la Reg. 2 Inf., încurând șef de stat major și comandant de piață în Veneția, mai apoi colonel. După compania din 1866 conlucră la predarea orașului Veneția, în 1867 îl aflăm ca șef de stat major la Comandamentul general în Agram, iar în 1870 ca general de brigadă în Cracovia (Krakau). Trece la pensie în 1872, în etate de 50 de ani. Un amănunt rămas dela sora generalului, în legătură cu manevra militară dela Lugoj, ne dă o explicare a trecerii gen. Doda la pensie, atât de repede: un procedeu obișnuit la fosta casă domnitoare din Burg, când câte-un arhiduce ajungea în blamaj din cauza unui „simplu general". Stăruințele Impăratului pe lângă gen. Doda, de a-și reocupa postul, au rămas zadarnice.

Militarul, care timp de 31 de ani a făcut numai cinste neamului său, în special acestui colț de țară, rănit poate în sufletul său în fața atâtor nedreptăți și falșități, — ca om în puterea bărbăției, cu energie de militar probat în pace și 'n răsboiu, se aruncă în vâltoarea luptei politice, mai apoi paralel și în cea culturală-socială, în contra acelora, pe cari a învățat să-i cunoască ca dușmani ai neamului nostru. Și această luptă e urmărită de viul interes și de aprobarea neamului întreg — cum zice Calendarul Românului la 1896 — dela Balcani până'n Carpați și din Carpați până'n Tisa, — dovadă adresele de aderență și din cele mai îndepărtate locuri, între cari unele se află azi la liceu, ca donațiune a dlui Constantin Călțiun sen., un admirator al generalului și încrezut al familiei lui.

Intre 1873—1887 e ales de șase ori, cu unanimitate, de deputat al Caransebeșului, cu programa partidului național, în camera (dieta) din Budapesta. In ultimele faze ale luptei sale energice, inspirate întotdeauna de cele mai nobile sentimente ale iubirii de neam, într'o scrisoare adresată prezidentului

camerei declară, că nu mai ia parte la desbateri, dar nici nu-și depune mandatul. „Pentrucă — zice în adresă — ne aflăm azi în fața acelui însemnat fapt politic, că poporul cel în a doua linie mai însemnat în Ungaria, cu aproape trei milioane suflete, acel popor care în butul artificioasei împărțiri a cercurilor electorale, tot mai constitue în circa 70—75 de cercuri marea majoritate, de nu chiar totalitatea locuitorilor, la ultimele alegeri numai într'un cerc a fost în stare a se validita. Este acest cerc cercul Caransebeșului și pe mine a căzut onoarea de-al reprezenta. In urma expuselor abnorme relațiuni mă aflu și eu însu-mi în situațiune abnormă. Eu aș fi în Dietă unicul și singurul representante național al întregului popor român și asupra mea ar apăsa datoria de-a validita singur singurel, față de 423 de deputați dietali, afund vătămatele și și mai serios ameniuțatele interese naționale ale aproape trei milioane de cetățeni. Această sarcină atât de mult întrece modestele mele puteri, încât nu mă pot familiariza nici măcar cu ideia ei. De altă parte ar fi o tradare a acelei națiuni, pentru carea pururea gata sunt a muri, dacă eu, prin renunțare la mandatul meu, însu-mi aș lăsa pradă și acest unic cere național al poporului român." Iar în darea de seamă către alegători zice la un loc: „. . . aminte să vă fie, că se lucră de o luptă mare și anevoioasă; că astăzi nu mai e vorbă de un scaun sau de un vot în parlamentul maghiar, nu de oarecari mici concesiuni naționale limbistice sau politice, — nu, căci în critica situațiune, în care ne aflăm, toate aceste lucruri bagatele și secundare sunt; astăzi cauza națiunei întregi, ba mai mult: onoarea națională a poporului român este în joc, a poporului, care prin uneltirile măiestriei și ale forței scos din toate pozițiunile luptei constituționale, și-a găsit ultimul refugiu în al Vostru cerc electoral . . ." Și acest cerc îl alege și pentru a șaptea oară de deputat, în 1888, în trei rânduri, invalidat fiindu-i mandatul. Scrisorile pomenite și o a treia, către alegători, în care profețește clătinarea „puternicului imperiu habsburg" i-au adus cele mai înalte satisfacții morale: aprobarea și iubirea întregului neam și temnița ungurească. Zice adică: „Scopul meu a fost, ca să deștept pe Români și totodată ca vaetele noastre să străbată până la locurile cele mai înalte, ca să vază și Maj. Sa, că nemulțumirea noastră mare este și că suferințele noastre au ajuns de nu le mai putem suporta, pentrucă, dacă eu ca general, care am sângerat pentru Tron și Patrie sunt silit s'o fac aceasta (să lupte împotriva sistemului unguresc de guvernare), „atunci *trebuie să fie ceva putred în împărăția noastră . . .*"

*

Abia străbătuseră aceste fapte şi cuvinte istorice în toate păturile poporului român, sosesc potop de adrese de aderenţă şi de felicitări. Ochii întregului neam românesc erau aţintiţi spre el, inima naţiunii întregi era a lui Traian Doda. Poporul din aceste părţi îl preamăreşte în cântece, iar tribunalul din Arad îl judecă la 2 ani închisoare şi 1000 fl. pedeapsă în bani . . . pe bătrânul de aproape 70 ani. La judecată nu ia parte, sentinţa se ridică la valoare de drept, — trebuia să-şi poarte calvarul în temniţa ungurească, îl mântuieşte însă bunăvoinţa împărătească.

Din 1880 până la moarte (4 Iulie 1895) a fost prezidentul Comunităţii de avere, înfiinţarea căreia e meritul lui, ca cel dintâiu şi cel mai vrednic prezident în şirul ce-a urmat de-atunci. In această calitate a lucrat cu zel pentru un liceu românesc, despre ce se vorbeşte în întâiul capitol al acestui anuar.

Patronul.

Privind fotografiile şi documentele Tale, retrăesc cu Tine toate clipele unei vieţi îndelungate, scurse în activitate necurmată — şi îmi apari într'o aureolă, în faţa căreia dispar toate micile neajunsuri şi imperfecţiuni inerente omului, dar nu eroului şi bărbatului mare. Această aurelă a ordinei, cinstei şi muncii, întrupate în iubirea Ta de neam, Ţi-a dat patronajul liceului nostru, pentru care ai ostenit şi binemeritat. Ea va fi simbolul, spre care vor nizuî generaţiile, până când vor dăinui aceste ziduri şi un suflet înlăuntrul lor. se.

II.

Autorităţile şcolare.

Ministerul cultelor şi instrucţiunii Secretariatul general din Cluj
Direcţiunea Regională a învăţământului secundar în Lugoj.
Director Regional: Ioan Petrovici.
Eforia şcoalelor secundare în Caransebeş (înfiinţată la 8 Septemvrie 1919).

I. P. Sa Sa D-l Mitropolit primat Dr. E. Miron Cristea, prezident,
I. P. C. Sa D-l archimandrit, vicariu epp. Filaret Musta, viceprezident,
D-l Ilie Orzescu, dir. şc. normale-civile, secretar,
D-l Izidor Tătariu, primcontabilul „B. Poporale“, secretar,
D-l Dr. Cornel Cornean, secretar cons.,
D-l Alexandru Diaconovich, consilier silvanal,
D-l Dr. Aurel Iorga, medic de plasă,
D-l Dr. Cornel Gheorghe Labonţiu, prezidentul tribunalului,
D-l Dr. Valeriu Neda, primpretore,
D-l Aurel Moacă, asesor-referent cons.,
D-l Dr. Alexandru Morariu, fost primprocuror, advocat,
P. C. Sa D-l Dr. Iosif I. Olariu, dir. inst. teol.,
D-l Frideric Pauck, primar,
D-l Petru Popoviciu, comerciant,
D-l Gheorge Bona, meseriaş,
D-na Victoria Dr. Budinţian,
D-na Elena Dr. Cioloca,
D-na Eulalia Oprea,
D-na Anghela Pepa şi
D-na Valeria Raţiu.

III.

Cronica anului şcolar.

Preluarea liceului.

Vechiul corp didactic, în frunte cu fostul director (fost şi comisar ministerial permanent la şcoala normală ort. română de aici), Antoniu Kalkbrenner, neagă depunerea jurământului oficial în conferenţa ţinută la 17 Iunie 1919 în prezenţa trimisului Consiliului Dirigent, Dr. Victor Bîrlea, actualul director al liceului „Coriolan Brediceanu" din Lugoj.

O comisie de doi (primarul oraşului Frideric Pauck şi contabilul oraşului Iosif Andreiu, — mai apoi senatorul onorar George Inándy şi primcontabilul Iosif Beck) ia în primire; din 26 Iunie—26 Iulie, edificiul, cu excepţia cancelariei direcţionale. Inventarele sunt mance, constatând ce e, iar nu ce trebuia să fie. Motivul: o bună parte a obiectelor, mobilele în special, n'au fost nicicând inventarizate, nici preţuite, deoarece predarea oficială a noului edificiu adjustat, ce tebuia să se facă în 1915, s'a omis în urma împrejurărilor. Eventualelor lipsuri — dispariţii — nu li-s'au putut da astfel de urmă.

Cancelaria direcţională o preia la 31 Iulie noul director Sabin Evuţian, în prezenţa directorului dela şcoala normală şi civilă Ilie Orzescu şi a profesorului de teologie Dr. Vasilie Loichiţă.

Până la degajarea sa de profesor la cursurile de învăţători din Sălişte, ce a urmat încurând, noul director lasă de substitut al său pe profesorul George Noaghea. Preluarea întregului edificiu (dela comisie) a urmat deci abia în 29 August.

Edificiul şi curtea şcoalei.

Aşezat în loc liniştit, uscat, cu două fronturi spre răsărit — miazăzi, liceul se prezintă în cele mai prielnice condiţii de igienă-pedagogică. Execuţia şi confortul modern satisfac şi condiţiei estetice-practice.

Edificiul are în 2 etaje în parter şi în suterenul betonat în total 47 de sale şi 16 alte încăperi. Sala de gimnastică (cu odaie de tuşuri), care — având scenă şi instalaţie pentru

schiopticon şi cinema — serveşte şi ca sală festivă, se află la aripa stângă, cu intrare din coridorul principal. Coridoarele au praeminenţe. Ţin să remarc şi atelierul din suteren. La aripile extreme se înlănţuie deoparte locuinţa directorului (cu 14 încăperi), de cealaltă parte locuinţa douor servitori (cu 11 încăperi). E regretabil, că — având lumină electrică şi apaductul propriu — s'a omis caloriferul şi ventilaţia modernă. Mai sunt mici neajunsuri datorite faptului că — în toiul răsboiului — edificiul s'a adjustat la repezeală. Miliţia încă a făcut stricăciuni mai mici.

Curtea mare serveşte nu numai pentru recreare, ci şi pentru joc. Plantarea ei la margini şi aranjarea unei mici grădini botaníce sunt în curgere. In acest scop Comunitatea de avere şi primăria oraşului ne-a pus în vedere tot sprijinul şi toate înlesnirile.

Edificiul a costat — după datele ce-am putut afla — 452.963 cor. 14 fil., aproape în întregime bani româneşti (vezi întroducerea.)

Inscrierile. Numărul elevilor. Coeducaţi.

Inscrierile s'au făcut dela 1—24 August şi dela 1—4 Octombrie. Numărul elevilor înscrişi, fluctuaţiunea în cursul anului şi situaţia la finea anului şcolar se pot ceti în datele statistice, adause la sfârşitul anuarului. Ţinem totuş să amintim, că majoritatea elevilor, cari au părăsit acest liceu, au plecat, fiind părinţii lor deplasaţi din oficiile de aici în alte centre, iar restul — îndeosebi streinii — peste tot nici nu s'au presintat după înscrieri. In ce priveşte în sfârşit coeducaţia, elevele cercetând regulat prelegerile, n'a avut urmări păgubitoare în nici o direcţie, mulţumită măsurilor de precauţie luate la începutul anului şcolar. Din contră, prin gestul lor, dovedit la toate ocaziile, îndeosebi la serbări şi la organizarea cercetăşiei (au întrat aproape toate ca cercetaşe în cohortă), elevele au contribuit mult la înnobilarea moravurilor.

Intâii profesori. Intâiele examene. Inceputul anului şcolar.

Dintre 11 profesori numiţi de Consiliul Dirigent Resortul instrucţiunii (No. 14661 din 22 Sept. 1919), s'au prezintat numai 7 iuşi: directorul şi profesorii G. Noaghea, M. Armaş, P. Bancea, N. Domăşneanu, D. Iana şi F. Pop, — asemenea şi prof.-catehet D. Soceneanţu, numit de Consistorul Diecezan din loc sub No. 216 Şc. Ceilalţi, parte au rămas să-şi continue studiile, parte au trecut la alte licee.

Examenele obişnuite la începutul anului şcolar s'au ţinut în ordinea următoare: In 25 Sept. examene particulare de clase, în scris, iar în 29 cele orale; în aceeaş zi. d. a., în 30 a. m. şi la 1 Oct. a. m. examene în scris de maturitate şi pa-

ralel examenele de primire, diferenţă şi de corigenţă; în 2 Oct. examen oral de maturitate, sub presidenţia directorului Sabin Evuţian, ca încredinţat al Direcţiunii Regionale. Rezultatele acestor examene se dau în tablourile dela sfârşitul anuarului.

La 5 Octomvrie s'a făcut deschiderea oficială a întâiului an românesc de şcoală, când directorul a adresat elevilor cuvinte şi sfaturi potrivite clipelor mari, ale căror început s'a urnit.

A doua zi am intrat în prelegeri.

Serbarea de inaugurare.

Serbarea de inaugurare a liceului s'a desfăşurat Duminică în 19 Octombrie cu deosebită pompă şi avânt. N'a fost numai o serbare a oraşului, ci a graniţei întregi.

Edificiul pompos răsfrângea, în mijlocul picurilor de ploaie, toată bucuria celor ce grăbiau la altarul culturii româneşti şi toată sfinţenia clipelor mari. Au participat corporaţiunile bisericeşti, politice şi militare, instituţiile şi reuniunile, elevii tuturor şcolilor cu profesorii lor, iar reuniunea de cântări şi muzică a ţinut să-şi dea şi concursul activ.

Intrarea, coridorul, măreaţa sală de gimnastică, — sală festivă — erau decorate cu brădet, plante sudice şi cu ţeseturi româneşti, având în mijlocul lor tablourile M. Lor al Regelui şi Reginei asemenea şi pe cel al generalului T. Doda, patronul liceului. Din galeria salei de gimnastică atârna un puternic stindard naţional, iar în fundul scenei surâdea coroana română, artistic lucrată din brad.

După chiemarea Duhului Sfânt în biserică şi sfinţirea apei, în liceu serbarea însaş, s'a început cu un serviciu divin special, cu admirabile ectenii şi rugăciuni ocazionale. Acest serviciu a fost pontificat de însuş P. S. Sa Părintele Episcop Dr. E. Miron Cristea, asistat de I. P. C. Sa Părintele Arhimandrit Filaret Musta, P. C. Sa directorul seminarial Dr. Iosif Olariu, directorul liceului Sabin Evuţian ca diacon şi de profesorii liceului Gheorghe Noaghea şi Filip Pop ca presbiteri. Pompa acestui serviciu şi actul sfinţirii a pătruns pe toţi cei de faţă.

Elevii liceului, sub conducerea profesorului Petru Bancea intonează imnul regal.

Când directorul apare pe scenă, la masa decorată cu ţeseturi româneşti, publicul îl aclamează, iar o fetiţă în costum românesc îi oferă un frumos buchet de flori naturale.

Dăm cele două discursuri, al directorului şi al P. S. Sale Părintelui Episcop, acum Mitropolit-primat, Dr. E. Miron Cristea, cerându-ni-se cu insistenţă pentru însemnătatea actului istoric:

„Neamul românesc — a început directorul — s'a preamărit întru suferinţi. Gonit pentru dreptate, a ajuns — după veacuri

— să vază aevea împărăţia ceriului său pe — acest pământ. Credinţa nestrămutată în dreapta răsplătire, ce trebuia să vie şi a venit, a întruchipat ceeace era doar vis, pân'acum în sufletul său.

Unitatea politică s'a creiat graţie eroilor cari au luptat şi au jertfit sânge şi viaţă pentru ea. Unitatea sufletească se va desăvârşi deacum, prin muncă, osteneli şi îndelungă-răbdare. Noi, cei dintâii chiemaţi să muncim şi să ostenim, — întâiul corp didactic la acest aşezământ de cultură naţională, suntem prea fericiţi, că — în zilele de înnălţare — ni-e dat să punem pietri trainice la clădirea ţării noastre întregite, cu toată căldura şi din toată râvna inimilor noastre.

Inceputul unui an şcolar a fost întotdeauna şi va rămânea o sărbătoare: prăznuirea în prag a noului an de muncă, — începutul acestui an şcolar e o sărbătoare, cum numai odată se dă: prăznuirea în prag a unei vieţi noui; acolo munca, aici duhul, acolo simbolul primăverii, renăscând an de an, aici cel al veşniciei...

Duhul nou al liceului, aşa cum va fi de-acum, în urma stropirii zidurilor lui cu aghiasmă românească, e o vechie dorire a Românilor din acest ţinut, curat românesc. Şi dacă ele s'au ridicat, aşa măreţ, cu alte gânduri şi pentru alte scopuri streine de tot ce e românesc, şi dacă vreme de 12 ani au servit lor, sfidând cele mai intime sentimente ale noastre cu chipurile ce le purtau până mai eri în văzul tuturora, — azi, după aproape jumătate de veac, le revin împreună cu vechia noastră dorire, sălăşliund întru ele *inimă curată* şi înnoind *duh drept* în cele dinlăuntru ale lor, — azi ele poartă cu mândrie numele aceluia, în prieptul căruia — alături de protosinghelul de-atunci, actualul archimandrit şi vicariu episcopesc I. P. C. Sa păr. Filaret Musta — a vibrat mai întâiu şi şi mai cu putere dorul de-a fi leagăn culturii româneşti, numele generalului, fiu al graniţei, Traian Doda, simbol de-acum pentru generaţiile cari vor veni la *lumina cea adevărată.*

Inimă curată, duh drept, lumină adevărată...! Noi, cei mai bătrâni, nu le-am simţit şi nu le-am cunoscut nici în băncile şcolilor, nici în slovele cărţilor, nici în vibrarea glasurilor dela catedre, dar voi, iubiţi elevi, voi, fericiţii clipelor mari, le simţiţi şi aţi învăţat să le cunoaşteţi. Şi aceasta *e vieaţa cea nouă:* glasul sufletului vostru, svâcnirea inimii unui neam înălţat la libertate prin îndelungi suferinţi — pe cari cunoscându-le le ştie preţui la alţii, — şi puterea conştiinţii unui neam despre tot ce-a produs, are şi e în stare să facă!

Că vom tinde să creştem pe elevii noştri pentru această vieaţă nouă, dând ţării braţe tari şi suflete mari, — caractere integre, — suntem hotărîţi, pentrucă e chemarea noastră sfântă şi

noi am îmbrăţoşat-o cu drag. Mai ştim însă, că au încetat vremile, când şcolile îşi credeau plinit rostul lor în circuitul strâmt al zidurilor, şi că azi se cere, să fie ce sunt aştrii pentru lumea din jurul lor; focare de energie naţională. Hotărîţi în urmare a răspândi învăţăturile morale ale lui Cristos şi produsele cugetării, simţirii şi faptelor mari româneşti nu numai între, ci — departe — şi peste înaltele ziduri ale şcoalei, în acest colţ bântuit al Banatului, pavăza dinspre Apus, vom şti să câştigăm dragostea şi interesul obştei nu numai faţă de aşezămintele de cultură, dar şi pentru năzuinţele noastre întru închegarea şi desăvârşirea unităţii sufleteşti a neamului nostru aproape întregit. Dovadă avem în prezenţa autorităţilor bisericeşti, militare şi civile, a tuturor reuniunilor şi instituţiilor culturale din loc, şi 'n a marelui public din loc şi jur la solemnitatea acestei zile de renaştere a liceului la o nouă vieaţă.

La pragul acestei vieţi noui, cu dor de muncă în suflete, Vă rugăm, Prea Sfinţite, binecuvântaţi intrarea, ca să se zidească deacum inimăcurată în lăuntrul acestui locaş şi duh drept să se înnoească întru toate cele dinlăuntru ale sale!!!".

După acest discurs, eleva de cl. VIII M. E. Şuşoiu prezintă directorului, în numele profesorilor şi al elevilor, un frumos buchet cu bandă tricoloră.

Prea S. Sa D-l Episcop *Dr. E. Miron Cristea* dă binecuvântarea, însoţindu-o cu următoarea cuvântare:

„Noi, Românii din fosta monarhie austro-ungară, am îndurat în cursul veacurilor de robie multe prigoniri; dar nici una n'am simţit-o atât de greu, ca şi înnăduşirea sufletului nostru românesc, care n'a putut trăi şi nu s'a putut manifesta *liber*.

Marele nostru istoric, profesorul *Nicolae Ioıga,* a zis într'o conferinţă ţinută mai dăunăzi în Cernăuţi: „Austro-Ungaria a fost numai sub Maria Terezia şi fiul ei Iosif al II. un stat ca altele; iar mai nainte a fost mai mult un stat misionar în serviţiul papismului". Aceasta este foarte adevărat, căci împăratul Austriei avea un fel de drept de „veto" la alegerea papei, iar regele Ungariei era regele *apostolic al scaunului papal.*

Atacurile acestui stat erau în cursul veacurilor în mod firesc îndreptate cu deosebire în contra poporului românesc, celce mai întâi a sădit credinţa lui Cristos în aceste părţi, credinţă, pe care a cultivat-o pe temelia ei originală, în cadrele bisericii ortodoxe răsăritene. Dar poporul român era atacat nu numai în cele religioase, ci în toate privinţele, ca să-l umilească, să-l zdrobească,şi pe urmă să-i promită uşurare, însă cu condiţia de-a trece la papistaşism.

Amărît de nedreptăţile faţă de poporul său, Dragoş Vodă, domnul Maramurăşului, şi-a adunat poporul şi a plecat spre răsărit. Trecând prin ţinuturile de astăzi ale Bucovinei, a întemeiat principatul Moldovei. Iară cu 50 de ani mai târziu, la 1350, s'a adunat şi obştea românească din ţara Făgăraşului — mereu neliniştită de cavalerii teutoni, catolici şi ei — în jurul lui Negru Vodă şi a trecut Carpaţii, întemeind principatul Munteniei. Duşmanii ni-au voit răul; dar Dumnezeul dreptăţii l-a întors după multe veacuri spre binele nostru, căci cele două principate dunărene române au purtat în ele sâmburile peririi monarhiei austro-ungare şi a statului ungar, ceeace cu ajutorul aliaţilor, ce e drept abia după 7 veacuri, a şi succes.

Din ambele principate s'a închiegat Regatul român, al cărei viteaz dorobanţ nu numai a întregit hotarele României până la marginile extreme ale neamului nostru, ci a intrat biruitor şi în capitala duşmanilor noştri seculari, unde prin o purtare exemplar disciplinată a dat vechilor duşmani — în loc să-şi răzbune asupra lor — mână de ajutor, ca să-şi reorganizeze ţara, ce le-a mai rămas, pe care li-a mântuit-o din mâna bolşevismului distrugător.

Prin aceasta Românul a dat dovadă în faţa lumii întregi, că nu şi-a uitat misiunea de a fi în aceste părţi element de ordine şi reprezentantul culturii şi a civilizaţiunii latine.

Mai târziu, prin veacul al XVI-lea. a slăbit în părţile noastre puterea catolicismului, căci reformaţiunea lui Luther s'a lăţit şi pe aici. Duşmanii noştri maghiari au îmbrăţişat calvinismul. Principii Ardealului, cu reşedinţa în Alba-Iulia, erau calvini. Aceştia au pornit noui prigoniri în contra Românilor şi a bisericii lor răsăritene, silindu-i cu forţa şi cu toate mijloacele puterii să treacă la calvinism. Metropoliţii noştri, pe atunci în Alba-Iulia, erau unul după altul izgoniţi din tronul archieresc, pentrucă nu se făceau în deajuns unelte calvine împotriva propriei lor biserici. Pe cel mai mare metropolit din acele timpuri, pe Sava Brancovici, l-au dus în târgul dela Vinţul de jos, unde — dezbrăcându-l până la cămaşă, l-au bătut până când bucăţi de carne săreau din trupul lui. Protopopii români trebuiau să ducă pe sus pe superintendentul calvin la sinoadele noastre, unde dicta după bunul său plac.

Dar în tot răul este şi ceva bun. Reformaţiunea a cerut să se dea fiecărui popor Sf. Scriptură în limba sa. Astfel s'au adunat texte române ale Scripturii, s'au tradus altele din nou şi la stăruinţa reformaţilor s'au tipărit cărţi din Sf. Scriptură în limba românească. Au compus şi tipărit catechisme în limba română, dar textul lor cuprindea nu învăţătura ortodoxă, ci veninul legii calvine. Românii însă — cetindu-le s'au ales cu dragostea către haina limbii române, în care erau scrise, şi în

general luat, au ştiut să se ferească de veninul cuprinsului calvinesc şi străin.

Atunci s'a făcut un început puternic de literatură scrisă românească, care s'a desvoltat din ce în ce tot mai bine, luând şi în conţinut caracter românesc. Această literatură a deşteptat conştiinţa de unitate culturală, conştiinţa noastră naţională, care este la orice popor garanţia cea mai sigură a existenţii sale chiar şi în cele mai grele împrejurări. Deci şi Maghiarii calvini ni-au voit rău, dar Dumnezeu ni-a întors răul spre binele nostru.

Mai târziu, perzându-şi calvinismul puterea începe împăratul Austriei Leopold II din nou atacurile în contra Românilor, spre a-i face catolici. In frunte cu vestitul primate Colonici dela Strigoniu, se porneşte o acţiune cu sistem în contra bisericii noastre. Intreaga administraţie civilă şi militară se pune cu toate mijloacele în serviciul acestei porniri; şi la urmă succede intrigilor iesuiţilor, în frunte cu Baranyai dela Alba-Iulia, să înduplice pe mitropolitul nostru de atunci Atanasie, ca să recunoască pe papa Romei de cap al bisericii unite. O parte din Români a urmat acestei uniri cu Roma, sfăşiindu-se astfel în două corpul veacului nostru.

Mai rău au umblat Rutenii din Ungaria, cari s'au unit toţi cu Roma, respective cu biserica catolică maghiară, care pe încetul li-a maghiarizat întreagă biserică, cu întreg episcopatul şi clerul său şi cu cărturarii poporului, încât în anii din urmă, căutând noi Românii a-i deştepta, ca să iee parte la mişcările naţionaliste, nu s'a găsit un singur intelectual rutean, care să îndrăznească a se declara de rutean şi a iniţia o acţiune de deşteptare naţională a poporului.

Noi, Românii, am fost şi faţă de acest atac de sfăşiare mai resistenţi. Tinerii români, duşi la Roma, ca să se împrietinească cu atmosfera Vaticanului s'au întors la început cu dragoste faţă de Roma lui Traian şi cu antipatie faţă de Roma papei; şi acasă au contribuit cu scrierile şi activitatea lor la întărirea conştiinţii în originea noastră de Români. Astfel am tras şi din acest atac pe lângă multele daune şi scăderi provenite din această desbinare, care mai durează încă, şi foloase pentru neam.

*

Toate aceste prigoniri le-au suferit moşii şi strămoşii noştri; iară persecuţiile şi atacurile, ce s'au îndreptat în contra noastră în timpul din urmă, le-am simţit noi înşine. Pe toate căile şi cu toate mijloacele voiau Ungurii să ne extermineze; şi tocmai în timpul, când cei mai buni fii ai noştri se luptau şi muriau pentru ţara lor, guvernul ungar ne-a maghiarizat cu forţa cele mai bune şcoale româneşti, au întrodus cel mai scârbos „Schulpolizei“ în seminarele noastre, spionând oară de oară toate cuvintele profesorilor; iar — când se întâmpla minunea să nu poată asista la vr'o oară — comisarul poliţist avea instruaţi elevi, ca să spioneze cuvintele propriului lor profesor.

Zeci şi sute de şcoale şi de licee pompoase au zidit din banii noştri cu scopul de a desfiinţa prin ele sufletul nostru. O asemenea şcoală avea să fie şi palatul acestui liceu în care ne aflăm. Am asistat şi eu şi poate mulţi şi dintre domniile voastre la inaugurarea acestui liceu, înainte cu 2 ani, sub connducerea arhiducelui austriac Albrecht. Cu durere sfăşietoare am constatat din cuvântările tuturor oratorilor, cum această şcoală avea să fie nu un institut de lumină, ci un iad infernal pentru sufletul românaşilor din acest colţ al Bănatului.

Acelaş scop aveau să-l servească toate şcoalele statului ungar.

Dar nici de astădată Dumnezeu n'a lăsat, după vorba Românului, să crească arborii şovinismului maghiar până la cer. Oastea română, cu aliaţii, a prăbuşit întreaga monarhie şi toate nizuinţele diabolice ale guvernelor ungureşti.

Iată de ce am ţinut să pontific eu însu-mi astăzi o slujbă bisericească şi românească, ca prin rugăciunile şi aghiasma ei să scot şi din cel mai ascuns colţ duhul vechilor tendinţe de maghiarizare, şi să-l prefacem cu darul Celui de sus de astăzi într'un templu de cultură românească şi într'un izvor cristalin de curată iubire către limba noastră, credinţa şi biserica noastră răsăriteană, către neamul şi patria noastră şi către tot ce-i românesc.

Ministrul de culte din guvernul central dela Bucureşti, generalul Lupescu, — repetând vorba poetului Vlahuţă — a zis dăunăzi la un congres că *„spada şi crucea au creat România mare“*. Aşa este! Iară eu — întregind această idee — constat că numai *cultura românească în semnul crucii strămoşeşti poate face, ca această Românie mare să devină cât mai curând şi o Românie tare.*

In scopul acesta vă îndemn, iubiţi elevi, ca să alergaţi nu cu groază, nu cu sfiala de mai nainte, ci cu dragoste, plăcere şi cu încredere, la această şcoală, unde de aci înainte vă aşteaptă nu părinţi maşteri, nu zdrobitorii sufletului vostru românesc, ci profesori romani, părinţi adevăraţi, cari cu dragoste neţărmurită vă îmbrăţişează, spre a vă da toate cunoştinţele de lipsă şi toate învăţăturile de bună purtare, ca pe această temelie să vă continuaţi studiile şi la şcoli mai înalte şi să deveniţi cu timpul stâlpi puternici ai bisericii, ai neamului şi ai patriei, contribuind prin munca voastră cinstită şi neobosită la întărirea ţării, pe care suntem fericiţi că am ajuns să o avem.

Aveţi pururea în vedere pe bărbatul vrednic al graniţei bănăţene, pe generalul Traian Doda, al cărui nume îl poartă şcoala noastră. Căutaţi, ca şi el, să fiţi buni Români şi în împrejurările cele mai grele şi să nu vă despărţiţi de binele şi de interesul poporului, din sânul căruia aţi eşit, în nici o împrejurare.

Iară voi, iubiţi membri ai corpului profesoral, cari aveţi fericirea a instrua şi creşte aceste şi multe alte generaţii de tineri români şi între cari vă aflaţi 7 clerici ai bisericii noastre, creşteţi aceste generaţii în duhul tradiţiilor noastre naţionale şi bisericeşti. Nu uitaţi, că cultura românească a izvorît din truda bisericuţelor noastre, căci numai pe această bază, de veacuri probată, vom întări pentru vecie neamul românesc şi patria sa, acum întregită.

In această nădejde vă împărtăşesc tuturora arhiereştile mele binecuvântări, dorindu-vă DV. ani mulţi de bogate succese; iară liceului, ca să deie acestor părţi mulţi Români de valoare şi de muncă. Amin."

Ca un ecou al vieţii nouă, semnalată de directorul şcoalei, corul Reuniunii de cânt şi muzică cântă „Astăzi Cristos se naşte" de G. Muzicescu. Acest punct, asemenea celorlalte cântece Vidu: „Răsunetul Ardealului", Muzicescu: „Brumărelul", iar la sfârşit „Se-'ntorc vitejii" de Castaldi, executate cu multă preciziune, laudă pe maestrul conducător — prof. Petru Bancea.

Punctele muzicale au fost întreţesute cu declamări. Doi studenţi (T. Pârvu şi I. Blaj cl. VII) au declamat „Sentinela română" de V. Alexandri, respective „Unirea tuturora" de maiorul Cârstescu, iar poetul bănăţan G. B. şi-a recitat poezia scrisă anume pentru această ocazie *„Salutul Siminicului"*, o admirabilă înşiruire de idei: Salutul cald al Siminicului liceului, memoriei lui Traian Doda şi un îndemn profesorilor de a-şi jertfi întreg avântul pe acest altar sfânt.

Completarea şi schimbările în corpul didactic.

Rând pe rând vin profesorii noui. Ieşim pe 'ncetul din impasul, de-a prelege zilnic câte cinci ore, sau în cel mai rău caz de-a face combinări de clase. Luna Octombrie a fost cea mai grea. La începutul lunei Noembrie corpul didactic se completează cu profesorii Gh. Neamţiu, M. Manolescu — „întâia rândunică din vechiul Regat", cum îi zisesem — şi I. Drinca. In locul profesorului de l. franceză, care nu s'a prezintat, e angajat în mod provizoriu — cu învoirea Direcţiunii Regionale din 3 Nov. — d-l Augustin Muntean cu 14 ore la săptămână. Incurând se face şi numirea medicului şcolar totodată profesor de igienă, în persoana medicului orăşănesc şi al spitalului de aici, Dr. Virgil Budinţian. In 10 Decembrie e angajat provisor

la desemn caligrafie d-l Octavian David. Ne lipsia profesor la catedra de germană, pe care o provedea cu un număr prea mare de ore şi în detrimentul studiului său de specialitate, muzica, prof. Petru Bancea. Orele obligate cu elevii germani din cl. I. şi a II-a le ţinea prof. Ioan Drinca. In 29 Dec. soseşte solia Franţei, profesorul din Paris Charles Pagnier, care — condus până'n 3 Ianuarie de d-l A. Muntean — se familiarizază încurând. Tot în cursul lunei Ianuarie e degajat d-l. O. David, fiind angajat şi numit la catedra de desemn — caligrafie profesorul practicant (cu şcoala de Belle Arte din Bucureşti) Corneliu G. Otonoga, — asemenea şi prof. P. Bancea şi I. Drinca de l. germană, prin numirea de profesori auxiliari a d-lor profesori de teologie Dr. Dimitrie Cioloca şi Dr. Vasilie Loichiţă. Orele după feriile Crăciunului află astfel corpul didactic complect şi al patrulea orar definitiv. Deacum se mai dă o singură schimbare, de persoane. Prof. Ch. Pagnier e transferat la finea lui Februarie la Buzău. Regretă şi amână plecarea. Mai ţine lecţii 2 săptămâni, până 'n 11 Martie, când, la repețite urgitări, trebuie să plece. Şi pleacă, ducând regrete şi lăsând regrete. Cât de sincere au fost aceste regrete, dovedesc scrisorile ce ni le-a trimis. E reangajat de-a doua zi d-l Augustin Muntean, ca noroc, că prof. Grefisus, transferat aici din Piatra-Neamţiu, nu s'a prezintat.

Cu toate schimbările ce s'au precipitat, mulţumită însufleţirii înţelegerii şi tactului pedagogic al corpului didactic, învăţământul s'a urmat neted, fără svâcniri şi salturi.

Inainte de-a prezinta tabloul sumar al membrilor corpului didactic, credem de bine, să mulţumim tuturor acelor domni, cari, pe lângă ocupaţiile lor multiple în oficiile unde sunt angajaţi, n'au cruţat osteneală şi zel, pentrucă să putem desăvârşi educaţia în acest întâiu an, al începutului.

Corpul didactic.

No curent	Numele profesorului şi calitatea	Numit la acest liceu cu data sub No	Anii de serviciu ca prof., în alte funcţii	A predat studiile în ore la săpt.	In total ore	Insărcinările speciale la liceu, alte observări
1	**Sabin Evuţian** profesor şi director titular	5 Iulie 7560/1919 Res. instr. def. 360/1920 Pres.	9 (2 la şc. norm. din Caransebeş, 6 la cea din Arad)	Geografia II-2 V-2 Filozofia VIII-3	7	Până la 1/XII a predat 10 ore
2	**Gheorghe Noaghea** profesor titular	1 Sept. 10726/1919 Res. instr.	12 1/2 (10 1/2 la şc norm. din Caransebeş. 1 la liceul gr. or. rom. din Braşov)	Matematica II-3 IV-3 VI-3 VIII-3 Fizica VII-3 VIII-3	18	Custodele cabinetului de fizică Dirigintele clasei a VIII-a. In Nov. a predat 20 ore
3	**Matei I. Manolescu** profesor suplinitor	1 Nov. 106251/1919 Min. instr.	8 1/2 la diferite şcoale în vechiul Regat, mai pe urmă la gimnaziul din Râmnicul-Sărat	Româna I-4 VII-3 Latina II-4 Istoria VI-2 VIII-3 Instr. civică IV-1 Drept-ec. pol. VIII-1	18	Dirigintele clasei a VII-a (din Ianuarie)
4	**Matei Armaş** profesor practicant	1 Oct. 9667/1919 Res. instr.	1	Româna III-3 IV-3 V-3 VI-3 VIII-3 Latina V-3 VIII-3	21	Custodele bibliotecii profesorilor. Prezidentul cercului stud. „Nicolae Jorga". Dirigentele clasei a V-a. In Nov. a predat 23 ore
5	**Petru Bancea** profesor suplinitor	1 Oct. 14661/1919 Res. instr.	1	Muzica vocală I-2 II-VIII câte 1 o. Cor I-VIII 2 o. Muzica instrumentală câte 2 ore zilnic	23	Custodele colecţiei de muzică. Conducătorul corului. Până 'n Ianuarie dirigintele clasei a VII-a, predând l. germană la toate clasele
6	**Nicolae Domăşneanu** profesor practicant	1 Oct. 9667/1919 Res. instr.	1	Latina III-3 IV-3 VI-3 VII-3 Elena V-2 VI-2 VII-2 VIII-2	20	Custodele muzeului filologic. Secretarul conferenţelor. Dirigintel eclasei a III-a. In Nov. a predat 23 ore
7	**Ioan Drinca** profesor suplinitor	6 Nov. 14661/1919 Res. instr.	1	Gimnastica I-VII câte 2 ore VIII-1 Jocuri I-IV-2 şi V-VIII-2	19	Custodele salei şi a aparatelor de gimnastică. Până 'n Ianuarie a predat l. germană la cl. I-II
8	**Dionisie Iana** profesor practicant	1 Oct. 9667/1919 Res. instr.	1	Istoria I-2 II-2 III-2 IV-2 V-2 VII-2 Geografia I-3 III-2 IV-2	19	Custedele bibliotecii elevilor. Custodele muzeului istoric şi geografic. Dirigietele clasei a IV-a. Până 'n Ianuarie a predat 21 ore
9	**Gheorghe Neamţiu** profesor practicant	1 Nov. 21030/1919 Res. instr.	1 ca prof. 14 ani învăţător în Visag (C.-Severin)	Ist.-nat.-chimia I-2 II-2 IV-V-3 VI-3 VIII-2 Religia gr. cat.	15 } 2 }	Custodele muzeului de naturale-chemie. Secretarul direcţiunii. Dirigintele clasei a VI-a. Comandantul cercetaşilor. Până 'n Ianuarie a predat 22 ore
10	**Cornel G. Otonoga** profesor practicant	4 Febr. 2335/1920	1	Desemn I-VI câte 2 VII-VIII câte 1 o. Caligrafia I-2 II-1	17	Custodele salei de desemn şi a muzeului de arte. Din 10/XII—4/II desemnul şi caligrafia le-a suplinit *Octavian David*

No. curent	Numele profesorului şi calitatea	Numit la acest liceu cu data sub No.	Anii de serviciu ca prof., în alte funcţii	A predat studiile în ore la săpt.	In total ore	Insărcinările speciale la liceu, alte observări
11	**Charles Paquier** profesor detaşat de Min. instr.	25 Dec. 150659/1919 Min. instr.	—	Franceza I-3 II-3 III-3 IV-V-3 VI-VIII-3	15	Transferat la Buzeu în 11 Martie
12	**Filip Pop** profesor practicant	1 Oct. 9667/1919 Res. instr.	1 13¹/₄ ani preot şi catihet în Toager şi Banloc	Matematica I-4 III-3 V-3 VII-3 Fizica III-3 VI-3	19	Custodele muzeelor: etnografic, archeologic şi numismatic. Dirigintele clasei I. Până 'n Ianuarie a predat 21 ore
13	**Dimitrie Soceneanţu** prof. practicant catihet ort. rom.	1 Oct. 20653/1919 Res. cult. şi instr.	1 13¹/₂ preot şi înv. în Honorici, adm. par. şi catihet Lugoj	Religia I-VII câte 2 o. VIII-1, Exortare 1 o. Româna II-4	20	Dirigintele clasei a II-a
14	**Dr. Virgil Budinţian** profesor de igienă	19 Nov. 16221/1919 Res. instr.	1 13 ani medic	Igiena IV-1 VIII-1	2	Medicul liceului, spitalului oraşului.
15	**Dr. Dimitrie Cioloca** profesor auxiliar	1 Ian. 686—IV/1920	—	Cermana IV-3 V-2 VI-2 VII-2 VIII-2	11	Profesor de teologie
16	**Dr. Vasilie Loichiţă** profesor auxiliar	„	—	Germana I-II-2, III-3	5	Profesor de teologie
17	**Augustin Muntean** profesor auxiliar	3/XI—3/I şi 12/III fine 1023/1920 Dir. Reg.	—	Franceza I-3 II-3 III-3 IV-V-3 VI-VIII-3	15	Dirigintele „Băncii funcţionarilor“
18	**Gheorghe Wetzl** catihet rom. cat.	—	2	Religia I-VIII-8 o Exortare 1 o.	9	Capelan rom. cat.
19	**Ludovic Tóth** catihet ev. ref.	—	6	Religia 2 o. Exortare 1 o.	3	Paroh. ev. ref.
20	**Dr. Ernst Deutsch** catihet izraelit	—	8	Religia 2 o. Exortare 1 o.	3	Rabbi

Pedeli:

Ştefan Nagy, pedel ordinar,
Ioan Rang, pedel ajutător,
Mihail Motz, angajat din 21 Oct. — 30 Iunie.

Educaţia integrală : conferenţele.

Anul şcolar 1919/20 a fost nu numai un an de tranziţie dela vremuri răsboinice la mai paşnice, dar a fost şi un an de reorganizare în toate direcţiile.

Inceputul, îndeosebi, a fost greu. Deoparte profesorii luptau cu numărul prea mare de ore, — ei fiind puţini, — de altă parte elevii cu lipsa de manuale cu terminologia românească şi cu noul fel de-a învăţa, mai liber. Cu încetul apoi, după împrejurări destul de repede, lipsurile au fost plinite, greutăţile răpuse, aşa că munca de educaţie s'a putut îndruma în ogaşa anilor dinainte de răsboiu, — graţie zelului şi conştienţiozităţii profesorilor şi dorului năvalnic de carte românească a elevilor.

S'a nizuit, ca toate lucrările educative să se concentreze în vederea aceluiaş ţel, al educaţiei integrale. In acest scop s'au ţinut 33 conferenţe (1 de constituire, 1 sub presidiul Directorului Regional, 7 ordinare, 3 metodice, 3 de control, 4 de clasificare, 2 solemne, 2 extraordinare, 1 de încheiere şi 9 de examene.

Educaţia religioasă-morală.

Pe lângă învăţământ, a contribuit foarte mult la înnobilarea sentimentului religios-moral *practica religioasă* şi disciplinarea aplicată cu iubirea şi severitatea părintească iar cercetăşia — deşi în faşe — a dat semne de mult promiţătoare autodisciplinare.

In fiecare Duminică şi sărbătoare, catiheţii au ţinut exortări potrivite. La ora de exortare a elevilor ortodocşi au participat, pe rând, câte doi profesori, cari apoi — împreună cu prof.-catihet — îi conduceau la biserică. Tot aceşti elevi, câte 8—10 minute în orele de religie, au învăţat răspunsuri liturgice şi alte cântări bisericeşti mai uzitate. Pentruca să-şi fixeze bine rânduielile liturgice şi obiectele sfinte, au fost duşi în grupuri la diferite servicii. Elevii s'au spovedit şi cuminecat în cele două posturi mari.

Disciplina a fost asigurată prin sistemul monitorial, prin inspecţii între ore (câte 2 profesori), mai ales însă prin procedura unitară şi consecventă a corpului didactic. In genere a fost mulţumitoare. Incălcări s'au arătat refractar mai ales la început. Mai mult val au avut profesorii diriginţi de clase cu motivarea la vreme a orelor absentate, la ceeace elevii nu

erau obicnuiţi şi pentru care neajuns — o spunem, dorind îndreptare în viitor — părinţii poartă o bună parte a vinei. Deaici cele mai multe note „corespunzatoare“ la purtare. Pedepse mai grave s'au aplicat numai în 3 cazuri: două dojane date de director şi una de conferenţa profesorilor; una dintre acestea a avut ca urmare plecarea de bună voie a elevului.

Cercetăşia e într'adevăr instituţie salutară: a însimţit în elevi, mari şi mici, constiinţa împliniri datorinţelor şi un sentiment de demnitate, de-a se disciplina înşişi, coleg pe coleg, clase singuratice. După organizarea ei, cazurile disciplinare mărunte au scăzut brusc, iar în cele date nu mai era nevoie de intervenţia membrilor corpului didactic: era destul ca cel vizat să fie eschis pe-o vreme din organizaţie. E clasic unul din multele întâmplări, când un elev deştept, dar leneş, a fost îmboldit la muncă serioasă de colegii săi cercetaşi, dispreţuit fiind de aceştia până la deplina îndreptare.

Educaţia intelectuală.

Prelegerile s'au urmat regulat în lunile de iarnă (din 1 Nov.—15 Febr.) dela 8¹/₂ ore, în lunile de vară (dela 1 Mai) la 7 ore dim. De două ori ne-am văzut necesitaţi să le sistăm: la 21 Oct. din cauza apaductului şi din 24—27 Ianuarie din totală lipsă de combustibil. Zile direcţionale s'au dat trei: la 18 Febr. (semestru), la 29 Martie şi la 1 Iunie (a treia zi de Rusalii: excursiune). Vacanţe: la Crăciun din 3—20 Ian., iar la Paşti din 7—19 Aprilie. Elevii au călătorit de vacanţe cu bilete de jumătate. Semestrul I. s'a încheiat la 15 Febr. S'au terminat prelegerile: în clasa VIII-a la 11 Maiu, în celelalte clase la 8 Iunie.

Concedii s'au dat profesorilor şi elevilor numai în cazuri de absolută necesitate. Profesorii au lipsit, în general, puţin, fiind supliniţi în ore complete, după posibilitate cu profesori de aceiaş specialitate.

Orarul s'a întocmit după orarul general oficial. S'au menţinut până la finea anului combinări de ore la limba franceză (IV—V şi VI—VIII) şi la chimie-mineralogie IV—V, fiind materia aceeaş în anul acesta. S'a luat un plus de 1 oră la ist. nat. din clasa VI, luându-se în anul acesta — excepţional — chimia în loc de zoologie.

Obiectele şi materia au fost cele precizate în programa analitică edată de C. D. Resortul instrucţiei. Li-s'a adăugat, prin ord. Res. instr. No. 16885/1919—S. V. din 19 Oct. *limba germană* ca obiect obligător pentru elevii germani de cl. I. şi II., în câte 2 ore pe săptămână. Orele acestea, fiind elevi puţini s'au făcut contras.

Obiectele facultative la cl. VIII. muzica vocală şi desemnul, iar la cl. VII. desemnul au fost îmbrăţoşate cu dragoste de elevi, cercetând regulat orele. Alte obiecte facultative: *muzica vocală*, predată de prof. P. Bancea, zilnic 2 ore (notele se află în tablourile din anuar) şi *l. italiană*, predată de prof. Neamţiu (20 elevi, câte 3 ore pe săpt., din 3 Martie.

Sistându-se şcoala civilă de băieţi, unii elevi au fost nevoiţi să urmeze la liceu. Pentru a li-se da posibilitatea să înveţe *limba latină*, ca obiect diferenţial, corpul profesoral a aranjat pe seama lor un curs, care a durat până la finea semestrului. Paralel cu acest curs s'a ţinut şi *curs de limba elenă* cu elevii, cari învăţaseră „suplinitoarea“ în anii precedenţi; l-au urmat toţi elevii ordinari, astfel numai unii elevi particulari de cl. VII—VIII. au dat examene la suplinitoare. La finea cursurilor s'au ţinut examenele de diferenţă.

Mersul normal al învăţământului a fost asigurat prin planurile analitice (speciale) şi diferite conspecte (lucrări, lectură, memorizare), iar concentraţiunea învaţământului prin ospitări reciproce. Directorul, după posibilitate, a ospitat la toţi profesorii, la toate clasele. Conferenţele strict metodice, discuţiile asupra învăţământului în aproape toate conferenţele, asemenea şi discuţiile colegiale dintre ore n'au întârziat să-şi arate treptat roadele.

Manuale şcolare am avut curând după începerea prelegerilor, mulţumită jertfei ce-a adus-o „Asociaţia culturală din Banat“, despre ce vorbim la alt loc. Am reţinut şi 146 manuale din cele primite mai târziu dela Resortul instrucţiei, asemenea şi recvizite. S'a simţit însă, ca pretutindeni, lipsa autorilor clasici, a dicţionarelor şi a hărţilor pentru elevi. Am fost nevoiţi să utilizăm pe cele cu adnotaţii ungureşti, din biblioteci.

Educaţia fizică.

Pentru promovarea educaţiei fizice a elevilor, atât de necesară şi neglijată pân'acum, s'au luat în orar, pe lângă orele obligate de gimnastică, câte o dupăamiază de *jocuri*, una la clasele inferioare, a doua la cele superioare. Orele s'au ţinut în curtea şcoalei şi la Poligorul pentru educaţia fizică a Reg. 96 Inf.

Elevii s'au îndeletnicit şi cu *sportul*, îndeosebi cu jocul de football şi mingea cu urechie. Au aranjat, sub controlul profesorului de gimnastică, şi trei emulări publice. La emularea sportivă din Turnul-Severin au participat, alături de Clubul sportiv deaici „Ercule“, conduşi de prof. P. Bancea, şi elevi de liceu, făcându-ne cinste.

Cercetăşia a fost un puternic sprijinitor al muncii noastre de educaţie fizică. Despre toate se spune mai pe larg în legătură cu activitatea elevilor.

La *examenul public de gimnastică*, în organică legătură cu cea mai frumoasă serbare a liceului. s'au făcut exerciţii libere, — emulări, sfârşind cu un frumos joc de football.

Educaţia artistică şi practică.

E tot atât de necesară şi a fost tot atât de neglijată, ca şi cea fizică, pân'acum. Ani dearândul nu s'a predat muzica.

Cursul sistematic de *muzica* vocală, orele de muzică instrumentală şi de *cor* au îndrăgit cu elevii cântarea românească şi vioara. Nădăjduim, să avem încurând o orhestră, mai ales că n'a lipsit jertfa bănească nici pentru acest scop.

Desemnul a fost îndrumat spre motive româneşti. Pentru cunoaşterea şi aplicarea lor s'a pus temelie în anul acesta muzeului etnografic. Insemnătatea practică a acestui obiect au simţit-o elevii claselor VII. şi VIII., cari deşi nu erau obligaţi să urmeze orele, le-au cercetat regulat.

Educaţia artistică-practică va fi promovată foarte efectiv prin punerea în lucrare a *atelierului* liceului. Importanţa practică a atelierelor a fost semnalată şi subliniată de d-l Director regional *Ioan Petrovici* cu prilejul vizitei ce ne-a făcut. Având promis un sprijin de 10,000 cor. pentru adjustarea atelierului (d-l Ioan Popovici) şi având pe profesorul de desemn, măestru în arta decorativă naţională, vom putea prezinta la anul rezultate nu numai în şcoală, ci şi în îndrumarea gustului marelui public faţă de frumoasele motive româneşti.

Dansurile naţionale încă au fost cultivate de o grupă de elevi.

S'a lucrat în sfârşit pentru *dicţiune* clară, *declamaţii* frumoase şi interpretarea corectă a personagiilor din diferite *piese de teatru.*

Serbări şcolare-aniversări.

Roadele educaţiei artistice s'au arătat în special la serbările şcolare şi festivităţi. Vorbind la alt loc despre ele, ca fiind aranjate în comun cu celelalte şcoale, ne mărginim aici numai să le pomenim: La ziua M. S. Reginei şi ziua naşterii M. S. Regelui au participat la serviciile divine directorul cu prof. G. Noaghea; la 19 Oct. întreg liceul a fost de faţă la parastasul pentru Regele Carol I, întemeietorul dinastiei române; tot în 19 Oct. inaugurarea liceului: 1 Dec, ziua Marei-Uniri; 13 Dec. dela ora 10 parastas pentru Mitr. Andreiu B. de Şaguna şi participare în două grupuri la festivalul inst. teologic şi al şc. normale; 24 Ian. (6 Febr.) Unirea principatelor; 1 Mai maial şi ziua arborilor-paserilor; 10 Mai; 20 Mai (Ziua eroilor); 3 Iunie patronul cercetaşilor; 13 Iunie legământul cercetaşilor, examen public de gimnastică şi şezătoarea publică a Cercului literar „Nicolae Iorga“ şi la 20 Iunie încheierea festivă a anului şcolar.

Excursiuni.

Dacă a trebuit să abzicem de excursia proiectată pentru Rusalii la Sarmisegetuza, circulând pe atunci numai câte un tren pe săptămână şi nepunându-ni-se la îndemână trenul special, pe care-l cerusem, excursiunile de câte-o oră sau două şi cele trei excursii de câte-o zi au fost deajuns să ne arate, ce puternice mijloace sunt ele în educaţia integrală.

Excursiunile de câte-o oră sau două au fost ore de studii (mai ales de istoria naturală) sau ore pentru aplicarea anumitor lecţii (mai ales de fizică).

Celelalte trei excursii au fost făcute pe jos, în jurul mai apropiat sau mai depărtat. In şi prin comune elevii treceau în formaţiune de cercetaşi, impunând prin ţinuta şi cântecele lor. Fiind de obicei zi de Duminecă (sau sărbătoare), în timpul popasului se improvizau mici concerte, gustate cu mult nesaţ de populaţia satelor. Intâia excursiune la 9 Mai, sub conducerea corpului profesoral, a fost cea dela *Tibiscum*, vestita cetate din teritoriul comunei Jupa. După explicaţiile de lipsă s'au făcut şi câteva desgropări: obiectele au fost cedate muzeului arheologic al liceului. Excursioniştii au fost întimpinaţi, călăuziţi şi în parte şi ospătaţi de d-nii Iosif Mircea preot, S. Bristrean înv., Tr. Radu, G. Frana ş. a. din Jupa şi de d-nii înv. Cornean Maroevici, primarul Bogdan, Morariu ş. a. din Zăgujeni şi Prisaca. A doua la 19 Mai d. a., cu mai mulţi profesori, la *Poiana*, unde au cercetat întocmirile de gospodărie şi diferite industrii de casă ale locuitorilor deacolo. In fine a treia la 1 Iunie, în frunte cu prof. G. Neamţiu, Dr. D. Cioloca şi N. Domăşneanu, la rămăşiţele aşa numitului *„Turnul lui Ovid.“* La rentoarcere excursoiniştii au cercetat vestita stupină a preotului Ioan Jucosu din *Zerveşti*, care le-a ţinut o instructivă prelegere de stupărit şi i-a ospătat din belşug cu miere de stup.

Starea sanitară.

In această privinţă medicul şcolar *Dr. Virgil Budinţian* raportează următoarele:

Starea sanitară a corpului profesoral şi a elevilor, în general luată, a fost mulţumitoare. Morburi infecţioase mai grave nu s'au ivit. A bântuit însă în luna Februarie influenza, în urma căreia s'au îmbolnăvit 80 elevi, fără să se fi dat necesitatea sistării prelegerilor. Au fost concediaţi pentru recreare, pe durată scurtă, 6 elevi ordinari.

In cursul anului şcolar au stat sub tratamentul meu 163 elevi, dintre cari 2 au suferit de apicită pulmonară, iar unul de apendicită.

Vv. Au fost dispensaţi de gimnastică 5 elevi (1 în cl. I, 2 cl. II, 1 cl. III şi 1 cl. IV), iar dela desemn 2 (unul în cl V şi o elevă în cl. IV).

Controlul ochilor s'a făcut în luna Decemvrie, iar revaccinările în 11 şi 12 Mai.

Ţin să accentuez, că, în calitate de profesor de igienă, am căutat să îndeletnicesc pe elevi cu regulele elementare de igienă, purcezând dela principiul: mens sana in corpore sano. Exerciţiile de gimnastică, cercetăşia, excursiile încă au contribuit în mod esenţial la întărirea corpului elevilor, nu mai puţin şi curăţenia salelor de învăţământ şi a internatului Comunităţii de avere, pe cari asemenea le-am supus controlului medical trebuincios.

Mijloace de învăţământ.

Observăm în general, că inventarizarea mijloacelor de învăţământ s'a făcut din nou, radical, de multe ori cu nespuse greutăţi, lipsind preţurile.

Biblioteca profesorilor: vechia bibliotecă 2546 buc. în valoare de 13.588 cor. 09 fil., biblioteca românească 1033 buc. în valoare de 12,003 cor. 20 fil. In total: *3579 buc. în valoare de 25.591 cor. 29 fil.*

Biblioteca tinerimii: vechia bibliotecă 1867 buc. în valoare de 4685 cor. 60 fil., biblioteca românească 840 buc. în valoare de 3732 cor. 98 fil. De tot: *2707 buc. în valoare de 8418 cor. 58 fil.*, plus 92 rânduri de manuale şcolare pentru ajutorarea elevilor.

Biblioteca de mână a profesorilor conţine toate manualele şcolare în uz, dicţionare, autori clasici, atlase, de tot *117 buc. în valoare de 1424 cor. 10 fil.*

Dintre cărţile româneşti, înşirate la biblioteca profesorilor şi a tinerimii, au intrat prin diferite donaţiuni (vezi acolo!) 1758 bucăţi, restul de 115 bucăţi s'a cumpărat pentru suma de 806 cor.

Cărţile ungureşti au fost selecţionate, iar tabloul s'a înaintat autorităţilor în drept. Selecţionarea a făcut-o comisia de trei: Gheorghe Noaghea, Gheorghe Neamţiu şi Dr. Dimitrie Cioloca.

Colecţia aparatelor de fizică: La începutul anului şc. 160 buc. în valoare de 8541 cor. 90 fil., la finea anului şc. *161 buc. = 9941 cor. 90 fil.*

Colecţia s'a augmentat cu un aparat de cinematograf şi 5 filmuri în valoare de 1400 cor. S'au reparat apoi mai multe aparate de fizică şi chimie prin monteurul şcoalelor C. Magiar.

Colecţia aparatelor chimice şi muzeul de istoria naturală: La începutul anului şcolar 903 buc. = 9210 cor., la sfârşitul anului şc. *905 buc. = 9320 cor.*

S'a cumpărat o lampă Bunseu 100 cor.; s'au reparat aparate de chimie. Donaţie: păr. Spiridon Şandru, as. cons., un viespar.

Colecţia de istorie: La începutul anului şcolar 100 buc. = 385 cor. 50 fil., la finea anului *136 buc. = 1015 cor. 50 fil.*

Colecţia s'a augmentat prin donaţiunea „Asociaţiei culturale din Banat."

Colecţia de geografie: La începutul anului şc. 779 buc. = 2187 cor. 75 fil., la sfârşitul a. şc. *789 buc. = 3615 cor. 75 fil.*

S'a cumpărat harta României Mari cu 28 cor., restul de 9 hărţi mari le-a donat „Asoc. culturală din Banat."

Colecţia modelelor de desemn şi artă: La începutul anului şc. 220 buc. = 1212 cor. 83 fil., la sfârşit de an *221 buc. = 1312 cor. 83 fil.*

S'a cumpărat un album de ţeseturi 100 cor.

Colecţia de filologie 130 buc. = 339 cor. 30 fil.

Sala de muzică (instrumente, colecţii muzicale): La începutul a. şc. 25 buc. = 1140 cor., la sfârşitul a şc. *28 buc. = 1158 cor.* Au intrat, prin donaţiune, 3 piese muzicale.

Sala de gimnastică (aparate): *667 buc.* în valoare de *7571 cor. 70 fil.*

Muzeul etnografic, înfiinţat anul acesta, are 17 buc. în valoare de 530 cor.

Au donat: A. Maier cl. I un opreg (Topleţ), P. Micşa cl. II o cătrinţă (Vucova), Careba cl. III trei cepţe şi 2 părţi de opreg (Borlovenii vechi), V. Tarian cl. IV două cepţe şi 1 petec de opreg, T. Buru cl. V o brăciră (Verendin), M. Danciu cl. V o mânecă cu fir în aur (Jebel), N. Francu cl. V un rest de covor românesc, Z. Şuşoiu cl. V un băţ sculptat, I. Ostoia cl. VI o parte de opreg (Feniş), A. Radu cl. VI un petec de opreg (Tibisc) şi M. E. Şuşoiu cl. VIII o cătrinţă cu fir în argint (Criciova).

Muzeul de antichităţi s'a înfiinţat anul acesta şi are 2 părţi: unul în legătură cu trecutul pământului românesc, altul cu lucruri din răsboiul mondial. Conţine *94 bucăţi în valoare de 974 cor.*

Donaţiuni: 1 piatră mare (epitaf) şi 2 mai mici din cetatea Tibiscum, M. Dugaci comerciant Haţeg „Avram Iancu şi soţii", L. Jurcheccu cl. IV. „Catavasier" (rusesc de prin 1730) şi alţii alte obiecte mărunte.

Colecţia numismatică, la începutul anului şcolar 246 buc.= 122 cor. 85 fil., la sfârşitul anului şc. *313 buc. în valoare de 258 cor. 63 fil.*

Donaţiuni: Z. Şuşoiu cl. V. 12 buc., V. Dalea cl. IV 3 bucăţi, mai mulţi elevi câte-o bucată două; laolaltă 45 bucăţi.

Obs.: Obiectele cumpărate în trecut sunt socotite în prețul original (dinainte ori în cursul răsboiului).

Reviste-ziare.

„Lamura", „Cele trei Crișuri", „Răsăritul", „Archiva pentru științe și reforma socială", „Tinerimea română", „Muzica" și ziarul „Dacia", ni-s'au trimis în parte gratuit, parte au fost abonate.

Mobiliarul.

Cancelaria și sala de primire a directorului 52 buc. = 7788 cor.; sala profesorilor 38 buc. = 4111 cor.; biblioteca tinerimii 15 buc. = 1684 cor.; biblioteca prof. 38 buc. = 2804 cor.; muzeul-laboratorul și sala de fizică 45 buc. = 7047 cor.; muzeele și laboratoriile de ist. nat.-chimie 42 buc. = 11370 cor.; salele de desemn 124 buc. = 5284 cor.; sala de muzică 8 buc. 936 cor. 50 fil.; salele pentru celelalte colecții 9 buc. 1086 cor.; sala de gimnastică și apartinențele ei 224 buc. 4272 cor.; atelierul 76 buc. 935 cor.; salale de înv 265 buc. 12794 cor. 50 fil.; restul 213 buc. 10494 cor. 50 fil. *Total: 1149 buc. 68761 cor. 50 fil.*

Mobiliarul a fost inventarizat și prețuit de director și de un specialist din loc, după normele dinainte de răsboiu. Nu sunt însă luate recvizite mărunte și unelte, cari se deteriorează ușor și trebuie înlocuite neîncetat.

Au intrat ca donațiuni: 1 stativ pentru steag 500 cor., portretul gen. Tr. Doda 2200 cor., portretele Familiei Regale, 110 cor., 2 tablouri în cadru 70 cor., 5 fotografii 160 cor. și 2 embleme 100 cor. (vezi la „Danii"); s'a cumpărat un steag în valoare de 600 cor. Starea la începutul a. șc. a fost în urmare: 1137 buc. = 65021 cor. 50 fil., iar la sfârșitul lui 1149 buc. = 68761 cor. 50 fil.

Fondurile.

La preluare liceul a avut 10 fonduri, cu depuneri în valoare numai de 4628 cor. 45 fil., fiind o parte a fondurilor subscrisă în împrumut de răsboiu maghiar. Obligațiunile acestea (subscrise și din alte fonduri mărunte), în număr de 64 bucăți, au valoare nominală de 20600 cor., depositate în vistieria statului unguresc, dinpreună cu fondul Dr. A. Farkas în suma de 1250 cor. S'au luat măsuri urgente pentru reprimirea lor; pân'atunci, pentru a prezinta o avere reală, nu le luăm în socotință.

S'au creat în cursul anului școlar următoarele fonduri nouă: „Petru Popovici, pentru premiarea unei lucrări de l. română, istorie-geografia Românilor și a unui cercetaș", al „Colectei de Crăciun", „Ioan Popovici pentru premiarea duor maturizante", al „Premiilor școlare", al „Cercetașilor" și al

„Orchestrei", căruia i-s'au adaus f. taxelor de muzică și în sfârșit f. disponibil. Față cu 10 fonduri în suma de 4628 cor. 45 fil., la finea anului sunt 16 fonduri cu suma de *44616 cor. 62 fil.*

Daniile și tabloul averii liceului le dăm în altă parte.

Fondurile au fost administrate de director. Revizia a făcut-o la 14 Mai comisia cenzurătoare, din sânul corpului profesoral, G. Noaghea, F. Pop și D. Soceneanțu, — controlând ziarul de cassă, cartea principală și toate documentele și aflându-le în perfectă ordine.

Vizitațiuni.

Vizitațiune strict *școlară* a făcut d-l director regional al circumscripției *Ioan Petrovici*, la 1—2 Ianuarie, cercetând administrația școlară, lucrările elevilor, — asistând la ore și informându-se amănunțit asupra vieții școlare. Tot atunci a vizitat amănunțit și internatul Comunității de avere. Observările le-a expus în conferența ținută la 2 Ianuarie d. a.

Afară de această vizitațiune oficială ținem să fixăm aici *vizita învățătorilor din jud. Mehedinți* la 25 August, — vizita în repețite rânduri a P. S. Sale D-lui Episcop *Dr. E. Miron Cristea*, acum Mitropolit-primat, — vizita dlui fost prefect de județ *Dr. G. Dobrin* la 6 Oct. — a d-lui general de divizie î. p. *Nicolae Cena* și a dlui general, fost primministru *Aurel Văitoianu*, cești doi din urmă cercetând cu mult interes și în amănunțime întreg edificiul, mai ales colecțiile.

Internatul.

Liceul n'are internatul său propriu. Susține însă *Comunitatea de avere* un internat pentru elevii de liceu, fii de grăniceri.

Soarta acestui internat e în strânsă legătură cu cea a liceului: au fost create deodată. Era și interesul grănicerilor, ca fiii lor să aibă un cămin în centru.

In anul acesta el a adăpostit 71 elevi, parte gratuit, parte pentru o taxă minimală (întreagă ori jumătate). Mai mulți nici n'ar putea cuprinde, lipsind confortul necesar și peste tot cel modern. Majoritatea elevilor trebuie astfel să se mulțumească, deocamdată, cu locuințe în oraș, o împrejurare azi foarte dificilă din toate punctele de vedere, fiind multe locuințe puțin corespunzătoare și foarte scumpe. Dorul de carte tot mai pronunțat peste tot, astfel și în fosta graniță, nădăjduim că va îndemna Comunitatea de avere, — care are putința, și căreia trebuie să-i zacă pe inimă propășirea culturală a ținutului acestuia, a Severinului, — să creieze în timpul cel mai scurt un internat modern, care să primească nu numai grăniceri, dar pentru un preț, convenabil și negrăniceri. Pentrucă, dacă a adus jertfe când elevii se adăpau la izvorul unei culturi streine, de cutropire, nu se poate să nu le-aducă pentru cultura romă-

nească. Numai în acest chip s'ar putea delătura și unele neajunsuri actuale ale internatului.

Profesori de studii au fost la început prof. de liceu M. Armaș și N. Domășneanu, iar din Dec. începând prof. I. Drinca. Recercarea direcțiunii liceului de-a mai fi angajați 1 sau 2 profesori, pe lângă prof. Drinca, n'a avut rezultatul dorit.

Din partea autorităților școlare internatul a fost vizitat și controlat de d-l director regional *Ioan Petrovici*, la 1 și 2 Ianuarie, de *directorul liceului* în două rânduri și de *medicul liceului*, aflând starea sanitară-igienică mulțumitoare. Punerea internatului sub carantină din 21—27 Dec. a fost mai mult o măsură de precauție.

Directorul internatului e *Pavel Magdescu*, iar medic *Dr. Constantin Popasu*.

Examenele de clase.

a) In cursul anului s'au ținut:

1. La *15—16 Decembrie* examene particulare: 1 integral de cl. VII., două de diferență cl. VII și 1 integral de cl. VIII.

2. La *27 Ianuarie* ex. de diferență din limba latină cu elevii și elevele M. Brând și P. Ionescu cl. III, E. Kasznár, G. Lepa și L. Ognanovici cl. IV, G. Ieremia, S. Lepa și H. Twerasser cl. V.

3. La *1—2 Februarie* ex. de diferență din limba elenă cu elevii și elevele de cl. VI P. Albean, P. Drăgoiu, Ant. Dragulescu, Aurel Dragulescu, E. Fara, G. Frana, M. Hamerák, I. Ostoia, C. Petrovici, D. Popovici, P. Popovici, A. L. Radu, E. Stoichescu, O. Stroca și V. Velcu, iar la *13 Febr.* cu elevii și elevele I. Blaj, E. Kasznár, Z. Mâțiu, E. Novotny, E. Popovici și I. Roiescu și Tr. Țunea cl. VII, D. Babeu, N. Domăneanțu, F. Krall și M. E. Șușoiu cl. VIII.

4. Examene de diferență cl. VII la *21 Febr.* și *15 Martie*, cu câte un candidat.

b) Examenele de sfârșit de an s'au desfășurat după următoarea programă:

Sâmbătă, 8 Mai dela 7—12 examen în scris de cl. VII dif. și integral.

Luni, 10 Mai examen oral de dif. cl. VII și integral cl. VII.

Marți 11 Mai sistarea prelegerilor în cl. VIII la orele 12.

Marți și Miercuri, 11 și 12 Mai examen în scris cu elevii part. cl. VIII.

Joi, 13 Mai examen de clasă cu elevii ordinari de cl. VIII.

Vineri, 14 și Sâmbătă 15 Mai examen oral de cl. VIII cu elevii particulari.

Luni, 14 Iunie, Marți 15 și Miercuri 16 Iunie examen oral de maturitate.

Marți 8 Iunie sistarea prelegerilor în cl. I—VII.

Miercuri 9 Iunie examene de religie, în următoarea ordine:

Elevii ort. români cl. I 7—8, cl. II 8—9, cl. III 9—10, cl. IV 10—10½ cl. V 10½—11, cl. VI 11—11½ și cl. VII 11½—12.

Elevii greco-catolici, rom. cat., ev.-reformați și izraeliți dela orele 7 dimineața.

Joi 10, Vineri 11 și Sâmbătă 12 Iunie examene de clasă cu elevii ordinari. In 12 la orele 6 d. a. examen de muzica instrum., iar Duminecă, în 13 d. a. orele 4 ex. public de gimnastică.

Luni 14, Sâmbătă 19 Iunie examene în scris și orale cu elevii particulari de clasa I—VII.

Comisari-delegați. La examenele de religie ale elevilor ordinari au participat în calitate de comisari ai autorităților confesionale: *Dr. Cornel Cornean* secretar consistorial la religia ortodoxă română și *Ludovic Bappert* vicariu la religia rom. cat., iar din partea liceului directorul la ex. elevilor ortodocși români, prof. D. Iana la al gr. cat., prof. F. Pop la al rom. cat., prof. G. Noaghea la al ev. ref. și prof. M. Armaș la al izraeliților. Față de aceste examene s'a arătat de altfel viu interes, participând catiheții celorlalte școli d-nii profesori V. Musta și T. Șandru, asemenea și de d-l prof. de teol. Dr. P. Barbu cu elevii de c. III. teologic. La celelalte examene *Eforia școlară* a trimis ca delegați la cl. I și III pe dl. *Dr. Cornel G. Labonțiu*, prez. tribunalului, la cl. II pe d-l *Ilie Orzescu*, directorul școalei normale și civile, la cl. IV—V pe d-l *Dr. Cornel Cornean* secretar consistorial, iar la cl. VII—VIII pe I. P. C. Sa păr. arhimandrit și vicariu episcopesc d-l *Filaret Musta*. Directorul a ținut să eternizeze clipele începutului de cooperare a societății și a școalei, mulțumind fiecărui dn delegat aparte, — iar dânșii au reliefat munca asiduă a corpului profesoral și a elevilor, dându-le acestora din urmă sfaturi cu adevărat părintești. Tot cu acest prilej au donat d-l Dr. Cornel Cornean 200 cor. și d-l Dr. Cornel G. Labonțiu 100 cor. pentru premiarea elevilor buni și silitori. Să dea Dzeu să fie de bun augur această înfrățire a duor factori, a societății (prin ea și a familiilor) și a școalei, în vederea educației generațiilor din veac în veac.

Examene de maturitate.

S'au ținut în două rânduri. La începutul anului școlar (29 Sept. — 2 Oct.) sub prezidiul directorului, ca încredințat al direcțiunii regionale și la sfârșitul anului școlar, sub prezidiul d-lui *comisar ministerial Ioan Paul, prof. de universitate*, anume în 17 Mai orele 7—12 ex. în scris din limba română, în 18 Mai 7—12 din limba latină și în 19 Mai 7—12 din matematică, iar examenele orale la 23—25 Iunie.

S'au designat şi lucrat în scris *temele*:

1. La începutul anului *a) Limba Română*: Fondul latin în limba noastră, *b) Limba Latină*: Traducere din Aeneida lui Vergil c. II şirele 268—298 şi *c) Matematică*: *1.* Un rezervoar se poate umplea prin 2 ţevi şi anume prin una cu o oră mai repede decât prin cealaltă. Dacă prin ţeava doua apa ar curge afară, atunci, deschizând ambele ţevi deodată, rezervoarul s'ar umplea de jumătate în 3 ore. In câte ore umple rezervoarul fiecare ţeavă separat? şi *2.* Intr'un treiunghiu dreptunghiular un catet e de 413,961 cm., celălalt de 544, 1 cm. Cât de mare sunt ipotenuza, unghiurile şi suprafaţa?

2. La sfârşitul anului *a) Limba Română* Vasilie Alexandri şi teatrul în secolul al XIX-lea, *b) Limba Latină* Cicero „Oratio pro Marcello" cap. III şi *c) Matematică*: *1.* Cineva depune în curs de 20 de ani la finea fiecărui an câte 300 cor. Câţi bani va avea la finea anului al 20-lea, dacă procentul e de 5% anual decursiv? şi *2.* Intr'un treiunghiu dreptunghiu un catet e de 24,2 m, unghiul opus acestuia e de 42°, 10' 5". A se căuta celălalt catet, ipotenuza, celălalt unghiu ascuţit şi suprafaţa treiunghiului.

Rezultatul examenelor de maturitate îl dăm într'un tablou sumar.

Incheierea festivă a anului şcolar.

Parastatul întru pomenirea patronului nostru de pie memorie, gen. Traian Doda, fiind fixat pe 6 Iulie a fiecărui an, zi când elevii sunt duşi pela vetrele lor, — până la rezolvirea definitivă a acestui neajuns, — parastasul l-am săvârşit, cu învoirea Exc. Sale a d-lui general de divizie în p. Nicolae Cena, ca reprezentat al urmaşilor gen. Traian Doda, la 20 Iunie, când s'a făcut încheierea festivă a anului şcolar, întâiul an şcolar românesc.

La ora 9 am ieşit în corpore la mormântul patronului nostru, ducând şi o cunună de flori naturale, ce ni-o dăruise în acest scop d-ş. Elena Ţunea. Elevii au aşezat cununa pe mormânt şi a vorbit despre figura legendară şi faptele mari ale patronului profesorul catihet Dimitrie Soceneanţu. La biserică am asistat la serviciul divin, la parastas şi la rugăciunea de mulţumită, săvârşite toate cu multă pompă. Reuniunea de cântări şi muzică ne-a dat şi de astădată concursul.

In sala festivă a liceului, în prezenţa publicului, directorul aminteşte cu mândrie munca de un an, scursă cu rodnicie în şi afară de ziduri, credincioşi chiemării în numele căreia educatorii au intrat în acest sfânt jertfelnic — şi cu doioşie sprijinul până la jertfă al publicului, unica poate şi cea mai mare mângâiere sufletească a celor ce zoresc zi de zi, ani după ani. Elevilor le evocă momentele înnălţătoare din cursul

anului săvârşit, momente cari să le întunece în cursul vieţii deacum toate asperităţile firii lor. Se'mpart premiile şi mulţi ochi sunt umezi privindu-i pe cei dintâi premiaţi, — n'a rămas însă un singur suflet neînduioşat, când streini — cari nu vorbiau româneşte la început — se prezintă să-şi ia premiile la limba română. Festivitatea a deschis-o şi a încheiat-o corul elevilor.

IV.

Activitatea extraşcolară a liceului.

Două principii au fost merindea noastră la drum, două principii fixate în cea dintâiu conferenţă a profesorilor dela acest liceu: bunaînţelegerea şi unitatea în procedare, piatra unghiulară a ori cărei educaţii bune, pentru a ne asigura rodnicia muncii în şcoală — şi o strânsă legătură, prietenească, cu corpurile didactice a celorlalte şcoale din loc, pentru a ne asigura rodnicia activităţii extraşcolare, mai necesară azi decât oricând.

Şi dacă avem de înregistrat rezultate îmbucurătoare şi 'ntr'o parte şi 'n alta, — dovadă mulţumirea noastră izvorîtă din cele plinite după conştiinţă şi putinţă — şi dovadă interesul tot mai viu al publicului, chiar şi a celui strein, şi spiritul de jertfă, care rar s'a arătat mai potenţat faţă de vre-o instituţiune de cultură, — aceste resultate le atribuim tăriei principiilor ce-am urmat.

1. Activitatea extraşcolară a profesorilor.

Sabin Evuţian, secretarul „Asociaţiei culturale din Banat", prez. al „Cercului didactic" din loc, membru în biroul sau comitetul mai multor societăţi-reuniuni, în „Sfatul şcolar", — a organizat cohorta „Eftimie Murgu", a pregătit înfiinţarea clubului sportiv „Ercule", a alcătuit în colaborare un dicţionar român-maghiar (640 pag.) Distins cu brâu şi blane roşii, hirotesit fiind de I. P. S. Sa D-l Mitropolit-primat Dr. E. Miron Cristea în protodiacon, în prima zi de Crăciun; — încredinţat din partea Ministerului instrucţiunii Secretariatul general Cluj sub No. 11663, a participat la examenele de capacitate ale şcoalei normale din Caransebeş în calitate de comisar ministerial.

Gheorghe Noaghea, presbiter distins cu brâu roşu, a colaborat la ziarul „Drapelul“, a lucrat în manuscris „Manual de trigonometrie pentru cl. VI liceală“, a predat dela 1 Febr. Matematica la cl. VI—VIII ale şc. normale din loc, în 9 ore pe săptămână.

Mateiu I. Manolescu, membru în comitetul Casinei române, a rostit un avântat discurs în cimitirul soldaţilor, la „Ziua eroilor.“

Mateiu Armaş, membru activ al „Reuniunii de cântări şi muzică“, a colaborat la „Neamul Romănesc.“

Petru Bancea, conducătorul corului „Reuniunii de cântări şi de muzică“, a colaborat la revista muzicală „Izvoraşul“, a organizat serate şi şezători artistice-muzicale, a condus Clubul Ercule şi mai mulţi cercetaşi la emulările sportive din Turnul-Severin.

Nicolae Domăşneanu, a colaborat îndeosebi la reuşita pieselor teatrale, jucate de diferite societăţi.

Ioan Drinca, profesor de supraveghiere la internatul Comunităţii de avere.

Dionise Iana, membru în comitetele Casinei române şi a „Reuniunii de cântări şi muzică“.

Gheorge Neamţiu, colaborator la organizarea cohortei „Eftimie Morgu“, comandantul acestei cohorte de cercetaşi, secretarul „Cercului didactic“, a ţinut din 3 Martie cursuri de limba italiană cu 20 elevi, câte 3 ore pe săptămână, gratuit.

Cornel G. Otonoga, a pictat emblemele pentru şcoalele din loc, portretul patronului liceului, iar cadrul pentru acest portret l-a sculptat şi pictat cu admirabile motive româneşti; a pictat pajura cercetăşească şi inscripţiile pe steagul cohortei şi ale centuriilor. Expunând în vitrine lucrările cu motive româneşti, a contribuit la îndrăgirea şi aplicarea lor din partea publicului, chiar şi a celui strein.

Charles Paquier, a ţinut pentru profesori şi soţiile lor curs practic de limba franceză.

Filip Pop, presbiter, a făcut dări de seamă la gazete, a predat matematica la şcoala normală cl. IV şi V în 7 ore pe săptămână, începând cu luna Februarie.

Dimitrie Soceneanţu, presbiter, a coloborat la ziare, cu dări de seamă, a predat matematica la şcoala normală cl. I şi II, în 6 ore pe săpt., din luna Februarie.

Dr. Virgil Budinţian, medic şcolar, e medicul oraşului, al spitalului oraşenesc, al poliţiei de stat din loc, medicul şcoalei primare-naţionale, prezidentul „Clubului sportiv Ercule“ şi membru în comitetele mai multor societăţi din loc.

Dr. Dimitrie Cioloca, profesor de teologie, presidentul „Frăţiei“, bibliotecarul „Casinei române“, membru în comitetul

„Asoc. cult. din Banat“, asemenea şi în alte corporaţiuni şi societaţi, a pregătit pentru „Biblioteca Asociaţiei culturale din Banat“ 2 broşuri: Băile Erculane şi Fabulele lui Ţichindeal. Colaborator la diferite ziare, — a îmbrăţoşat cu multă căldură chestia muzeelor etnografic şi arheologic dela liceu.

Dr. Vasilie Loichiţă, profesor de teologie, membru în comitetul „Asoc. cult. din Banat“, redactorul „Foii Diecezane“, colaborator la diferite reviste, a tipărit broşura „Alexandru Vlahuţă.“ In cadrul conferenţelor inaugurate de „Cercul didactic“ a vorbit despre Alexandru Vlahuţă şi despre pictorul Nicolae Grigorescu (cu proiecţiuni luminoase).

In genere profesorii au contribuit cu sume frumuşele la zeci de colecte şi au fost întotdeauna, trebuiau să fie sprijinitorii şi în cele băneşti ai tuturor manifestăţiilor de ordin social şi cultural, — şi membri în toate societăţile-reuniunile locale.

Cercul didactic.

Cea mai vie activitate extraşcolară a desfăşurat-o corpul profesoral dela liceu, alături de celelalte corpuri didactice, în cadrele Cercului didactic.

Intr'o zi de Octomvrie, pela început, s'au întrunit în sala profesorală dela liceu, toţi profesorii şi învăţătorii români (profesoare şi învăţătoare) din loc şi au dat fiinţă Cercului didactic din Caransebeş. Inchegarea tuturor elementelor dornice de muncă, pentru a inaugura şi a alimenta — prin activitate multilaterală — o puternică vieaţă românească culturală-socială în acest oraş şi în jur, — ocrotirea de altă parte a intereselor şi prestigiului moral al celor mai umili muncitori cu sufletul, — aceste două impulziuni au contribuit la înfiinţarea Cercului.

Sub prezidenţia P. C. Sale a D-lui dir. de teologie Dr. Iosif I. Olariu, mai apoi sub cea a directorului de liceu, Cercul a ţinut consfătuiri frăţeşti şi conveniri sociale, mai des la început, mai rar în urmă, după necesităţile date.

Dacă cursul de limba română, proiectat pentru streini, nu s'a putut deschide, nu din a sa vină, festivităţile aranjate în comun la diferite zile istorice, nivelul conferenţelor inaugurate în iarnă şi multe alte momente, toate privirile şi în ele sufletele le-au îndreptat spre acest Cerc. Nimic de seamă nu s'a făcut fără a lui colaborare. Şi fiecare membru al Cercului şi-a luat partea sa din muncă colectivă. Venia lume multă şi preciz la toate manifestaţiile Cercului didactic — sala mare de gimnastică a liceului, întotdeauna împodobită cu gust românesc de elevele şi elevii şcoalelor, de multeori se dovedia de prea mică — şi însufleţirea sa şi-o arăta şi prin jertfe materiale, chiar şi atunci, când nu erau taxe de intrare. Astfel Cercul didactic, dispune şi de-un frumuşel capital, administrat

de casierul Remus Popa, învăţător, pe lângă că a putut face faţă cheltuelilor şi unor adjustări, în legătură cu conferenţele. Pentru acest sprijin ţinem să mulţumim tuturora, în special însă Direcţiunii Muzeului pedagogic din Bucureşti (Casa Şcoalelor) pentru diapozitivele ce ni-le-a pus la'îndemână.

Cei-ce au trecut pe aici prin Octomvrie şi Noemvrie, au putut vedea în fiecare dupăamiază desfăşurându-se o muncă febrilă in sala profesorilor dela liceu. Membrii Cercului didactic desfăceau, aranjau, distribuiau şi inventarizau mii de manuale de şcoale şi alte multe mii de cărţi literare (în total vre-o 20000) tablouri şi hărţi româneşti pentru 12 şcoale secundare din Banat, şcoala primară din loc, teologia ort. rom. din loc şi pentru ostaşi. Erau cărţile etc. donate de *„Asociaţia Culturală din Banat“* (prin cumpărare, colectare). Muncă grea de aproape 6 săptămâni, care n'a întârziat însă să-şi dea roadele, întocmai ca jertfa adusă de iniţiatorii Asociaţiei, I. P. S. Sa D-l Mitropolit-Primat Dr. E. Miron Cristea, prof. univ. Traian Lalescu şi alţi fruntaşi ai vieţii publice din Bucureşti, în tot atâtea focare de cultură ale Banatului.

In 16 Novembrie, un an dela moartea subită şi pentru toţi dureroasă a fostului referent şcolar-asesor consistorial *Ştefan Jianu*, Cercul didactic îi aduce prinos de dragoste şi vecinică amintire participând la parastasul dat de Reuniunea de cântări.

Festivităţile aranjate de Cercul didactic au început toate cu serviciu divin, la care au servit şi dintre profesorii-preoţi ai şcoalelor. Au fost de fiecare dată învitate şi au participat toate autorităţile bisericeşti, militare si civile. Despre succesul lor, ziarele s'au exprimat foarte elogios. Tuturor, cari au ostenit, in deosebi slujitorilor sf. altar şi Reuniunii de cântări şi muzică le mulţumim şi aici.

Şirul festivităţilor începe cu *ziua de 1 Decembrie*, ziua Marei-Uniri. Această serbare s'a desfăşurat după următoarea programă: I. La ora 9½ Rugăciune de mulţumită II. După serviciul divin serbările singuraticelor şcoale, în localurile proprii. III După amiazi, la orele 5, serbare naţională în sala de gimnastică a liceului: 1. *Imnul Regal*, cântat de corul elevilor dela toate şcoalele, 2. *Cuvânt festiv*, rostit de directorul liceului Sabin Evuţian, 3. *Calvarul*, poezie de G. Băltean, declamată de Emilia Pârvu, elevă a şcoalei civile, 4. *Câmpul libertăţii*, poezie decl. de Gheorge Muntean cleric, 5. *Imn de serbare*, cântat de corul elevilor dela toate şcoalele, 6. *Imnul unirii*, poezii de I. Băilă, decl. de Grigorie Popiţ elev de şc. normală, 7. *Pe dealul furcilor la Alba-Iulia*, poezie decl. de Iuliu Blaj cl. VII de liceu, 8. *Pe valea Casinului*, de I. M. Soricu decl. de eleva şc. primare Anuţa Petria, 9. *Poemul Unirii*, de

Z. Bârsan: România D-ş. Livia Vuia, Basarabia D-ş. Silvia Secoşan, Bucovina D-ş. Regina Drăgoiu, Transilvania-Banat D-ş. Cornelia Secoşan elevă de şc. normală, Macedonia D-ş. Ana Ţiţoni, Dorobanţul Tit L. Opriş cl. VI. lic., 10. „Se întorc vitejii“, de Castaldi, „Pui de lei“ de Vidu şi alte cântece, cântate de corul Reuniunii de cântări şi muzică, sub conducerea prof. P. Bancea. IV. Seara la orele 7 retragere cu torţe (armata, elevii, public). V. Convenire socială la „Pomul verde.“

Unul dintre ocrotitorii umililor slujitori la altarul culturii româneşti, căruia şcoala românească din Banat, liceul acesta în special, îi păstrează adâncă recunoştinţă, P. S. D-n Episcop al Caransebeşului Dr. E. Miron Cristea trece în scaunul de Mitropolit-primat la Bucureşti. A doua zi de Crăciun — ziua despărţirii — în şiragul deputaţiilor se prezintă şi Cercul Didactic, rostind prin glasul conducătorului ei, dir. S. Evuţian, următoarele cuvinte:

„Cei mai modeşti fii credincioşi ai I. P. S. Voastre, reprezentanţii culturii româneşti, profesorii, profesoarele, învăţătorii şi învăţătoarele dela şcolile române din acest oraş vin, prin modestul meu glas, ca unul dintre conducătorii clubului didactic, să Vă arate sentimentele lor de adâncă supunere, veneraţiune şi recunoştinţă. De adâncă supunere, faţă de arhiereul lor, de adâncă veneraţiune faţă de cel dintâi mitropolit-primat, după vrednicie, al României intregite, şi de adâncă recunoştinţă faţă de sfătuitorul şi ocrotitorul şcoalei şi culturii naţionale.

Prezintarea noastră aici nu e un simplu act de curtoazie, ci o manifestare spontană din partea acelor suflete, cari în lucrările lor ideale au întâlnit întotdeauna din partea I. P. S. Voastre, fie un gest sau o vorbă de încurajare, fie un sfat sau sprijin. Chiar şi şcolile, cari n'au stat direct sub oblăduirea I. P. S. V., chiar şi şcolile, de curând trecute în dominaţie românească au un prea frumos mănunchi de dovezi în această direcţie. Satisfac cu acest prilej unei datorii plăcute, când Vă transmit mulţumita Direcţiunii Regionale în numele stapânirii şcolare pentru sprijinul efectiv, ce-aţi binevoit a de celor 12 şcoli secundare din Banat, liceului de aici în special. Şi, mă iertaţi, o spun aici — n'am vorbit eri înaintea altarului, fiindcă aşa mi-s'a spus — distincţia de care m'aţi aflat vrednic o socotim toţi ca dată şcolii româneşti, ale cărei interese Vi-au fost deapururi aproape.

Plecaţi, ca să Vă desăvârşiţi chemarea. Regretele noastre în această clipă a despărţirii sunt compenzate, ştiind de o parte în treapta cea mai inaltă ierarhică nu numai pe episcopul Caransebeşului, dar şi pe unul ridicat la această treaptă

dela catedra umilă de dascăl, convinşi fiind de altă parte, că biserica şi-a aflat pe adevăratul său ales".

I. P. S. Sa cu ochii aproape înlăcrămaţi răspunde: „Decât toate felicitările de azi, cuvintele reprezentanţilor culturii româneşti, m'au emeţionat mai mult şi mai adânc, pentrucă ele îmi reamintesc timpul când mi-am început activitatea mea publică ca modest şi umil dascăl de sate şi, fiindcă ele îmi vin ca o adiere răcoritoare dela colegi cu cari şi eu am împărţit pe vremuri dureri şi bucurii, a căror activitate voi urmări-o cu aceeaş dragoste şi în viitor, şi nu-i voi lipsi de tot sprijnul meu părinţesc."

A doua mare serbare naţională, aranjată de Cercul didactic a fost *ziua de 24 Ianuarie* (6 Februarie), începutul Unirii. Programa: *I.* Serviciu divin la orele 10. *II.* Serbarea singuraticelor şcoale. *III.* D. a. la orele 4, în sala de gimnastică a liceului, serbare comună: 1. *Imnul regal*, cântat de corul inst. teologic şi al şcoalei normale, 2. A Naum *La mormântul lui Cuza,* decl. de Titu R. Pârvu cl. VIII lic., 3. *Discurs festiv* rostit de directorul şc. normale şi civile Ilie Orzescu, 4. *Deşteptarea României*, decl. de Mihail Ienea cleric, 5. *Sună buciumul*, cântat de corul inst. teologic şi al şc. normale, 6. *Se face ziuă*, dramă de Z. Bârsan: Ilina D-ş. Maria E. Şuşoiu cl. VIII lic., Achimia D-ş. Ana L. Radu cl. VI lic., Marina D-ş. Sempronia Lepa cl. V lic., Costan elevul de cl, VIII lic., Ion Muntean, Crişan elevul de cl. VII lic., Iuliu Blaj, Şoldeş elevul de cl. VII lic., Coriolan Nemoian, Baronul elevul de cl. VI lic., Titu L. Opriş, ţărani mai mulţi elevi de liceu, 7. *Cuza Vodă*, decl. de Viorica Băcilă cl. VI a şc. normale, 8. *Iată ziua triumfală* cântată de corul inst. teologic şi al şc. normale, sub conducerea prof. Antoniu Sequens. Seara: Concertul Reuniunii de cântări şi muzică.

In *8 Februarie* toate şcoalele participă, în frunte cu corpurile didactice, şi cu drapele, la actul depunerii jurământului nouilor ofiţeri şi a ostaşilor *Regimentului de casă No 96 Inf.*, săvârşit cu deosebită solemnitate pe piaţa Unirii. Cercul didactic a ţinut şi'n acest chip, să întărească frăţeasca armonie cu aceea, cu cari dascălul român a luptat umăr la umăr pentru întruchiparea unui sfânt şi just ideal. E aci locul potrivit să se amintească acele conveniri serate plăcute, iniţiate de Cercul didactic, ţinute mai adesea în localităţile Casinei române, cari au creiat această frăţească armonie. Având aceeaş comunitate de interese — noi ca educatori ai străjuitorilor şi luptătorilor treji de mâne, ei ai celor de azi, — am căutat să ne sprijinim efectiv în toate acţiunile mari. Şi pentru dragostea, cu care ne-a încunjurat regimentul nostru şi sprijinul ce ni-l-a dat, întotdeauna, îi mulţumim şi la acest loc.

Primind — din cauza neajunsurilor de circulaţie — târziu dispozitivele dela Muzeul pedagogic din Bucureşti, *ciclul de conferenţe*, proectat pentru lunile de iarnă, s'a inaugurat numai la 18 Martie. Pentru aceste conferenţe Cercul didactic a rugat colaborarea şi dinafară. S'a afişat o serie de 7 conferenţe actuale şi variate. Interesul publicului s'a menţinut viu până 'nsfârşit, dovadă, că mulţi şi-au asigurat locuri prin abonamente pentru întreg ciclul. Preţul de întrare, pentru acoperirea cheltuelilor, au fost minimale: 2 cor. şi 1 cor., iar pentru soldaţi şi elevi 20 fileri. Imprejurări neprevăzute — sala liceului fiind cedată pentru o seară trupei teatrale a „Ligii culturale" — au redus ciclul de conferenţe la 5, amânându-se pentru anul viitor conferenţele directorilor Ilie Orzescu şi Sabin Evuţian.

Fiecare conferenţă a fost precedată, respective urmată de cântece, declamări, recitări din partea elevelor şi elevilor dela şcoalele din loc, – întotdeauna în strânsă legătură cu subiectul conferenţei. Acest ansamblu şi proiecţiunile luminoase au dat conferenţelor şi caracterul distractiv, pe lângă cel instructiv.

Un bun augur pentru activitatea în această direcţie a şcoalelor a fost conferenţa cu proiecţiuni luminoase, în sala de gimnastică dela liceu, a d-lui profesor dela universitatea din Bucureşti, *Traian Lalescu*, despre „Oraşe şi oameni din vechiul Regat", ţinută la 19 Septemvrie. Venitul acelei conferenţe a format întâiul fond al Cercului didactic.

Inaugurarea conferenţelor a făcut-o directorul liceului printr'un discurs potrivit, la 18 Martie, când scriitorul şi poetul bănăţean, profesorul *Dr. Vasilie Loichiţă*. şi-a cetit conferenţa despre *Alexandru Vlahuţă*. La 21 Martie urmează *prof. Iuliu Vuia* (şcoala normală) cu conferenţa *Stefan cel Mare în lumina cronicarilor streini*, — la 28 Martie conferenţa d-lui referent-asesor consistorial *Aurel Moacă* despre *Reforma agrară*, la 3 Aprilie conferenţa profesorului de teologie *Dr. Vasilie Loichiţă* despre pictorul *Nicolae Grigorescu*, iar la 3 Mai conferenţa prof. de şc. normală *Nicolae Tomici* despre *Influinţa răsboiului mondial asupra evoluţiei spiritului omenesc.*

Ziua de *1 Mai* — frumoasă zi, — ziua naturii, a arborilor — păsărilor şi a sufletelor plăpânde, tinere şi idealiste! Am plecat din piaţă, cu muzică şi cântece, cu drapele nenumărate şi verdeaţă, plin de veselie... un lung şirag: şcoala primară, liceul, şcoala normală, institutul teologic, şcoala civilă de fete, profesori-profesoare, învăţători-învăţătoare, părinţi şi lume... Nu va uita Caransebeşul ziua aceea de svâcnire puternică a vieţii româneşti! Demonstraţia socialistă, ce-a urmat peste câteva ore, ni-s'a spus — noi eram sus în „Teuş" —, a dispărut sub impresia alaiului de dimineaţă.

Şi afară, ca în liber . . . vieaţă, cântece şi joc. După masă — aşa se zice — întreceri de tot soiul, mici şi mari: fugă, salt (la înălţime, în lung şi cu prăjina), aruncare cu discul şi cu plumbul (pondul), apoi şi lucruri mai hazlii: fugă 'n sac, fuga cu picioarele legate, ici-colea grupuri de câte cinci se căzniau să găsească în plăcinte coroana de argint, mâncând din ele cu mânile legate la spate, însfârşit emulări în cântece, la vioară, la fluer, declamări ş. a. Intr'o afundătură, ca un amfiteatru, publicul sorbia din ochi tinerimea plină de vieaţă. Au câştigat premii (cărţi, bomboane cei mărunţi) elevi şi eleve dela toate şcoalele. Locul nu ne îngăduie, să-i amintim, fiindcă trebuie să ne aducem aminte de ceice au contribuit la succesul zilei cu obolul lor: S'au colectat în oraş 891 cor., dăruiri 120 cor., N. N. pentru premii 100 cor., elevii liceului 504 cor., ai şcoalei normale 116 cor., elevele şcoalei civile 128 cor., şc. primară naţională 440 cor., cea germană 106 cor., în total 2405 cor. Au mai dăruit D-na Şuşoiu colăcei cu lapte, D-na Ognanovici plăcinte şi elevii Roşiu cl. V lic., Lalescu V lic., Borlovan IV lic., Terian IV lic., Cercul didactic 5 coroane de argint, $^1/_2$ Leu şi 1 dinar, cari toate s'au dat în premii. Pentru cărţi, bomboane s'au cheltuit 2139 cor., 50 fil., restul a fost depus ca „Fondul maialului“ la Cercul didactic (265 cor. 50 fil.)

In aceeaş zi, prof. de liceu *Gheorghe Neamţiu*, care a ostenit mai mult pentru această zi neuitată, a serbat cu elevii şi *ziua arborilor şi a păsărilor.* Târziu seara venind în acelaş şirag, ne-am despărţit, după cântece şi o horă 'ntinsă tot în piaţa Unirii.

Ziua de *10 Mai* Cercul didactic a serbat-o în mod demn şi impunător, împreună cu regimentul în piaţa mare, unde s'a făcut şi serviciul divin şi s'au rostit şi discursurile despre însemnătatea zilei. La retragerea cu torţe — seara — elevii liceului au parcurs străzile, împreună cu miliţia. Intâiul prilej, când cercetaşii au putut impune tuturor cu ţinuta lor bravă.

In sfârşit *ziua eroilor,* la Inălţare, după solemnitatea cu toată pompa, din piaţă, Cercul didactic, dimpreună cu un pluton de soldaţi, în frunte cu zelosul lor preot N. Badini şi mai mulţi ofiţeri, au serbat-o şi în special în cimitirul soldaţilor. A cântat corul inst. teologic şi al şcoalei normale, au declamat liceanul Iuliu Blaj şi normalistul A. Ştefănuţiu, profesorul *Mateiu I. Manoleseu* dela liceu aduce — într'un discurs înflăcărat — prinos de recunoştinţă eroilor căzuţi pentru întregirea şi inălţarea neamului nostru, în urmă încheie corul elevilor dela liceu. Cercetaşii defilează pentru întâia dată înaintea drapelului.

2. Alte manifestaţii culturale în liceu.

Afară de manifestaţiile culturale amintite, ale tuturor şcoalelor din loc, liceul a mai fost un centru şi pentru alte manifestaţii sociale — culturale, — poate în urma măreţiei edificiului său.

In *25 August* răsună întâiul cuvânt românesc pe scena salei festive (de gimnastică). *Invăţătorii din judeţul Mehedinţi,* în frunte cu revizorul lor, cercetează pe fraţii lor din Caransebeş şi acest fapt prilejueşte aranjarea unui matineu cultural aici, în liceul pe faţada căruia fâlfăia de mult steagul tricolor, alături de emblema ţării noastre. Se cântă doine româneşti, prof. de teologie Dr. Dimitrie Cioloca vorbeşte despre trecutul acestui oraş românesc, abs. de seminar Nicolae Cleanoveanu declamează din Goga („Oltul“) şi Vlăhuţă („In prag.“) Oaspeţii şi publicul vizitează şi admiră întocmirile liceului, în frunte cu I. P. S. Sa D-l Mitropolit-primat Dr. E. Miron Cristea.

Dş. Elena Ţunea, învăţătoare o rudă îndepărtată a patronului acestui liceu, aranjează, la 14 Martie d. a., în sala de gimnastică un drăguţ şi foarte succes *concert-teatru de copii,* în favorul şcoalei sale particulare. Tablourile vii, cântecele şi mai ales piesa alegorică „Visul României“ au stors admiraţia tuturor, Români şi streini. Pentru gestul ce i-a arătat liceul, dş. Ţunea a răspuns prin acelaş gest, dând liceului — în ziua parastasului săvârşit întru amintirea gen. Traian Doda — o frumoasă cunună de flori naturale, ca să fie depusă la mormânt.

Regimentul nostru, care peatunci n'avea muzică (orhestră), dă în *19 şi 20 Martie* două reprezentaţii la liceu, una pentru soldaţi şi alta pentru marele public, în benificiul „Fondului de muzică.“. A cântat corul regimentului, înfiinţat abia de 2 săptămâni, şi s'a jucat piesa de teatru „Trei crai dela răsărit.“ — Eram nu numai datori, să mulţumim şi în acest chip regimentului pentru toate serviciile, de cari ne-a împărtăşit şi înainte şi după această dată, dar am făcut-o şi în convingerea, că deplina armonie în toate lucrările pentru binele obştesc dau trăinicie năzuinţelor bune ale aşezămintelor de cultură, cari sunt şcoalele.

La *Duminica Tomii* (18 Aprilie) am găzduit *„Cercul studenţilor universitari bănăţeni“,* în frunte cu inimosul lor profesor Dr. Iosif Popovici. Inainte de şedinţa festivă, directorul liceului îi bineventează ca gazdă şi în numele Cercului didactic şi al oraşului. Prezidentul I. Ardelean desfăşoară intenţia studenţilor, de-a porni, în vară, la o muncă de apostolat, la sate. D-l prof. Dr. I. Popovici confereează despre desvoltarea limbii noastre româneşti.

Trupa „Ligii culturale“, sub conducerea artiştilor d-na prof. Lucia Calomeri şi a d-lui Ion Armăşescu au dat în Caransebeş

o serie de 4 reprezentaţii (24—27 Aprilie). Fiind în prima zi ocupată sala „Pomul verde“, li-s'a pus la îndemână sala de gimnastică a liceului. Pe lângă declamări, recitări, cântece şi dansuri naţionale, s'a jucat piesa d-nei Calomeri „Cercetaşul“. In zilele următoare elevele şi elevii liceului au plasat pretutindeni bilete. Drept recunoştinţă, d-na Lucia Calomeri le-a ţinut în d. a. zilei de 26 un curs de dicţiune, cetind cele mai frumoase bucăţi din Vlăhuţă, Delavrancea, Creangă, Coşbuc, Brătescu-Voineşti, Eminescu şi Iorga, — iar liceului i-a lăsat ca amintire o fotografie a sa ca cercetaş. Elevele i-au oferit un frumos opreg bănăţenesc, iar în seara ultimă un altul şi mai frumos ei, d-lui Armăşescu un buchet de flori cu bandă tricoloră şi înscripţie. Ţinem să remarcăm, că gestul elevelor şi elevilor a fost *spontan*, ceeace pentru educatori e adevărată satisfacţie.

In sala profesorală şi direcţională şi-au ţinut şedinţele *Eforia şcolară*, *Asociaţia Culturală din Banat* şi *Cercul didactic*.

3. Activitatea elevilor, afară de băncile scoalei.

Reiese şi din sumarul, cam sec, de pân'acum, că elevele şi elevii au luat parte activă la aproape toate momentele culturale-sociale, înălţătoare de suflete, iar de participat au participat la toate. Au cântat, au declamat, au dansat dansuri naţionale, au jucat piese teatrale, chiar şi mai grele, ori de nu, au bătut cel puţin câte-un cuiu, au aranjat şi împodobit sala etc., luându-şi fiecare partea sa de muncă şi mângâiere. Am ţinut să-i obişnuim aşa şi să-i creştem pentru vieaţă, activi la rândul lor.

Afară de activitatea aceasta sporadică, au arătat însufleţire crescândă, ambiţie nobilă şi progrese frumoase la Cercul lor „Nicolae Iorga“, în organizarea lor cercetăşească, la emulări (Soc. Tinemirea Română şi Fondul Petru Popopici) şi în sport (întrecerile gimnastice, football şi emularea dela Turnul-Severin).

Cercul de lectură Nicolae Iorga a luat fiinţă, între cele mai grele împrejurări ale anului 1918 (dominaţie maghiară), sub conducerea profesorului de limba română, peatunci Dr. Vasilie Loichiţă. Anul acesta a fost condusă de prof. M. Armaş. A desfăşorat o vie activitate, tinzând spre cultivarea gustului şi a sentimentului naţional, prin lectură, dări de seamă recitări discursuri, disertaţii şi cântări. — S'au ţinut 15 şedinţe, între cari una solemnă la 13 Martie (cercetăşia) şi două publice, una la 24 Ianuarie şi alta la 13 Iunie, cu prilejul legământului cercetaşilor (vezi acolo). Amintim începutul de corespondenţă între această societate şi alte societăţi simile, ca d. e. cu a elevilor dela liceul „General Dragalina“ Oraviţa şi a elevilor liceului „Petru Rareş“ din Piatra-Neamţu.

Comitetul cercului de lectură a fost următorul: Vice-prezident Ioan Muntean cl. VIII., secretar Traian Costescu cl. VIII., notar I. Romul Miculescu cl. VIII., notar II. Epaminonda Popovici cl. VII., bibliotecar Coriolan Nemoian cl. VII., cassier George Şiclovan cl. VIII, în comisia literară: Maria Şuşoiu şi Petru Stoichescu cl. VIII., Andreiu Mălăescu şi Iuliu Blaj cl. VII., Pavel Drăgoi şi Aurel Drăgulescu cl. VI., Petru Babeu şi Nicolae Cornean cl. V., conducător de orchestră: Titu L. Oprişa cl. VI., în comisie: Romul Miculescu, Maria Şuşoi cl. VIII., Iuliu Blaj, Ervin Kasznár cl. VII., Cornel Petrovici, Pavel Drăgoi cl. VI., Mugurel Pâşlea şi Sempronia Lepa cl. V.

Averea: La preluarea liceului, în depuneri ca fondul fostei soc. de lect. maghiară cari cu interesele până la 30/VI fac	335·95
Fondul cercului de lectură N. Iorga, administrat în trecut de prof. Dr. V. Loichiţă, în depuneri	453·—
Din taxe de membri şi o emulare de football — 2005 cor. — detrăgându-se cheltuielile de 102·80 cor.	1902·—
Din diferite contribuiri (vezi la danii) . .	148·70
Interese după depuneri până la 30/VI. a. c. .	28·55
în total	2868·20

Cercetăşia. In Septemvrie, legile cercetaşului român, fiecare articol tipărit separat, au fost afişate pe pereţii coridorului, ce duce la sala de gimnastică. Directorul, care organizase sub dominaţie bolşevică cohorta „Moise Nicoară din Arad“, al cărei comandant a fost, primeşte în 23 Oct. însărcinarea Comandamentului Marei Legiuni „Cercetaşii României“ pentru constituirea cohortei în Caransebeş, numit fiind în acelaş timp de comandant. Consiliul Dirigent, Resortul instrucţiei, sub No. 21793 din 5 Dec., îndeamnă deasemeni la organizarea instituţiei atât de salutare, care poartă numirea de cercetăşie.

Pregătite fiind sufletele plăpânde ale elevilor şi elevelor pentru această şcoală de energie naţională, directorul le vorbeşte claselor superioare în şedinţa solemnă a „Cercului Nicolae Iorga“ din 13 Martie. Aproape toţi, cu eleve cu tot, intră imediat în organizaţie, formându-se astfel cele dintâi unităţi (patrule). Cu trei elevi, foşti cercetaşi romani, patrulele îşi încep activitatea, sub conducerea elevului de cl. VIII. Titu *R. Pârvu*, care făcuse cercetăşie şi armată în răsboiul pentru întregirea neamului. Dintre aceşti cercetaşi se aleg apoi cei mai destoinici, ca şefi de patrule şi echipe, în temeiul unui examen. Clasele inferioare aşteptau cu nerăbdare clipa întrării lor în organizaţie. Inainte de feriile sf. Paşti, cu câteva zile,

directorul le vorbeşte şi lor, — a fost însă de prisos: s'au aruncat cu întreg sufletul lor curat şi cu tot plusul energiei lor de vieaţă în această organizaţie, smulsă cu adevărat din sufletul lor. Şi deatunci până azi s'au dovedit vrednici de numele ce şi l'-au luat în acea clipă: cercetaş. Organizarea s'a desăvârşit deacum sub conducerea profesorului *Gheorghe Neamţiu,* care ca legionar român în armata italiană a trăit zile neuitate cu cercetaşii italieni.

Cam în aceeaş vreme, directorul liceului organizează cercetăşia şi la şcoala normală, vorbindu-le elevilor într'o dup'amiază, în faţa directorului lor Ilie Orzescu şi a profesorilor. Aceeaş însufleţire, acelaş zel de desăvârşirc,

A urmat *constituirea secţiei,* la 9 Mai, în sala primăriei, fiind de faţă public de ambele sexe, din toate păturile sociale. La glasul de chemare al directorului de liceu, toţi cei prezenţi se înscriu de membri şi membre în secţie. Cohortei i-se dă numele marelui bărbat al anilor 48 din aceste părţi, Eftimie Murgu. Se constituie biroul: delegat al secţiei dir. Sabin Evuţian, comandant de cohortă Gheorghe Neamţiu prof. de liceu, secretar Gheorghe Velici si cassier Alexandru Buţiu, ambii profesori la şcoala normală.

Căminul cercetăşesc se instalează în liceu. De-un drag, să fi văzut munca febrilă a cercetaşilor. Sosesc cărticele din biblioteca cercetaşilor, în clipa următoare au fost pustii dulapurile lor, — nu trec cornurile în pauzele dintre ore, cum a trecut această hrană sufletească a lor. Dar apoi, când s'au văzut cu cărţuliile lor de cercetaşi, cu legitimaţii, cu bonete şi insignii!.. Erau par'că alţii, în şcoală şi afară de şcoală: voiau par'că să impună tuturora prin ţinuta lor de cercetaşi. Au şi impus! Să vă ţineti năravul, cercetaşi, căci a fi ce sunteţi voi acum, e *cinste!* V'aduceţi aminte ce Vă spuneam înduioşat: *Cât n'aş da să pot şi eu fi cercetaş!*

La *10 Mai,* la retragerea cu torţe, impun întâia dată cercetaşii noştri întregului oraş, prin ţinuta lor demnă. La *Ziua eroilor,* defilează întâia dată. La *hramul* (patronul) lor, Constantin şi Elena, comandantul Gh. Neamţiu le vorbeşte, în curtea bisericii, potrivit cu însemnătatea zilei, defilează apoi cu goarnele toţi înaintea crucii din piaţă, unde îi aştepta — între aclamaţii — numeros public.

Serbarea serbărilor a fost însă ziua *luării legământului cercetaşilor,* la 13 Iunie. Directorul S. Evuţian, în actul, în care i-se mulţumeşte pentru organizarea cohortei şi a secţiei, e încredinţat, ca delegat al Marelui Comandament, cu luarea legământului. Acea zi de 13 Iunie a fost o zi de întreită serbare: înainte de amiazi luarea legământului, d. a. examenul de gimnastică, seara şedinţa festivă a Cercului de lectură N. Iorga.

Despre serbarea de 'nainte de amiazi, să ni-se ierte că reproducem din „Foaia Diecezană", voim însă ca întâii cercetaşi să-şi amintească întotdeauna, în toate clipele vieţii lor, acea zi de 13 Iunie, să o pomenească şi urmaşilor lor.

Tinerimea întreagă a participat cu steagurile cohortei şi ale centuriilor la liturgia solemnă pontificată în catedrala noastră de nou alesul episcop *P. C. Sa achimandritul Dr. Iosif Tr. Badescu,* de P. O. protopresbiteri S. Şandru, G. Petrescu şi de M. O. presbiteri G. Noaghea, D. Soceneanţu, F. Popp profesori şi P. Magdescu, dir. internatului.

La finea s. liturgii se face procesiunea la crucea cea mare din piaţa Unirii unde, după sfinţirea apei, P. C. Sa archimandritul *Dr. Iosif Tr. Badescu,* în faţa autorităţilor, a tinerimei şi a publicului adunat, ţine o instructivă cuvântare tinerilor cercetaşi, arătându-le rolul frumos ce-l are cercetaşul intru făurirea caracterelor creştine. Mânecând dela pericopa zilei în care se vorbeşte despre chemarea apostolilor, P. C. Sa face o nimerită asemănare între aceasta şi chemarea cercetaşilor, cari, precum apostolii ascultând de glasul Domnului lasă ale lor şi-i urmează, aşa şi cercercetaşii la glasul de chemare al înaltului lor comandant. A. S. R. Principele moştenilor Carol, cu drag se înrolează în jurul lui, făcându-se propagatori însufleţiţi ai sublimelor devize cercetăşeşti. Imploară ajutorul celui Preaînalt şi binecuvintează viitoarele lucrări ale cercetaşilor.

In sunetul energicelor acorduri: „Eroi au fost eroi . . ." ale reuniunii de cântări de sub dibacea conducere a prof. P. Bancea, P. C. Sa archimandritul Dr. Iosif. Tr. Badescu, predă steagul cohortei delegatului Marei Legiuni, directorului S. Evuţian. D-Sa cu o mică alocuţiune predă acelaş steag conducătorului cohortei, prof. G. Neamţu, prea vrednicului colabotator al delegatului M. L. întru înfăptuirea cohortei noastre care, în cuvinte bine simţite asigură pe directorul liceului despre munca pozitivă ce o va realiza cohorta „Eftimie Murgu" de sub conducerea sa.

Ia cuvântul apoi directorul liceului „Traian Doda", care, dupăce mulţumeşte autorităţii bisericeşti pentru tot concursul dat sărbătorii prezente, ca şi autorităţilor militare şi civile pentru viul interes ce-l poartă cercetaşilor, în cuvinte iubitoare de adevărat părinte şi de frate mai mare a-l cercetaşilor, li aduce aminte băieţilor săi de dragostea cea caldă şi înflăcărată cu cari toţi dearândul au îmbrăţişat ideea cercetăşiei şi de nobilele îndatoriri ce şi-le ia fiecare din ei pentru înălţarea flamurei sufletului românesc şi a patriei cinstire jurând, azi, pe legile cercetaşului român. Tâlcul mult grăitor al cuvintelor acestui eminent dascăl al neamului şi zelos înfăptuitor al cercetăşiei noastre, pe care suntem fericiţi că-l avem în fruntea liceului nostru, au impresionat sincer inimile auzitorilor.

Urmează jurământul solemn al cercetaşilor, cari în unităţi succesive se prezintă în faţa steagului cohortei şi rostesc formula jurământului cetită de delegatul M. L. şi sărutând crucea din mânile P. C. Sale archimandritului Dr. Iosif Tr. Badescu binecuvântaţi de P. C. Sa, şi dând mâna cu delegatul M. L. se retrag în cea mai ireproşabilă ordine la locurile lor. Unităţile cele dintâi la jurământ au fost cele ale liceanelor cercetaşe. Ţi-s'au umplut ochii de bucurie văzând ţinuta lor plăpândă, delicată şi totuşi atât de demnă şi plină de conştiinţa frumosului rol ce-l au în legăturile cercetăşiei.

La sfârşitul depunerii jurământului se împart premii celor mai zeloşi cercetaşi. Se premiază cercetaşul T. R. Pârvu cl. VIII. lic. cu 250 cor. (premiul din Fondul Petru Popovici) cercetaşul T. L. Oprişa cl. VI. lic. cu 150 cor. şi cercetaşul V. Cornea cl. VIII. lic. cu 100 cor. Cu laudă se disting cercetaşii N. Domăneanţu cl. VIII. lic. N. Horeccu cl. VIII. lic. I. Mihuţă şc. nom., V. Piteş şc. norm. şi cercetaşa Minerva Danciu cl. V. lic. toţi pentru dragostea cea mare ce o manifestează pentru cauza cercetăşiei, iar abs. de cl. VIII. lic. Maria E. Şuşoiu pentru sprijinul de totdeauna.

Ca încheiere a sărbării cercetaşii, cu *muzica militară* în frunte, defilează înaintea steagului, a delegatului M. L., a autorităţilor bisericeşti şi lumeşti într'o ţinută atât de eroică, încât storc admiraţia profundă a publicului întreg. Plâns-am de bucurie tineri şi bătrâni, văzând atâta nobleţă şi demnitate în prezenţa dragilor noştri cercetaşi, nădejdea de mai bine a neamului nostru românesc. (*le.*)"

După masă la orele 4 s'a ţinut *examenul public de gimnastică*. La locul destinat: Prăurie sau Poligonul pentru educaţia fizica a Reg. 96 Inf., elevii au mers în formaţiuni cercetăşeşti, cu muzica militară, pe care Regimentul nostru ni-o puse-se la îndemână pentru ziua întreagă. Afară aştepta lume multă. Din contribuiri benevole au intrat ca premii de gimnastică 658 cor., — 440 s'au distribuit în 10 premii, iar restul de 218 cor. s'a adaus la fondul premiilor. Numele contribuenţilor şi a premiaţilor le dăm în altă parte.

Seara la orele 9 a urmat *şezătoarea* cercului de lectură „Nicolae Iorga", în sala dela „Pomul verde", pentru augmentarea fondului *Petru Popovici*, din care se premiază în fiecare an cu câte 250 cor. cea mai bună lucrare de limba română, cea mai bună lucrare în cadrul istoriei şi geografiei Românilor şi cel mai zelos cercetaş dela liceu (în total trei premii). Programa şezătoarei : *1.* G. Muzicescu, Marş regal, cor mixt ; *2.* G. Coşbuc, Regina Ostrogoţilor, decl. dc I. Blaj cl. VII ; *3.* T. R. Pârvu abs. cl. VIII, Rolul emulărilor din punct de vedere naţional, disertaţie rostită liber ; *4.* G. Ionescu, Când zorile

s'arată . . . şi I. Brătianu, O . . Mai frumos ! cor. mixt ; *5.* P. Drăgoiu cl. VI, declamaţie comică ; *6.* Beethoven, Egmont ouvertură şi Hugo, Reinhold improptu, executate la pian de dş. E. M. Şuşoiu abs. cl. VIII şi E. Kasznar cl. VII ; *7.* Marschner, Serenadă, cor. bărbătesc ; *8.* Rosetti, Veghea decl. de T. L. Oprişa cl. VI ; *9.* Castaldi, S'ntorc vitejii, cor. bărbătesc. — Pauză. — *10.* Florin şi Florica, piesă într'un act de V. Alexandri, cu următoarea distribuţie : Florin : C. Nemoian cl. VII, Florica : L. Mitär cl. V, paraclisier : Tr. Ţunea cl. VII. — Corul a fost condus de elevii Tr Ţunea cl. VII şi T. L. Oprişa a cl. VI. La urmă o grupă de elevi au jucat ireproşabil Căluşerul şi Bătuta, sub conducerea elevului de cl. III Petru Domăşnianu.

In pauză directorul arată, pe scurt, rostul şezătorii şi rostul fondului înfiinţat de dl Petru Popovici, comerciant în loc (i-se fac ovaţii). Corpul profesoral, în conformitate cu actul de danie, a publicat concurs la fiecare clasă (V—VIII) din materiile amintite. Dintre lucrările înaintate, cenzurate de profesorii de specialitate, corpul profesoral în înţelegere cu fondatorul, a premiat lucrările elevilor de *cl. VII Coriolan Nemoian* la limba română şi *Andreiu Malaescu* la istorie. Premiile le distribuie directorul premiaţilor în cadrul şezătorii, între viile aclamaţii ale asistenţei numeroase, cum rar s'a dat să vedem.

Cât de mult această zi de întreită serbare a contribiut cu toate momentele ei la educaţia integrală a tineretului dela liceu şi la potenţarea interesului şi jertfei publicului mare faţă de-o instituţie culturală, ni-au dovedit lăcrămile şi ochii umezi şi multe-multe cuvinte de laudă, chiar şi din gura streinilor, şi şi rezultatul material al şezătorii.

Intrate :	Din plasarea biletelor (şi suprasolviri) .	1393	cor.
	Dela D-l Petru Popovici în contul speselor (ca suprasolvire)	1480	cor.
	Seara la cassă (suprasolviri 370 cor.) .	2006	cor.
	în total .	4879	cor.
Eşite		2380	cor.
	Venitul curat .	2499	cor.

Autorităţilor bisericeşti pentru înălţătorul serviciu divin, regimentului pentru concursul dat cu muzica militară şi primăriei, că ne-a scutit de impozitul obişnuit la petreceri, asemenea şi Reuniunii de cântări, le mulţumim călduros.

Concursul dela Societatea „Tinerimea Română." Despre acest concurs profesorul Gheorghe Noaghea, care a condus pe cei cinci elevi ai noştri (cl. V—VIII) la Bucureşti, raportează următoarele :

Participarea liceului nostru la concursul „Tinerimei Române" din Bucureşti.

Societatea „Tinerimea Română" din Bucureşti, al cărei prezident e neobositul şi simpaticul domn Nae Dumitrescu, a aranjat şi în anul acesta un concurs pentru limba română, istoria Românilor şi religie între elevii tuturor şcoalelor secundare. O deosebită importanţă a avut concursul din anul acesta şcolar prin faptul, că acum pentru prima dată au luat parte la el şi şcoalele secundare de băeţi şi fete din provinciile alipite. A fost deci concursul tuturor şcoalelor secundare din România mare.

Din Banat au participat liceul „Traian Doda" din Caransebeş şi liceul „C. Diaconovici-Loga" din Timişoara. Dela liceul nostru au participat — în costume naţionale bănăţeneşti — elevii *Tit Romul Pârvu* clasa VIII. pentru istoria Românilor, *Coriolan Nemoian* class VII. pentru limba română, *Tit Liviu Oprişa* clasa VI. pentru Religie, (a fost împărţit aici, câtă vreme nu era concurs şi la istoria-universală, pentru care optase), *Damaschin Daicoviciu* clasa V. pentru Religie şi *Alexandru Damşescu* clasa IV. pentru istoria Românilor.

Plecarea la Bucureşti a avut loc Sâmbătă în 29 Mai la 3 ore dimineaţa sub conducerea profesorului *Gheorghe Noaghea*.

Concursul s'a ţinut Luni în 31 Mai la orele 3 d. m.

Elevii noştri au lucrat următoarele teme: 1. Tit R. Pârvu, cl. VIII: „Ideia unităţii şi unirea tuturor Românilor"; 2. Coriolan Nemoian, cl. VII: „Ce influenţă credeţi, că poate avea teatrul în educaţia neamului"; 3. Tit Liviu Oprişa cl. VI: „Rolul bisericei în păstrarea limbii şi naţionalităţii române"; 4. Damaschin Daicoviciu cl. V.: „Despre botez"; 5. Alexandru Damşescu cl. IV: „Cum am scăpat de desnaţionalizare în decursul veacurilor?"

Elevii noştri prin purtarea lor, prin cunoştinţele lor au făcut cinste liceului. Dovadă sunt premiile obţinute. *Au fost premiate: lucrarea lui Tit R. Pârvu cl, VIII. şi lucrarea lui Coriolan Nemoian cl. VII.* Ceilalţi au primit diplome, ca amintire de întâiul concurs în România Mare. S'a făcut dovada, că deşi abia de un an s'a sălăşluit duh românesc în liceul nostru, elevii au căpătat creştere adevărat românească, patriotică şi creştinească, încât s'au putut lua la întrecere cu colegii lor mai bine pregătiţi din vechiul regat, precum şi cu cei din Bucovina, Basarabia, Dobrugea, Ardeal, părţile ungurene şi Maramureş.

In legătură cu concursul au fost aranjate serbări grandioase naţionale, la cari au azistat şi Majestăţile Lor Regele Ferdinand I. şi Regina Maria, precum şi Alteţa Sa Regală

Principesa Elisaveta, apoi ministri, generali, profesori din toate părţile României întregite, precum şi alt public distins, în număr de zeci de mii. Amintesc defilarea tuturor elevilor şi elevelor din Bucureşti şi a elevilor (şi elevelor) veniţi din toate provinciile României întregite, cei mai mulţi în frumosul port naţional din diferitele ţinuturi, apoi defilarea carelor alegorice ale şcoalelor din Bucureşti precum şi a acelor cari reprezintau Ardealul, Banatul, Basarabia, Bucovina şi Macedonia. Foarte mult a fost admirat carul Banatului.

Elevii au profitat mult din această călătorie plăcută. Pe lângă priveliştea regiunilor frumoase şi mănoase ale patriei mame, serbările impozante, la cari au participat, au contribuit în măsură mare la desăvârşirea educaţiei lor morale şi patriotice, lăsând urme neşterse în sufletele lor. Apoi convenirea lor cu colegii din toate părţile României întregite a ajutat mult la producerea unităţii sufleteşti a tinerimei române din scumpa noastră Românie nouă şi mare.

Emularea sportivă la Turnul-Severin. In cadrele Cercului de lectură, elevii noştri s'au îndeletnicit şi cu sportul, îndeosebi cu jocul de football. Intre ei au aranjat în trei rânduri emulări publice, ale căror venite s'au adaus parte la fondul Cercului de lectură, parte la fondul de premii pentru gimnastică. Astfel s'au ataşat cu drag vreo *20 cercetaşi* la clubul sportiv „Ercule", singurul Club sportiv de dincoaci de Carpaţi care a răspuns la glasul de chemare al Severinenilor! Legăturile intime ale Caransebeşenilor şi Severinenilor, prin prestaţiunile artistice ce le-au dat reciproc Reuniunile de cântare şi muzică ale celor două oraşe, s'au desăvârşit şi în direcţia educaţiei fizice. Şi, minunată potrivire, — Clubul şi cercetaşii au fost conduşi de *prof. Petru Bancea* dela liceu, sub conducerea căruia corul Reuniunii din loc a fost, acum e anul, sărbătorit tot în Turnul-Severin. Emularea a avut loc în ziua de 27 Iunie d. m. Inainte de amiazi cercetaşii noştri au participat la încheierea anului şcolar la liceul „Traian", spre deosebita bucurie a colegilor lor, a corpului profesoral şi al directorului, care a şi comentat acest fapt ca un simbol. Au fost găzduiţi la familii particulare, la colegi cercetaşi, foarte darnic. Participanţii au adaus un nou titlu de glorie liceului, şcoalei normale, Clubului sportiv de aici şi oraşului Caransebeş.

Dintre elevii şi cercetaşii liceului au câştigat premii:

La fugă 100 m. premiul II-lea Mugurel *Păşlea* abs. cl. V.

La aruncarea cu bilas. pondul (9,32 m.) premiul I Iuliu *Blaj* abs. cl. VII.

La aruncarea cu discul (25,30 m.) premiul I Iuliu *Blaj* abs. cl. VII.

La salt în înăţime (1,50 m.) premiul I Epaminonda *Popovici* abs. cl. VII,

iar rezultatul emulării în football a fost de 0 : 4, în favorul echipei „Ercule". — Un fost elev al liceului a mai dus 3 premii, iar un elev al şcoalei normale (I. Ştefănuţ) 2 premii.

E locul să amintesc în sfârşit, tot ca un rezultat al activităţii şi zelului elevelor şi elevilor, suma frumoasă 13160 cor. 66 fil. în *Colecta de Crăciun**). Corpul profesoral a hotărît, ca această sumă să se întrebuinţeze tot în folosul elevilor, anume:

3000 cor. să se treacă la fondul de ajutorare al elevilor,

6000 cor. „ „ „ „ „ „ excursie „ „

2000 cor. să se întrebuinţeze pentru adjustarea atelierului dela liceu,

1000 cor. să se întrebuinţeze pentru augmentarea bibliotecii tinerimii,

iar restul să se dea Cercului literar pentruca să-şi procure un tablou al patronului său.

Această hotărîre a fost acceptată şi de Eforia şcolară şi în acest senz s'a cerut şi aprobarea autorităţii superioare.

Sumarul colectei de Crăciun îl dăm în altă parte.

V.

Recunoştinţa publicului: interes şi jertfă.

O *muncă*, atât de rodnică pentru început, urmată desinteresat şi, ca orice muncă desinteresată, cu însufleţire, atât de educatori, cât şi de elevi, şi-a arătat roadele din belşug.

Publicul mare, fără osebire, societăţi şi particulari, au manifestat cu toate prilejurile cel mai viu *interes* faţă de năzuinţele noastre. Acest interes viu a încununat cu deplin succes moral lucrările noastre în şi afară de zidurile şcoalei. Dar tot acest viu interes a pus în mişcare şi spiritul de *jertfă* al marelui public, încât cu drept cuvânt se poate spune, că rezultatul material stă alături de cel moral. Rar s'a dat, ca sentimentul să grăiască atât de elocvent şi de efectiv.

De aceea, cu toate că s'a mulţumit fiecăruia în parte, înainte de-a lăsa să urmeze *actele de danie, ca pildă în analele acestui liceu*, ţinem să aducem şi în public adânci mulţumite şi recunoştinţa şi admiraţia noastră tuturor, cari ne-au îndemnat şi sprijinit cu interesul lor vădit şi cari ne-au sprijinit şi

*) Cu interese la 30/VI c. face 13216 cor. 92 fil.

ocrotit cu daniile lor, fie din prisos, fie din puţin, dar cu dragoste. Satisfacem în acest chip nu numai unei îndatoriri, dar credem a servi însaş cauza sfântă, pentru care s'au dat şi s'au adus aceste jertfe. Faptele bune au fost întotdeauna izvor de asemenea fapte.

Cărţi, hărţi, tablouri.

1. *Intâia rândunică.* Cea dintâi carte, ce-a pătruns modest în biblioteca liceului nostru a fost „Andrei Şaguna" de Nicolae Popea. Intr'o zi de August, o doamnă văduvă, mătuşa profesorului Ştefan *Velovan*, predă cu lacrimi în ochi directorului cartea amintită, vrând şi prin acest gest să-şi arate fericirea de-a vedea împlinită o vechie dorinţă a înaintaşilor: liceu românesc în Caransebeş. E obolul văduvei...

2. Consiliul Dirigent, *Resortul instrucţiei* donează liceului câte 3 ex. din portretele M. Lor. Regelui şi Reginei, asemenea şi a Alteţei Sale Principelui moştenitor Carol, — *Dr. Cornel Cornean* secr. cons. „Intrarea lui Mihaiu Viteazul în Alba-Iulia", iar dir. *Ilie Orzescu* tabloul lui Mihaiu Viteazul, — întâiele tablouri româneşti.

3. Pentru pictarea portretului gen. Traian Doda, *Comunitatea de avere* votează direcţiunii suma de 1200 cor. şi-i pune la dispoziţie originalul din sala de şedinţe a ei. Cadrul frumos l-a donat preotul *Ioan Popovici*. Pictura şi motivele româneşti de pe cadru le-a executat prof. Corneliu Otonoga, primind pentru cea dintâi 1200 cor., iar pentru cea de-a doua 1000 cor. Suma din urmă s'a acoperit şi în parte se va acoperi din vinzarea fotografiei pe ilustrate a gen. Traian Doda. S'au executat anume 1000 de fotografii, cari împreună cu 4 tablouri (învăţătorii din Mehedinţi în Caransebeş, Traian Doda, întâii profesori români şi inangurarea liceului) au costat 1670 cor. Elevele şi elevii au vindut la Crăciun, Paşti şi festivităţi 771 buc. à 3 cor., ceeace face 2313 cor.; au primit suprasolviri L. Radu cl. VI. 79 cor., apoi 30 cor., — M. Danciu şi L. Mităr cl. V. 26 cor., S. Lepa cl. V. 20 cor., T. L. Oprişa cl. VI. 2 cor., în total 157 cor. Venitul curat de 800 cor. s'a dat pentru cadru, rămânând ca restul de 200 cor. să se dea după vinzarea continuativă a celorlalte 229 ilustrate.

4. *Dania studenţilor universitari din Bucureşti.* In clipele, când şcoalele de stat de dincoaci de Carpaţi treceau rând pe rând sub scutul statului român, câţiva studenţi universitari din Bucureşti, la iniţiativa şi în frunte cu *macedo-românul Papacostea* student în litere şi cu bănăţenii *Iancu Călţiun* dela litere, *Ioan Duicu* dela drept şi *Ştefan Bornuz* dela silvicultură, au început — cu concursul fraţilor din vechiul regat — o colectă de cărţi literare, pentru a pune temelie bibliotecilor liceului „Traian Doda" din Caransebeş. In apelul lor, publicat

în Dacia şi în Neamul Românesc, instituţii (Academia Română, Casa Şcoalelor. Casa Bisericii, Socec. ş. a.) şi particulari au donat 525 volume. Aceste danii au fost aduse la Caransebeş în vagonul „Asociaţiei culturale din Banat".

5. *Dania „Asociaţiei cucturale din Banat"*. Era tot prin August. I. P. S. Sa D-l Mitropolit-primat *Dr. E. Miron Cristea*, pe atunci episcop de Caransebeş şi D-l profesor universitar *Dr. Traian Lalescu*, discutau necesităţi actuale. Din discuţia rodnică şi din cel mai curat sentiment altruist s'a plămădit ideea „Asociaţiei culturale din Banat". Şi, înainte de-a avea statute formale, consultaţi fiind câţiva oameni de şcoală la îndemână, s'a trecut la fapte. Lipsurile erau iminente. Ideea, îmbrăţişată cu deosebită căldură la Bucureşti, guvernul dă Asociaţiei suma de 500.000 Lei. Imediat sunt trimişi la Bucureşti doi delegaţi, directorul liceului şi contabilul Consistorului. Intervenţia I. P. S. Sale, spiritul de jertfă al instituţiilor şi al oamenilor de frunte din elita vieţii noastre culturale-politice din capitală, în deosebi neobosita râvnă a D-lui profesor de unisersitate Traian Lalescu, au dat ca rezultat *douăspiezece biblioteci* à 600—800 cărţi literare, hărţi româneşti şi tablouri, pentru 6 licee, 2 şcoli normale, 2 şcoli civile-comerciale şi 2 şcoli civile, — afară de acestea o bibliotecă pentru şcoala primară din Caransebeş, un frumos dar pentru institutul teologic din Caransebeş şi pentru militari, *cărţi didactice* pentru mai multe şcoli primare şi secundare, plus o frumuşică sumă ce va servi ca fond al Asociaţiei. In acest fel liceul nostru nu numai că a fost provăzut din bună vreme cu aproape toate manualele şcolare, dar elevilor săraci li-s'a dat posibilitatea să ajungă la ele gratuit ori cu reducere de 50 la sută, după următoarea normă: din totalitatea cărţilor de şcoală *50% cu preţ întreg, 25% cu preţ de jumătate, iar 25% gratuit.*

„Liceul „Traian Doda" a primit în total 740 volume cărţi literare, 14 hărţi româneşti (geografice şi istorice) şi 29 tablouri (istorice şi religioase). In total 783 bucăţi.

Cărţi didactice au primit:

In cl.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	In toate clasele
Gratuit	10	8	9	5	5	1	4	2	44
Cu reducere de 5%	13	10	6	5	7	4	1	2	48
De tot	23	18	15	10	12	5	5	4	92

Aceste cărţi se renapoiază an de an, formând proprietatea bibliotecii tinerimii.

6. *Dania I. P. S. Sale D-lui Mitropolit-primat Dr. E. Miron Cristea.* D-l Mitropolit-primat, care în scurtul restimp, ce i-a fost dat să mai păstorească în fosta sa eparhie, a purtat cu toate prilejurile cel mai viu interes liceului nostru — a donat bibliotecilor liceului — la plecarea sa în Bucureşti 163 opuri în 227 volume respective exemplare.

7. *Academia română*, prin Secretariatul general al Ministeriului de instrucţie Cluj, ne-a trimis 228 volume din preţioasele ei publicaţii.

8. Au mai primit dela *„Biblioteca Basarabiei* 14 broşurele, dela *Asociaţia „Cercetaşii României"* 5 volume, dela *prefectura judeţului Caraş-Severin* 3 volume, dela *căp. I. Ioannin*, prof. *Dr. Vasilie Loichiţă* şi *Carol Şusich* câte 2 volume, dela *D. Abeleanu, Cridim, Mihail Gaşpar; Mateiu Armaş* prof. şi *Mateiu I. Manolescu* prof. câte 1 volum, în total 32 volume.

9. „Poporul lui Traian" marş-cor de Al. Alexiu 3 ex. prin Direcţiunea Regională.

Totalul daniilor: *1754 cărţi literare-reviste, câte 92 cărţi şcolare, 14 hărţi, 35 tablouri şi 3 piese de cor.*

*

Documente şi date din vieaţa gen. Doda ne-au dat Exc. Sa *d-l general* de divizie în pens. *Nicolae Cena*, (3 fotografii deale gen. Tr. Doda în diferite etăţi şi 2 preţioase date biografice compuse de dânsul) şi d-l *Constantin Călţiun sen.* (35 documente originale de-ale gen. Tr. Doda), cari au fost utilizate la compunerea schiţei istorice şi biografice dela începutul anuarului.

*

Danii în bani.

1. *Dania Comunităţii de avere din Caransebeş.* Aproape în aceeaş vreme cu daniile cu cărţi, Comunitatea de avere dă dovadă de adâncă înţelegere a rosturilor momentane, când donează liceului din graniţă „Traian Doda" suma de *4000* cor., pentru augmentarea bibliotecilor ei. Această sumă e menită pentru cumpărarea unor cărţi de valoare istorică-literară din acea bibliotecă particulară.

2. *Dania D-lui advocat fost deputat în cameră Dr. Alexandru Morariu.* — Condus de sentimentul de-a ajuta pe elevii săraci la cumpărarea cărţilor, foarte scumpe, D-l deputat Alexandru Morariu a pus la dispoziţia direcţiunii suma de *1000* coroane. Ajutaţi fiind însă elevii cu cărţi şcolare din partea Asociaţiei Culturale din Banat, suma de sus s'a adaus la Fondul de ajutorare al elevilor, în deosebi cu medicină.

3. *Comandamentul garnizoanei din loc* trimite la 10 Octombrie, din venitul unei conveniri, *100* cor. pentru un elev

de liceu, orfan de răsboiu. Conferența profesorală a distribuit această sumă elevului de cl. I. Liviu Liuba.

4. *Dania D-lui Petru Popovici, negustor în Caransebeş.* Lăsăm aici să urmeze însuş Hrisovul său de danie:

„Eu Petru Popovici, negustor în Caransebeş, dând laudă Domnului pentru toate binefacerile, de cari a învrednicit neamul nostru românesc, — acum, când s'au deschis şi pentru fiii noştri porţile educaţiei naţionale, voiu să promovez după putinţele mele năzuinţele lor întru a fi Români conştii, virtuoşi şi vânjoşi.

In acest scop fac liceului „Traian Doda" din loc, în numele sf. Treimi, o danie de *10,000*, zi zecemii cor. care danie să poarte numele meu, ca un indemn pentru toţi aceia, cărora Dumnezeu le-a hărăzit putinţa de a face asemenea danii.

Din interesele sumei de 10,000 cor. se vor distribui: 1. Un premiu, în cărţi sau bani, de cel puţin 250 coroane pentru cel mai distins elev la limba şi literatura română, istoria sau geografia patriei noastre iubite; 2. Un premiu în cărţi sau bani, de cel puţin 250 coroane pentru cea mai bună lucrare a elevilor, din domeniul limbii şi literaturii române, a istoriei sau geografiei României întregite sau a Românilor, cari n'au avut fericirea să fie cuprinşi în sânul iubitei noastre patrii. 3. Un premiu de cel puţin 250 coroane pentru cercetaşul cu mai mare tragere de inimă dela acest liceu; 4. Eu, ca donator, sau corpul profesoral, în înţelegere cu mine, vom putea da — cu timpul, după necesităţile actuale — şi alte meniri acestui fond.

Distribuirea premiilor de sub Nrii 1—3, respective şi 4, se va face după cea mai bună chibzueală a corpului profesoral, fiind şi eu — până voi fi în viaţă — încunoştinţat asupra votului acelei conferenţe. Suma premiilor singuratice e de cel puţin 250 coroane, neputând trece în totalul lor peste interesele fondului, se vor capitaliza. Ca interesele, să atingă şi întru început sumele fixate, până vom ajunge ca institutele de economii să poată da procente mai ridicate, iau însu-mi suma de zece mii coroane, pe lângă interese de 10%. Pentru augmentarea fondului voi face şi eu însu-mi tot ce-mi va sta în putere, vor face şi elevii — al lor fiind fondul — prin diferite producţii literare-artistice-gimnastice.

Fie ca această danie să dea generaţiei de mâne şi celor ce vor veni imbold tot spre mai bine, pentru preamărirea lui Dumnezeu, a slăvitei noastre dinastii şi a iubitei noastre patrii.

Semnat-am acest hrisov în anul Domnului 1920, în cel dintâi an al desrobirii sufletelor prin adevărata şcoală naţională.

Petru Popovici m. p."

La acest fond s'a adaus venitul curat al şezătoarei din 13—VI. *cor. 2499.*

5. *Colecta de Crăciun* a dat în total suma de 13160 cor. 66 fil. Această colectă, emisă prin Eforia şcolară în urma ord. Resortului de instr. No. 24950/1919 „pentru a deştepta în publicul mare cât mai mult şi mai intensiv interes faţă de şcoala românească", — despre care dealtfel s'a vorbit în legătură cu activitatea elevilor, — se distribuie după clase în chipul următor:

Direcţiunea dela D-l loc.-colonel *Marin Marinescu 50 cor.*
Clasa I: 23 inşi *2341 cor. 70 fil.*
Clasa II: 50 inşi *3347 cor 90 fil.*
Clasa III: 40 inşi *1786 cor. 90 fil.*
Clasa IV: 31 inşi *1812 cor. 90 fil.*
Clasa V: 25 inşi *1299 cor. 90 fil.*
Clasa VI: 13 inşi *1210 cor. 86 fil.*
Clasa VII: 12 inşi *595 cor.*
Clasa VIII: 11 inşi *715 cor. 50 fil.*

6. *La fondul de excursiuni* au contribuit Dr. Virgil Budinţian 160 cor., apoi 60 cor., — Aurel Vernichescu 40 cor. şi văd. M. Weisz 10., în total *270 cor.*

7. *Fondul de ajutorare* al elevilor s'a augmentat cu dania d-lui prof. univ. Ioan Paul, în calitate de comisar la examenele de maturitate de sfârşit de an: 194 cor. 30 fil. (taxele de examen), şi cu 85 cor. pentru manuale pierdute din partea elevilor, — în total *279 cor. 30 fil.*

8. La *fondul Cercului de lectură „Nicolae Iorga"* au întrat prin direcţiune următoarele contribuiri: Ioan Jucosu, preot în Zerveşti, cu prilejul onomasticei fiului său de cl. I Andreiu, 50 cor., Nicolae Goanţă preot în Cuptoare 40 cor., Petru Ognanovici 40 cor., Ion Bâlc negustor, un rest, 8 cor., Ion Precop arhitect, un rest 4 cor., rest din vinzarea biletelor 4 cor., M. Dostan, rest dela timbru 1·40 cor. şi A. Weisz rest dela cărţi 1·30 cor., în total *148 cor. 70 fil.*

9. *Fondul cercetaşilor* s'a creat prin suma de 100 cor., oferită de înv. Chiru Cocoşiu din Cornea pentru consultarea unor manuale, la această sumă s'au adăugat 25 cor. rest dela certificatele de călătorie şi reparaturi mărunte (făcute prin elevi), de tot *125 cor.*

10. Deosebit interes a dovedit publicul mare faţă de progresul elevilor şi elevelor în moralitate, religie, studii, gimnastică, muzică şi dansuri naţionale. A ţinut, ca năzuinţele lor să fie remunerate. Au contribuit în acest scop:

a) la *premii de moralitate şi religie:* Biserica ortodoxă română 100 cor., Dimitrie Soceneanţu prof.-catihet 60 cor., Ioan Popovici preot 30 cor., Gheorghe Morariu 20 cor. şi Gheorghe Morariu 20 cor şi Gheorghe Wetzl capelan-catihet (pentru rel. rom. cat.) 40 cor., iar Dr. Petru Barbu dir. de bancă,

prof. de teologie, 6 exemplare din cărțile de rugăciuni, compuse de dânsul, în total *250 cor. și 6 cărți*;

b) la *premii în studii:* Dr. Cornel Cornean secr. cons. ca delegatul „Eforiei școlare" la examene pentru premiare la l. română a celor mai buni din foștii săi elevi, 200 cor., Dr. Cornel Labonțiu, prez. tribunalului, tot ca delegat la examene, 100 cor., Dr. Dimitrie Ștefan, primprocuror 50 cor., Cinema „Luna" 50 cor., prof. Iuliu Vuia 30 cor., preotul Petru Jucos 20 cor. (pentru cel mai bun elev de matematică în cl. I) și Iacob Berzanescu 20 cor., iar prof. Dr. Dimitrie Cioloca 10 exemplare din broșura sa „Cântece de răsboiu vol. III", de tot *470 cor. și 10 cărți;*

c) la *premii de gimnastică și dansuri naționale:* Dr. Virgil Budințian, medic școlar 20 cor., Artur Lazits, contabil 100 cor., dela 'o emulare în football 40 cor., dela altă emulare 134 cor., premiul donat, pentru liceu, la maial de N. N. 100 cor., contribuiri la examenul de gimnastică (la cassă) 264 cor.,*) de tot *658 cor.*;

d) la *premii de muzică* prof. Petru Bancea *80 cor.*;

e) ulterior, absolvenții clasei a VIII-a, pentru premiarea la matematică și fizică a celor mai buni elevi de cl. VIII în a. șc. 1920/21, 114 cor. și un plus al elevului T. Jevrits 40 cor., de tot *154 cor.*

Sumele donate ca diferite premii fac împreună *1612 cor. și 16 cărți.* S'au distribuit, afară de cele 16 cărți, premii de moralitate-religie 210 cor. în cărți și 40 cor. în bani, premii pentru progres în studii 410 cor. în cărți, premii de gimnastică 440 cor. în bani, premii de muzică 80 cor. în bani și premiu pentru dansuri naționale 60 cor. în bani, în total 1240 cor. Restul de 372 coroane s'a depus ca *fond de premii.*

11. La o masă intimă, cu prilejul sărbătoririi absolventei de liceu Maria E. Șușoiu, preotul *Ioan Popovici* a dat directorului *1000 cor.*, pentru premiarea duor eleve, cari vor face examenul de maturitate cu „foarte bine" în anii școlari următori. Tot atunci a pus în vedere suma de 10.000 cor. pentru augmentarea și punerea în lucrare a atelierului dela liceu.

12. D-l *Pavel Popa*, care a predat sub dominație maghiară limba română la acest liceu, trei ani de zile, fără nici o remunerație, pune — ca amintire — temelie *fondului de orhestră*, donând *1000 cor.*

Alte danii.

Ing. silvic *Petru Fotoc* a donat un stativ complet pentru steag, ca să fie aplicat pe coperișul edificiului.

*) Contribuiri mai mari: Fr. Pauck 50 cor., C. Călțiun iun, Tr. Gașpar, Dr. C. Labonțiu, E. Szigeti câte 20 cor., S. Adam, I. Berzonescu, Dr. V. Budințian, L. Blaj, N. Bistran, N. Țițoni câte 10 cor. alții 64 cor.

Nicolae Ionescu, avocat, dir. de bancă, în preajma sf. Paști, a dăruit duor elevi (Zeno Muntean cl. VII și Corneliu Drinca cl. VII), merituoși și lipsiți, stofă pentru câte un rând de vesminte.

Rezumat.

Totalul donațiunilor: 1754 cărți-reviste, 16 cărți de premii, cărți școlare pentru 92 de elevi, 14 hărți, 35 tablouri și 3 piese de cor, 3 fotografii ale gen. Doda și 37 documente, 1 stativ pentru steag și 35094 cor. 66 fil., afară de contribiuțile la maial și de obiectele donate la singuraticele muzee (colecțiuni).

Dania liceului.

Școalei primare naționale din Arad (str. Csutora) i-s'a trimis 25 cărți colectate dela profesori și 10 cor. dela prof. I. Drinca.

Elevii, din sărăcia lor, au dat cu inimă curată pentru alinarea durerilor și plinirea lipsurilor. S'au gândit în primul rând la orfanii din răsboiu, lună de lună (din Martie începând), au contribuit la colecta Eminescu, neuitând nici de acea muzică, care le-a procurat atâtea clipe vesele ca eercetași.

Colecta pentru orfanii din răsboiu: Martie 447 cor., Aprilie 332 cor., Maiu 310 cor., de tot *1089 cor.* Sumele s'au trimis la secția Sibiiu a Soc. ocrotiri orfanilor din răsboiu. Administrator: prof. G. Noaghea.

Colecta Eminescu: *202 cor.* Suma trimisă Resortului instr. Administrator: prof. D. Iana.

Pentru muzica regimentului 96 Inf., benevol, *301 cor.* S'au predat Comandamentului.

VI.

Dispenze, ajutoare, premii.

I. Dispenzaţi de didactru.

1. *De întreg didactrul* a) de drept: cl. I S. Adam (sem. II jum.), O. Danciu (numai în sem. I), L. Liuba, C. Pop, V. Pop (sem. II jum.), Tr. Răzvan (numai în sem. I), L. Soceneanţu, N. Suru (s. II jum.), R. Suru (s. II jum.), L. Vuia (sem. II jum.); cl. II V. Bota (s. I), L. Dragalina, R. Pop; cl. III. V. Suru (s. II jum.); cl. IV. Al. Damşescu, V. Soceneanţu (s. II jum.); cl. V. N. Cornean, D. Daicovici, T. L. Oprişa; cl. VII Tr. Ţunea (sem. II jum.) şi T. R. Pârvu (s. II). b) în temeiul actelor: cl. II I. Balla (sem. II), Şt. Nagy (sem. I), Tr. Toplecean; cl. III R. Alexandru (sem. II), I. Dobre, E. Feneşan, B. Kőváry (sem. I), N. Stângu; cl. IV. M. Feueşan, I. Magieru, C. Vasilescu (sem. I); cl. V. P. Babeu, M. Lalescu; cl. VII C. Drinca, A. Malaescu, Z. Mâţiu; cl. VIII R. L. Miculescu şi I. Muntean.

2. *De jumătate didactru* a) de drept: cl. II C. Buru (sem. I), C. Giurginca; cl. III G. Cornean (sem. I), T. Danciu (sem. I), T. Suru; cl. IV Zaharie Jurchescu, C. Suru (sem. I). V. Tărian (sem. I); cl. V T. Buru (sem. I), Z. Humiţa (sem. I); — b) în temeiul actelor: cl. II I. Roiescu.

II. Burse-ajutoare.

1. *Dela Resortul Ocrotirei Sociale* din bursele menite pentru orfanii de răsboiu: V. Pop cl. I 1200 cor.

2. *Dela Comunitatea de avere* din „Fondul grăniţeresc" câte 500 cor.: S. Adam cl. I, I. Imbrescu, C. Piţigoiu şi I. Răng cl. II, A. Covaci, I. Mateici, C. Stoichescu şi V. Suru cl. III, M. Borţun cl. IV, Tr. Blaj, I. Brânda, N. Brinzei şi Z. Şuşoiu cl. V, E. Stoichescu şi V. Velcu cl. VI, I. Blaj, A. Malaescu şi Z. Muntean cl. VII, R. L. Miculescu cl. VIII.

3. Din fundaţiunea „Reg. Elisaveta" Timişoara: R. L. Miculescu cl. VIII 300 cor.

4. Despre ajutorarea cu cărţi şcolare şi cu sume mai mici s'a amintit în legătură cu daniile.

III. Premii.

a) *Moralitate-religie*: N. Bocicaiu, R. Costescu, V. Nemoian şi I. Ţunea cl. I; L. Drăgălina şi S. Popescu cl. II; R. Alexandru, I. Ienea şi Z. Trica cl. III; L. Şandru şi C. Vasilescu cl. IV; P. Babeu, I. Drăgilă şi M. Lalescu cl. V; Z. Mâţiu şi Z. Muntean cl. VII, cu cărţi. iar E. Novotny cl. VII cu 40 cor.

b) *Progres în studii*: M. Jumanca (matematică), L. Soceneanţu şi I. Voin cl. I; I. Bala, C. Cizmaş şi Tr. Toplecean cl. II; I. Dobre, E. Feneşan şi I. Vulpeş cl. III; M. Feneşan, I. Magieru, T. Săbăilă cl. IV; N. Cornean şi D. Daicovici cl. V; T. L. Oprişa şi P. Popovici cl. VI; A. Malaescu cl. VII, — cărţi.

c) *Progres la limba română*, următorii elevi (eleve) streini: L. Izmendy cl. I, H. Twerasser cl. V şi M. Hamerák cl. VI, — cărţi.

d) *Muzică*: N. Golumba cl. I şi M. Pâşlea cl. V, câte 40 cor.

e) *Dansuri naţionale*: P. Domăşnean cl. III, 60 cor.

f) *Gimnastică*: I. Blaj cl. VII pr. I la aruncarea cu discul (29 m.); M. Păşlea cl. V pr. I la aruncarea cu pondul (9,20 m); La salt în înălţime E. Popovici cl VII pr. I (1,50 m) şi P. Babeu cl. V pr. II (1,475 m); la saltul cu prăjina Z. Mâţiu cl. VII pr. I (2,20 m); la salt în lungime G. Frana cl. VI pr. I (4,80 m); la fuga repede M. Păşlea cl. V şi A. Cib cl. IV pr. I (sup., inf.), iar pr. II T. Mităr cl. VII şi I. Mihăilă cl. I (sup., inf.) Premiile I au fost de câte 50 cor., al doilea de 30 cor.

VII.

Tablouri.

Lista manualelor întrebuinţate în a. şc. 1919/20.

Limba română.

Cl. I—VI L. română de P. V. Haneş, cl. VIII L. română M. Dragomirescu—Gh. Adamescu.

Limba latină.

Cl. II Manual de l. latină de E. Lovinescu, cl. III Cultura română de G. Popa—Lisseanu, cl. IV Gramatica latină de G. Popa-Lisseanu, cl. V Cicero (Pro Marcello şi Pro Archia poeta), cl. VI Versificaţia latină de G. Popa—Lisseanu, Sallust şi Ovid, cl. VII Tit Liviu, Vergil (Georgicon, Aeneida), cl. VIII Tacit şi Oraţ. — *Observare*: Autori am avut numai doi cu adnotaţii româneşti, restul din vechia bibliotecă; manuale de antichităţi şi ist. lit. române n'am avut, ci s'au făcut scurte notiţe.

Limba elenă.

Cl. V — Pitiş: Gramatica l. elene şi Cărţi de cetire dc vechia bibliotecă. Cl. VI Erodot, cl. VII Platon (Kriton), Orner (Iliada), cl. VIII Orner (Odysseia), Sophocle, — după diferite ediţii. Antichităţi şi ist. lit. greceşti după notiţe scurte.

Limba franceză.

Cl. I—VIII Theodoru şi Candrea: Cours de lanque francais, premier livre.

Limba germană.

Cl. I—II Conversaţii şi manuale din vechia bibliotecă (pentru germani), cl. III—IV Dr. C. Lacea: Manual de l. germană; cl. V—VI Gramatica germană şi carte de cetire de Dr. Ioan Bunea; cl. VII şi VIII autori din vechia bibliotecă.

Istoria.

Cl. I Istoria antică de I. S. Floru, cl. II Istoria evului mediu de Th. Aguletti, cl. III Istoria evului nou şi modern de Clinciu—Demetrescu, cl. IV Istoria Românilor de Th. Aguletti, cl. V Istoria universală evul vechiu de I. Petrovici, cl. VI—VII Istoria lumii p. I şi II de N. Iorga, cl. VIII Istoria Românilor de N. Iorga. Pentru cl. IV şi VIII Atlas istoric de N. Tulbure.

Geografia.

Cl. I Cele cinci continente S. Mehedinţi, cl. II Europa S. Mehedinţi, cl. III Continentele S. Mehedinţi, cl. IV G. Murgoci I. Popa Burcă: România, cl. V la început Gorciu: Geografia fizică, apoi D. Cantuniar: Geografia economică.

Drept — instrucţie civică — economie politică.

Cl. IV Kiriţescu: Instrucţie cvică (cl. VIII G. C. Dragu: Drept uzual şi economie politică.

Matematică.

Cl. I şi II I. Tutuc: Aritmetica practică (p. I. şi II), cl. II Orăşan-Popescu: Geometrie, cl. III Popescu-Orăşan: Aritmetică, Orăşan-Popescu: Geometrie, cl. IV I. Tutuc: Algebră elementară şi I. Tutuc: Geometrie, cl. V I. Tutuc: Geometrie plană, cl. VI I. Tutuc: Geometrie în spaţiu, cl. VII Matematică financiară de A. Ciortea.

Observare: La clasele superioare, în genere, nu s'au întrebuinţat manuale.

Ştiinţe naturale.

Cl. I Botanica, iar cl. II Zoologia de Kiriţescu—Bâznoşan, cl. IV şi V Chimia-mineralogia de Brăiliţian şi Geologia de I. Popa Burcă, cl. VI şi VII Chimia de V. Andreescu şi de M. Ţilenschi, cl. VIII dr. Grădinescu: Anatomia omului — şi Geologia pe baza manualului de cl. IV, dar mai desvoltat.

Fizica.

Cl. III de I. Brăiliţian, cl. VI de N. N. Botez, cl. VII—VIII de A. Ciortea şi T. L. Blaga (p. I—II).

Filozofia.

Psihologia de dr. Petru Pipoş.

Igiena

Cl. IV Anatomia fiziologia şi igiena omului de Dr. A. Grădinescu, cl. VIII Igienea de Dr. Urechie.

Muzica.

Cl. I—II Ivela: Solfegii şi cântece (p. I şi II), cl. III—IV C. G. Ghimpeţean: Curs de lectură muzicală. Aceleaşi manuale le-au folosit, ca început, şi cl. superioare.

Acest tablou va fi modificat, ici-colo, pentru anul viitor. Tabloul definitiv şi cărţile se vor primi la Librăria „Asociaţiei Culturale din Banat“.

Averea liceului.

No.	Poziţia	Starea la preluare Cor.	f.	Cor.	f.	Starea la 31/III. sf. a. bugeta Cor.	f.	Cor.	f.	Starea la sf. a. şcolar Cor.	f.	Cor.	f.
1	Mobiliar	—	—	65021	50	—	—	68761	50	—	—	68761	50
2	Mijloace de înv.:												
	a) Biblioteca profesorilor . . .	13588	09			25591	29						
	b) „ tinerimii . . .	4685	60			8418	58						
	c) „ de mână . . .	—	—			1424	10						
	d) Cabinetul de fizică . . .	8541	90			9941	90						
	e) „ de chimie-ist. nat. . .	9210	—			9320	—						
	f) Muzeul istoric	385	50			1015	50						
	g) Colecţia numismatică . . .	122	85			258	63						
	h) Muzeul de antichităţi . . .	—	—			974	—						
	i) „ geografic	2187	75			3615	75						
	j) „ filologic	339	30			339	30						
	l) Colecţia desemn. arte . . .	1212	83			1312	83						
	m) Muzeul etnografic . . .	—	—			530	—						
	n) Sala de muzică	1140	—			1158	—						
	o) „ de gimnastică . . .	7571	70	48985	52	7571	70	71471	58	—	—	71471	58
3	Fonduri:												
	a) F. bibliotecilor	576	76			5771	—			5834	—		
	b) F. de ajutorare { cap. fundam. .	527	—			536	—			545	—		
	b) F. de ajutorare { „ circulant .	539	13			2167	92			2477	04		
	c) Fondul de excursiuni . . .	684	—			1299	—			1588	—		
	d) „ cercului de lectură . .	335	95			1999	16			2868	20		
	e) „ steagului	1116	—			539	—			548	—		
	f) „ orhestrei (fost. t. de muz. .	101	—			102	—			1103	—		
	g) „ taxelor de anuar . .	484	40			493	—			502	—		
	h) „ taxelor de cerneală . .	107	19			109	33			111	51		
	i) „ taxelor de timbru . .	57	02			58	16			59	32		
	j) „ Al. Pendei . . .	100	—			100	44			101	44		
	l) „ disponibil	—	—			1204	—			1666	17		
	m) „ Petru Popovici . . .	—	—			10000	—			12499	—		
	n) Colecta de Crăciun . . .	—	—			12861	66			13216	92		
	o) Fondul Ioan Popovici . . .	—	—			—	—			1000	—		
	p) „ de premii	—	—			—	—			372	—		
	r) „ cercetaşilor . . .	—	—	4628	45	—	—	37240	67	125	—	44616	60
	Total:	—	—	118635	47	—	—	177473	75	—	—	184849	68

Tabloul

elevilor, admişi la examenele de maturitate în a. şc. 1919/20.

Nr. curent	Numele	Declarat	Urmează la
	a) La începutul anului şcolar:		
1	Octavian David	matur cu bine	drept
2	Sever Jianu	matur	drept
3	Petru Ognanovici	matur	preoţie
	b) La finea anului şcolar:		
1	David Babeu	matur	drept
2	Bujor L. Barbu	matur	agronomie
3	Traian Constandinovici	matur cu bine	drept
4	Victor G. Cornia	matur	drept
5	Traian Costescu	matur cu bine	tehnică
6	Nicolae Domănianţu	matur	drept
7	Nicolae Horescu	matur	drept
8	Ferdinand Krall	matur	tehnică
9	**Lud. Romul Miculescu**	**matur cu foarte bine**	tehnică
10	Corneliu Mircea	matur	învăţător detaşat la revizorat
11	Demetriu Morariu	matur cu bine	e preot în Găvoşdia
12	Ioan Munteanu	matur cu bine	drept
13	Emilian Novacoviciu	matur cu bine	drept
14	**Romulus Novacoviciu**	**matur cu foarte bine**	litere
15	**Titu Romulus Pârvu**	**matur cu foarte bine**	ştiinţi
16	Ilie Rusmir	matur	e profesor pract. la liceul din Oraviţa
17	Liviu Şandru	matur	preoţie
18	Gheorghe Şiclovan	matur	tehnică
19	Baltazar Ştuiber	matur cu bine	drept
20	Maria Elisaveta Şuşoiu	**matur cu foarte bine**	litere
21	Aureliu Vernichescu	matur	preoţie
22	Iuliu Vuia	matur	e prof. pract. la şc. norm. din Caransebeş

Tabloul elevilor (cu clasificaţia)

Nota	La studii	La purtare	La forma ext.	Alte abreviaţii
1	foarte bine	bună	frumoasă	* înseamnă, că elevul a fost în internatul Comunităţii
2	bine	corespunzătoare	curată	
3	suficient	puţin corespunzătoare	îngrijită	
4	nesuficient	rea	neîngrijită	

Clasa I.

a) Ordinari.

Diriginte: *Filip Pop.*

No. curent	Numele elevului	Religia	Limba română	Limba franceză	Limba germană	Istoria	Geografia	Matematica	Ist. naturală	Muzică vocală	Desemn. artistic.	Caligrafia	Gimnastică	Muzică instr.	Forma ext. a lucr.	Purtarea
1	Ioan Adam	2	3	3	—	3	3	3	3	3	2	2	3	—	2	1
	Sever Adam	1	2	2	—	3	2	3	2	2	2	2	2	—	2	1
	Tit L. Alexiu	3	3	3	—	3	3	3	2	1	3	3	3	—	2	1
	Mihail Anderca	2	3	3	—	3	3	1	2	2	3	3	2	—	2	1
5	Nistor Bocicai	1	2	2	—	2	1	1	1	1	3	2	1	—	1	1
	Pavel Bogoievici*	1	3	3	—	3	3	3	2	1	2	3	3	—	2	1
	Tiberiu Bontila	3	3	3	—	4	4	3	3	3	3	3	3	—	3	2
	Gheorghe Budugan	2	2	4	—	3	3	4	3	2	3	3	3	—	3	2
	Dimitrie Cădariu	2	1	2	—	2	2	2	2	1	2	2	2	—	1	1
10	Lazăr Calinescu*	3	3	3	—	3	3	3	2	3	3	3	3	—	3	1
	Nicolae Cogei	3	3	3	—	3	3	3	2	1	3	3	2	—	3	1
	Romul Costescu*	1	2	2	—	2	2	1	2	1	2	2	2	—	1	1
	Gheorghe Dalea	3	3	3	—	2	2	2	3	3	1	1	2	—	2	2
	Ovid Danciu	2	3	3	—	4	3	3	3	2	3	3	2	—	3	2
15	Gheorghe Gherescu	2	3	3	—	3	3	3	2	1	3	3	3	—	3	2
	Gheorghe Ghihor	1	3	3	—	3	3	3	2	3	3	3	2	—	2	2
	Arsenie Golumba	2	3	3	—	2	2	2	2	1	2	1	1	—	2	1
	Nicolae Golumba	2	3	1	—	2	2	1	1	1	3	2	d	—	2	1
	Ernest Heinzl	2	4	4	2	4	3	4	4	3	3	3	2	—	3	2
20	Iosif Hummel	1	3	3	1	3	3	3	3	3	3	3	2	—	3	1
	Cornel Iancovici	2	3	3	—	3	3	2	3	3	3	3	2	—	2	1
	Ioan Ivanici*	3	3	3	—	3	3	3	2	2	3	3	2	—	3	1
	Ladislau Izmendi	1	1	2	—	3	2	1	2	1	1	1	1	—	1	1
	Petru Juberian	2	3	3	—	3	3	2	2	3	3	3	3	—	2	1
25	Andrei Jucos	2	3	3	—	3	3	3	2	2	2	2	2	1	2	1
	Mircea Jumanca	1	3	3	—	2	2	1	1	1	3	3	1	—	2	1
	Ilie Liegl	3	4	3	—	3	3	4	2	3	3	3	3	—	3	2
	Liviu Liuba*	2	3	3	—	2	2	3	3	2	2	2	3	—	2	1
	Pavel Mancoci	2	4	3	—	3	3	3	2	1	2	3	1	1	3	1
30	Gheorghe Marescu*	3	4	4	—	4	4	3	3	3	2	2	3	—	3	2

No. curent	Numele elevului	Religie	Limba română	Limba franzeză	Limba germană	Istorie	Geografie	Matematică	Ist. naturală	Muzică vocală	Desemn. artistic.	Caligrafie	Gimnastică	Muzică instr.	Forma ext. a lucr.	Purtarea
	Ioan Mihailă	1	2	3	—	3	2	2	1	1	2	2	1	—	1	1
	Petru Moisescu	2	2	3	—	3	3	2	2	1	3	3	3	—	2	1
	Virgil Nemoian	1	2	2	—	2	2	2	1	2	2	2	1	—	1	1
	Ioan Ognanovici	3	3	3	—	3	3	3	3	2	2	3	3	1	3	1
35	Nicolae Paica	1	3	3	—	3	3	2	2	1	2	2	2	1	2	1
	Coriolan Pârvu rep.	1	3	3	—	3	3	3	2	1	1	1	2	—	3	1
	Ioan Peţac	2	3	3	2	4	3	3	3	2	3	3	3	—	3	1
	Coriolan Pop	1	3	3	—	3	3	2	2	2	1	1	2	—	2	1
	Valer Pop	2	3	3	—	3	3	3	2	3	2	2	2	—	2	1
40	Aurel Radu	3	2	3	—	3	3	2	2	1	2	2	3	—	2	1
	Remus Radu	2	2	3	—	2	2	1	1	1	3	2	2	1	2	1
	Ioan Raţec	1	3	3	—	3	3	3	3	2	3	3	3	—	3	1
	Traian Răzvan*	3	4	4	—	4	4	4	4	3	3	3	3	—	3	1
	Aurel Sandu*	3	3	3	—	3	3	4	3	3	3	3	2	—	3	1
45	Gligor Sârbu*	1	3	3	—	3	3	3	2	3	1	1	2	—	3	1
	Liviu Soceneanţu	1	2	2	—	1	1	1	1	1	2	2	2	—	1	1
	Traian Stamorean rep.	2	3	3	—	3	3	2	3	2	2	2	3	—	2	2
	Nistor Suru*	2	3	3	—	3	3	3	2	3	2	2	3	—	2	1
	Renus Suru*	2	2	3	—	3	3	3	3	3	3	3	3	—	3	1
50	Gheorghe Ştiopu	1	2	3	—	2	2	2	2	2	3	2	2	—	2	1
	Tiberiu Şuta	1	2	3	—	3	3	3	3	3	2	2	3	—	2	1
	Petru Turcan	1	2	3	—	3	3	3	3	2	2	2	3	—	2	1
	Iosif Ţunea*	1	2	3	—	2	2	2	1	1	2	2	1	—	1	1
	Teodor Urechiatu	3	3	3	—	3	3	3	3	3	2	3	2	—	3	1
55	Liviu G. Vârvoniu	1	3	3	—	3	2	2	1	1	2	2	2	1	2	1
	Ioan Voin*	1	2	2	—	1	1	1	1	1	2	2	1	—	2	1
	Liviu Vuia	1	3	3	—	1	1	2	1	1	2	2	1	—	2	1
	Mugurel Zaberca*	3	3	4	—	4	3	3	3	3	3	3	3	—	3	2
	Gheorg Zimmermann	2	3	4	2	3	3	3	3	3	3	3	3	—	3	2

S'a retras: Filip Răduţ 1 Oct.

b) particulari.

No. curent	Numele elevului	Religie	Limba română	Limba franceză	Limba germană	Istorie	Geografie	Matematică	Ist. naturală	Muzică voc.	Desemn artistic	Calegrafie	Gimnastică	Muzică instr.	Forma ext. a lucr.	Purtare
1	Irma Berzonescu	1	3	2	—	3	3	3	2	3	2	2	—	—	2	—
	Aurora Bogoievici	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	—
	Maria Böhm	1	1	1	1	2	2	2	2	1	1	1	—	—	1	—
	Maria Buru	1	2	1	—	2	2	2	2	1	2	2	—	—	1	—
5	Ana Cârpan	2	2	3	—	2	2	2	2	1	2	2	—	—	2	—
	Zoe Craşovan	1	2	3	—	1	2	3	2	1	2	2	—	—	2	—
	Hortensia Dalea	1	1	1	—	1	1	2	1	1	1	1	—	—	1	—
	Livia Dona	2	3	3	—	3	4	2	2	2	2	3	—	—	3	—
	Elena Gerescu	2	2	3	—	3	3	2	1	1	2	2	—	—	2	—
10	Ecatarina Maier	2	2	3	—	3	2	3	3	1	1	1	—	—	1	—
	Cornelia Mircea	2	3	—	—	3	3	3	3	2	1	1	—	—	1	—
12	Maria Petrovici	2	3	3	—	3	2	3	2	1	1	2	—	—	2	—

Nu s'au prezintat la examen: Emil Bota, Elisaveta Chiriban.

Clasa II.

a) ordinari.

Diriginte de clasă: *Dimitrie Soceneanţu.*

No. curent	Numele elevului	Religia	Limba română	Limba latina	Limba franceză	Limba germană	Istoria	Geografia	Matematica	Ist. naturală	Muzică voc.	Desemn art.	Caligrafia	Gimnastică	Muzică instr.	Forma ext. a lucr.	Purtare
1	Toma Ambruş	1	2	1	2	—	2	2	3	2	2	3	2	2	—	2	1
	Ioan Balla*	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1
	Zoltan Bestercei	3	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	3	—	2	1
	Virgil Bota	1	3	4	3	—	4	3	3	2	3	2	3	disp	—	2	1
5	Alexandru Brachtl	1	3	3	3	2	3	3	3	2	3	2	2	2	—	2	1
	Stefan Brass	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	3	disp	2	2	1
	Caius M. Buru	2	3	4	3	—	4	3	3	2	2	3	3	3	—	2	2
	Petru Calina	3	4	3	3	—	4	4	4	3	3	3	3	3	—	3	2
	Ioan Chetrinescu*	3	3	4	3	—	3	3	3	2	3	2	1	3	—	2	1
10	Virgil N. Cinghiţă*	2	2	3	3	—	2	1	2	1	2	2	2	2	—	2	1
	Coriolan Cismaş	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1
	Nicolae Cojocariu	1	2	3	3	—	2	3	3	1	1	3	2	2	—	2	1
	Ioan Craia*	2	3	3	3	—	2	3	3	2	1	3	3	2	—	2	1
	Alexandru Curiac	2	4	4	3	—	3	3	3	3	1	3	3	3	1	2	2
15	Gavrilă Déri	2	2	3	3	—	3	3	2	3	3	3	2	2	—	2	1
	Liviu Gh. Drăgălina*	1	1	2	1	—	1	2	1	1	1	1	1	1	—	2	1
	Mihail Dugaci	2	3	4	3	—	3	3	3	2	2	2	2	2	1	2	1
	Const. Giurginca	1	2	1	3	—	1	2	3	1	1	2	2	2	—	2	1
	Nicolae Goanţă	3	4	4	3	—	4	4	3	4	3	3	3	3	—	2	1
20	Gheorghe Humiţa	3	3	4	3	—	4	3	3	2	2	3	3	3	—	3	1
	Ilie Imbrescu	1	2	2	1	—	3	2	2	1	1	2	2	1	1	2	1
	Mihail G. Ionescu*	1	2	3	1	—	2	2	2	2	1	2	3	2	—	2	1
	Francisc Krsepelka	2	3	3	3	2	4	4	3	3	3	2	2	2	—	2	2
	Nicolae M. Laţa	2	3	3	3	—	4	4	3	3	1	3	2	1	—	1	2
25	Dimitrie Marescu	3	3	3	3	—	2	2	2	2	2	2	2	2	—	1	1
	Petru Micşa	3	3	3	3	—	3	3	3	2	2	3	3	3	—	2	1
	Caius A. S. Mităr	2	3	3	3	—	3	3	3	2	2	2	1	1	—	2	1
	Traian Mreajă	3	3	4	3	—	3	3	3	3	2	3	3	3	—	2	1
	Petru Murariu	1	2	3	3	—	3	3	2	3	1	1	1	2	1	2	1
30	Ştefan Nagy	2	3	3	3	—	3	3	3	3	3	1	1	2	—	2	1

No. curent	Numele elevului	Religia	Limba română	Limba latină	Limba franceză	Limba germană	Istoria	Geografia	Matematica	Ştiinţele naturală	Muzică voc.	Desemn. art.	Caligrafia	Gimnastică	Muzică instr.	Forma ext. a lucr.	Purtare
	Gheorghe C. Nemeş	3	3	4	4	—	3	3	3	3	3	2	2	3	—	2	1
	Ioan Ostrovan	1	2	1	3	—	2	3	2	1	2	2	2	2	—	2	1
	Cornel N. Piţigoi	3	4	4	4	—	3	4	3	3	3	3	3	2	—	3	2
	Ilarion Popp	1	3	3	3	—	2	3	3	2	3	1	1	3	—	2	2
35	Romulus Pop	1	2	2	2	—	2	2	2	2	1	2	2	1	—	2	1
	Simeon Popescu	1	2	1	2	—	1	2	2	1	2	2	1	1	—	2	1
	Ioan Rang	1	3	2	3	1	3	3	3	2	1	2	2	1	1	2	1
	Robert Röhrich	3	4	4	4	4	4	4	3	4	3	2	2	3	—	3	3
	Ioan Roiescu*	1	2	2	2	—	2	1	2	2	1	1	2	1	—	2	1
40	Timotei Sârbu*	1	3	3	2	—	2	2	2	2	2	2	2	2	—	2	1
	Emil Stoian*	2	3	4	4	—	3	4	3	3	3	2	2	2	—	2	1
	Traian Toplecean*	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1
	Dimitrie Ţepeneag*	2	2	2	1	—	2	2	2	2	1	1	1	1	—	2	1
	Petru Vasilescu*	2	3	4	3	—	3	3	4	3	1	3	2	2	—	2	1
45	Gheorghe Velescu*	2	2	3	2	—	2	1	3	1	1	2	2	2	—	2	1
	Ioan Zăvoian	3	4	4	4	—	4	4	4	3	3	3	3	2	—	3	2

S'au retras: Ioan Deutsch în Octombre, Ludovic Mandy în Martie, Pavel Toma în Octombre, Mihail Pupăză în Ianuarie.

Nu s'a prezintat la examen: Liviu Câmpian.

b) particulari.

1	Maria Bâlc	1	1	2	1	—	2	2	3	1	1	1	1	—	—	1	—
	Sidonia Câdariu	1	1	2	1	—	3	3	3	1	2	1	1	—	—	1	—
	Rea Silvia Cadea	1	1	3	2	—	1	2	2	1	1	1	1	—	—	1	—
	Ana Cornean	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	—
5	Teofil Jevrits	3	3	4	—	—	—	4	4	3	—	—	4	—	—	3	—
	Cornelia Mircea	1	1	3	2	—	3	3	2	1	2	1	1	—	—	1	—
	Alma L. Rada	1	2	3	3	—	3	3	2	1	2	1	1	—	—	1	—
8	Elena Tatarin	1	1	3	1	—	2	3	2	1	2	1	1	—	—	1	—

S'a retras: Sidonia E. Becker—Cristea în 23 Martie 1920.

Clasa III.

a) Ordinari.

Diriginte: *Nicolae Domăşneanu.*

No. curent	Numele elevului	Religia	Limba română	Limba latină	Limba franceză	Limba germană	Istoria	Geografia	Matematica	Fizica	Muzica vocală	Muzica instrument.	Desemn artistic	Gimnastica	Forma exterioară	Purtarea
1	Romulus Albulescu	1	2	3	3	2	3	3	2	2	1	—	3	2	1	1
	Romulus Alexandru	1	2	2	1	2	2	2	1	1	1	1	2	2	2	1
	Titu Anthon	1	2	3	1	1	2	2	3	2	1	1	1	2	1	1
	Florea Băcilă*	1	2	3	3	3	3	2	3	3	1	—	1	3	2	1
5	David Blidariu	1	2	2	1	2	1	1	2	1	1	—	1	2	2	1
	Ioan Bocicariu*	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	—	2	2	2	1
	Alexandru Bocşanu	1	2	2	3	2	3	3	3	3	1	1	1	1	2	1
	Nicolae Bogdan	1	2	3	3	2	3	3	3	3	1	—	3	3	2	1
	Nicolae Brânda	4	4	4	4	3	4	4	3	3	2	—	2	2	2	2
10	Iosif Careba	3	3	4	4	3	3	3	3	3	3	—	2	2	3	2
	Ioan Cârpan	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	—	2	1	2	1
	Octavian Cioloca*	1	3	3	3	2	2	3	3	3	2	—	1	3	2	1
	Gheorghe Cornean	2	3	3	3	2	3	2	3	3	3	—	2	2	3	1
	Mihail Costescu*	1	3	3	3	3	2	2	2	2	1	—	2	2	2	1
15	Petru Curescu*	1	3	3	3	3	3	3	3	3	1	—	2	1	1	1
	Tiberiu Danciu	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	—	3	1	2	1
	Corneliu Diaconovich	3	4	4	4	3	4	4	4	4	3	—	1	3	2	2
	Ilie Dobre*	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1
	Petru Domăşnian*	1	2	2	2	2	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1
20	**Eugen Feneşan***	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1
	Iancu Feneşan*	2	3	3	2	2	3	2	1	1	1	—	2	2	2	1
	Ilie Humiţa*	2	2	2	2	3	3	3	2	2	1	—	2	1	1	1
	Ilie Ienea*	1	2	1	1	2	2	2	1	1	1	—	1	2	1	1
	Pavel Ionescu*	1	2	2	1	3	2	2	3	3	1	—	2	2	1	1
25	Armin Kovács	2	3	4	4	3	3	3	4	4	3	—	3	3	2	1
	Bela Kővári	3	2	3	3	3	3	3	3	2	3	—	3	3	3	1
	Emeric Laki	2	3	4	4	3	3	3	4	4	3	—	3	2	2	2
	Dănilă Lepa	1	2	2	2	2	2	2	3	3	1	—	2	1	1	1
	Ioan Mateici	3	3	3	3	3	2	2	2	3	1	—	2	2	1	1
30	Traian Nemoian	2	2	3	2	3	2	2	3	3	1	—	2	2	2	1

No. curent	Numele elevului	Religia	Limba română	Limba latină	Limba franceză	Limba germană	Istoria	Geografia	Matematica	Fizica	Muzica vocală	Muzica instrument.	Desemn artistic	Gimnastica	Forma exterioară	Purtarea
31	Nicolae Popovici*	1	1	3	2	3	3	3	2	1	1	—	2	2	1	1
	Constantin Stoichescu	2	3	3	2	3	3	3	3	3	1	1	2	2	2	1
	Constantin Stângu*	3	3	4	4	4	4	4	3	3	3	—	3	3	3	1
	Nistor Stângu	1	1	1	1	1	2	2	1	2	1	—	1	1	1	1
35	Toma Suru	2	3	3	3	3	4	3	3	3	1	—	3	3	2	1
	Victor Suru	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	—	3	d	1	1
	Carol Tolvai	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	—	1	3	1	2
	Zaharie Trica	1	2	2	2	2	2	2	1	2	1	—	2	1	1	1
	Ioan Urechiatu*	1	2	2	2	3	3	3	3	3	2	—	3	2	1	1
40	Ioan Vulpeş*	1	2	1	1	2	2	2	1	2	1	—	2	2	1	1
	Enric Zimmermann	2	3	3	3	2	3	3	3	3	2	—	2	3	2	1

S'au retras: Octavian Bordan în Oct., Pavel Cincheza în Oct., Gheorge Ciocârlie în 18 Dec., Corneliu Craşovan în 20 Novembrie, Mihail Muntean în 3 Novembrie, Andor Pálfi în Oct., Gheorghe Raica în 16 Febr., Adolf Weisz în Novembrie.

Nu s'a prezintat la examen: Eugen Câmpian.

b) particulari:

1	Maria Brânda	1	2	2	1	1	1	2	2	2	1	—	2	—	1	—

Nu s'a prezintat la examen: Trandafir Novac ex. contr. II—III.

Clasa IV.

a) ordinari.

Dirigente: **Dionisie Jana.**

No. curent	Numele elevului	Religia	Limba română	Limba latină	Limba franceză	Limba germană	Instrucţia civică	Istoria	Geografia	Matematica	Chimia-mineralogia	Igiena	Muzică vocală	Muzică instrument.	Desemn artistic	Gimnastică	Forma exterioara	Purtarea
1	Corneliu Andrei	3	4	4	4	3	3	3	4	3	3	1	3	—	2	2	2	2
	Bujor Borlovan	3	4	4	4	3	4	4	4	4	3	3	3	—	3	3	3	2
	Ioan Borlovan	3	4	3	3	3	3	4	3	3	3	2	2	—	3	2	2	2
	Mihail Borţun	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	1	2	—	2	3	2	1
5	Andrei Cib rep.	3	3	4	4	3	4	4	3	2	3	1	2	—	2	2	2	2
	Eugen Cismaş	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	—	3	2	3	1
	Constantin Corici	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	1	1	—	2	1	2	1
	Ilie Cornean	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	2	—	2	3	3	1
	Virgil Dalea	2	2	3	3	3	3	3	3	2	3	1	1	—	1	2	2	2
10	Alexand. Damaşescu	2	1	1	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2
	Mihail Feneşan*	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1
	Nicolae Ivu	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2	—	3	3	3	1
	Liviu Jurchescu*	3	3	3	3	3	4	4	3	3	3	1	1	—	2	3	2	1
	Zaharie Jurchescu*	3	2	2	3	3	3	3	3	2	2	1	1	—	2	2	2	1
15	Eugen Kasznár	2	3	3	1	3	3	3	3	2	3	1	1	—	2	3	3	1
	Ioan Mageriu*	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1
	Iuliu Miculescu	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	1	3	—	2	3	3	1
	Nicolae Neagoe	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3	—	3	dis.	2	1
	Rusalin Neagoe	3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	3	3	—	3	3	3	1
20	Corneliu Păcurariu	3	3	4	3	3	3	3	3	3	3	2	2	—	1	2	3	2
	Dimitrie Penciu	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1	—	3	2	3	2
	Teodor Roşca	1	2	3	3	3	2	3	3	2	2	1	3	—	2	3	2	1
	Teodor Săbăila*	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1
	Vasilie Soceneanţu	2	2	3	3	2	3	2	2	2	2	1	1	—	2	2	3	1
25	Dimitrie Stoichescu*	2	3	3	3	3	3	2	2	3	2	1	3	—	3	3	3	1
	Carol Suru*	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3	—	3	3	3	1
	Liviu Şandru	1	2	2	2	2	2	3	2	2	2	1	1	1	1	2	2	1

No. curent	Numele elevului	Religia	Limba română	Limba latină	Limba franceză	Limba germană	Instrucţia civică	Istoria	Geografia	Matematica	Chimia-mineralogia	Igiena	Muzica vocală	Muzica instrument.	Desemn artistic	Gimnastica	Forma exterioara	Purtarea
	Vasilie Tărian*	3	4	3	3	3	4	3	3	3	3	3	2	—	2	3	3	1
	Cornel Ţiucu	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	—	3	1	2	1
30	Constantin Vasilescu	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	—	2	2	2	1

S'a retras: Alexandru Heitler în Fdbruarie.

b) particulari:

1	Margareta Bercea	2	3	4	1	3	2	3	3	3	2	1	1	—	1	—	1	—
2	Gheorgheta Lepa	1	3	4	3	2	3	3	4	2	3	2	1	—	1	—	2	—
3	Liana Ognanovici	1	2	3	2	1	3	3	3	2	3	2	1	—	dis.	—	1	—

Clasa V.

a) ordinari.

Dirigent: **Mateiu Armaş.**

No. curent	Numele elevului	Religia	Limba română	Limba latină	Limba elenă	Limba franceză	Limba germană	Istoria	Geografia	Matematica	Ştiinţele naturale	Muzică vocala	Muzică instrum.	Desemnul artistic	Gimnastică	Forma exterioară	Purtarea
1	Petru Babeu	1	2	2	1	2	2	2	1	2	1	1	—	2	1	2	1
	Traian Blaj	3	3	4	4	4	4	3	2	4	2	3	—	3	2	1	1
	Ioan Brânda	2	3	3	3	3	3	2	2	4	2	3	—	2	3	2	1
	Nicolae Brinzei	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	—	3	2	2	1
5	Tiberiu Buru	3	3	4	3	3	3	4	3	3	3	2	—	3	3	3	2
	Nicolae Cornean	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1
	Damasch. Daicovici	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1
	Ioan Drăgilă*	1	1	2	1	1	1	1	1	2	2	1	—	1	1	1	1
	Alexandru Fara*	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	—	3	3	3	1
10	Nicolae Frâncu	2	3	2	2	3	3	2	2	2	3	1	—	1	1	2	1
	Zaharie Humiţa*	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	—	2	2	2	2
	Gheorghe Ieremia	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	1	—	2	3	3	1
	Traian Ieremici	3	3	4	4	3	3	3	3	3	3	2	—	3	2	3	2
	Mihail Lalescu*	1	1	2	1	2	2	2	1	1	1	1	1	2	1	2	1
15	Ioan Matei	1	3	3	3	3	3	2	1	3	1	1	—	disp	3	2	1
	Antoniu Marta	3	3	3	3	3	2	2	2	3	2	1	—	disp	3	2	1
	Mugurel Pâşlea*	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2	1	1	1	1	2	2
	Ioan Pirteă	3	4	4	3	3	3	3	3	3	3	2	—	2	3	3	1
	Ioan Precop	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	—	2	3	3	1
20	Romul Roşu	2	2	3	3	3	3	2	2	3	2	3	2	1	2	1	3
	Corneliu Suru	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	—	2	3	3	1
	Zeno Şuşoiu	1	1	3	3	2	1	2	1	2	2	1	—	1	2	2	1

b) particulari:

No. curent	Numele elevului	Religia	Limba română	Limba latină	Limba elenă	Limba franceză	Limba germană	Istoria	Geografia	Matematica	Ştiinţele naturale	Muzică vocala	Muzică instrum.	Desemnul artistic	Gimnastică	Forma exterioară	Purtarea
1	Nicolae Andreiu	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2	—	2	—	2	—
	Minerva Danciu	1	1	3	3	2	2	2	1	2	1	1	—	1	—	2	—
	Sempronia Lepa	1	2	3	3	3	1	2	1	2	2	1	—	1	—	1	—
	Iosefina Miculescu	1	1	3	3	3	2	1	1	3	1	1	—	1	—	1	—
5	Lucia Mităr	1	1	2	3	2	2	2	1	3	2	1	—	1	—	1	—
	Hildegard Twerasser	1	1	2	2	1	1	1	1	2	2	1	—	1	—	1	—

Clasa VI.

a) ordinari.

Diriginte: *Gheorghe Neamţiu.*

No. curent	Numele elevului	Religia	Limba română	Limba latină	Limba elenă	Limba franceză	Limba germană	Istoria	Matematica	Chimie-mineralogie	Fizică	Muzica vocală	Desemn artistic	Gimnastica	Forma exterioară	Purtarea
1	Petru Albean*	2	2	3	2	3	2	3	3	2	3	1	1	2	2	1
	Pavel Drăgoi	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	1	2
	Antoniu Drăgulescu*	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2	3	3	1
	Aurel Drăgulescu*	2	2	3	3	3	3	3	3	2	2	2	1	3	1	1
5	Elisei G. Fara*	1	2	2	2	3	3	2	2	2	1	1	2	2	1	1
	Gheorghe Frana	2	3	3	3	3	2	3	2	2	2	1	2	1	3	1
	Tit Liviu S. Oprişa	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Iacob Ostoia*	1	3	2	2	3	2	2	2	2	2	1	1	2	2	1
	C. Petcovici-Strein*	1	3	3	3	3	2	4	2	3	3	1	1	2	1	1
10	Petru Popovici	1	1	1	2	2	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1
	Octav. T. M. Stroca*	1	3	2	2	3	3	3	1	3	2	1	2	3	3	1
	Victor E. Velcu	2	3	3	3	3	2	4	4	3	3	2	2	3	3	1

S'a retras: Dimitrie Popovici în Aprilie.

b) particulari:

No. curent	Numele elevului	Religia	Limba română	Limba latină	Limba elenă	Limba franceză	Limba germană	Istoria	Matematica	Chimie-mineralogie	Fizică	Muzica vocală	Desemn artistic	Gimnastica	Forma exterioară	Purtarea
1	Maria Hamerák	1	2	2	2	2	1	3	3	2	2	1	1	—	1	—
	Augustin Maywurm	2	3	2	1	2	1	3	1	2	2	1	1	—	1	—
	Iuliu Nicolaevici	1	3	3	3	—	3	3	3	3	—	—	—	—	3	—
	Ana L. Radu	1	2	2	2	2	1	1	2	2	1	1	1	—	1	—
5	Emilia Stoichescu	1	3	3	3	2	2	3	3	2	2	1	2	—	2	—
	Ivantie Şiclovan rep.	3	3	3	3	3	3	4	4	3	3	3	3	—	2	—

S'a retras: Constanţa Munteanu în 3 Noemvre.

Clasa VII.

a) ordinari:

Diriginte: *Mateiu Manolescu.*

No. curent	Numele elevului	Religia	Limba română	Limba latină	Limba elenă	Suplinitoare	Limba franceză	Limba germană	Istoria	Matematica	Chimia	Fizica	Muzica vocală	Muzica instrumen.	Desemnul artistic	Gimnastica	Forma exterioară	Purtarea
1	Iuliu Blaj	3	3	3	3	—	3	3	3	3	2	3	1	—	1	1	2	2
	Corneliu Drinca	1	2	2	2	—	2	2	1	3	2	2	1	—	1	2	1	1
	Ervin Kasznár	2	2	3	3	—	2	1	3	3	2	2	1	—	1	3	1	1
	Andreiu Malaescu	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1
5	Tiberiu Mitär*	2	3	2	2	—	3	2	2	3	2	3	1	1	2	2	2	2
	Zaheiu Mîţiu*	1	1	2	2	—	2	2	1	3	1	2	1	—	1	1	1	1
	Zeno Muntean	1	2	1	1	—	2	1	1	2	1	2	1	—	2	2	1	1
	Coriolan Nemoian*	1	1	3	3	—	3	2	2	3	2	3	1	—	1	2	2	1
	Elemer Novotny	1	3	3	3	—	3	1	3	2	2	2	1	—	1	1	1	1
10	Epamin. Popovici*	3	3	3	3	—	3	3	3	3	2	3	1	—	1	1	1	1
	Iosif Roiescu*	1	3	2	2	—	3	2	2	1	1	2	1	1	2	2	1	1
	Traian Ţunea	3	3	2	2	—	3	2	2	2	1	2	1	1	2	2	2	1

S'a retras: Valeriu Belcea în Octombre.

b) particulari:

1	Tit Romul Pârvu	1	2	3	3	—	3	2	3	1	2	3	2	—	—	—	2	—
2	Gheorghe Perian	3	3	3	3	—	2	3	2	3	3	3	3	—	—	—	2	—
3	Petru Şandru	1	2	3	—	3	3	2	2	3	3	3	1	—	—	—	1	—

S'a retras dela examen: Tiberiu Gherga.

c) Au făcut examen de diferenţă;

Bujor L. Barbu, Nicolae Bona, Romulus Lazaroni, Corneliu Mircea, Corneliu Roşca, Ilie Rusmir, Nicolae Tomici, Iuliu Vuia

Clasa VIII.

a) ordinari.

Diriginte: *Gheorghe Noaghea.*

No. curent	Numele elevului	Religia	Limba română	Limba latină	Limba elenă	Suplinitoare	Limba franceză	Limba germană	Drept-economie politică	Filozofia	Istoria	Matematica	Ştiinţele naturale	Fizica	Igiena	Muzica vocală	Desemn artistic	Gimnastica	Forma exterioară	Purtarea
1	David Babeu*	1	3	3	3	-	3	3	3	2	3	3	2	2	1	2	2	3	2	1
	Victor G. Cornea	1	3	3	3	-	2	2	3	2	3	3	3	3	1	2	2	3	3	1
	Traian Costescu*	1	2	2	2	-	2	2	3	1	2	1	2	1	1	1	1	2	2	1
	Nicolae Domănianţu	2	3	3	3	-	2	2	3	3	3	3	3	3	2	1	2	2	2	1
5	Nicolae Horescu	2	3	2	2	-	2	2	2	2	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1
	Ferdinand Krall	1	3	3	3	-	3	1	3	3	3	2	3	3	2	1	1	1	2	1
	Lud.Rom.Miculescu	1	1	1	1	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
	Ioan Munteanu	1	1	2	2	-	2	1	2	1	2	1	1	1	1	1	1	2	1	1
	Titu Romul Pârvu	1	1	2	2	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
10	Gheorghe Şiclovan	1	2	3	2	-	1	2	2	2	2	1	2	2	1	1	1	1	2	1

A părăsit liceul în 17/XII Petru Stoichescu.

b) particulari:

1	Bujor L. Barbu	1	3	3	-	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	-	-	-	2	-
	Nicolae Bona	2	3	4	-	3	3	4	2	3	3	3	3	3	3	-	-	-	2	-
	Sever Jianu	3	2	3	3	-	-	2	-	3	3	3	-	3	-	-	-	-	-	-
	Corneliu Mircea	1	3	3	-	3	3	3	3	2	2	3	2	3	2	-	-	-	2	-
5	Emilian Novacoviciu	1	1	3	3	-	3	3	2	1	1	1	2	1	1	-	-	-	2	-
	Rom. Novacoviciu	1	1	1	1	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	1	-
	Petru Ognanovici	1	3	3	3	-	-	3	-	3	3	3	-	3	-	-	-	-	3	-
	Gheorghe Perian	2	4	4	3	-	3	3	1	3	2	3	2	3	2	-	-	-	2	-
	Ilie Rusmir	1	3	3	-	3	3	3	3	2	3	3	1	3	1	-	-	-	1	-
10	Liviu Şandru	1	3	3	3	-	3	3	3	3	3	2	3	3	1	-	-	-	2	-
	Baltazar Ştuiber	1	3	2	1	-	3	1	2	3	2	3	2	2	2	-	-	-	1	-
	Maria Elis. Şusoiu	1	1	1	1	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	1	-
	Aurel Vernichescu	1	3	2	3	-	-	3	-	3	3	3	-	3	-	-	-	-	2	-
	Iuliu Vuia	1	2	3	-	3	3	3	2	1	1	3	2	3	1	-	-	-	1	-

Date statistice despre elevii liceului „Traian Doda“ din Caransebeş în a. şc. 1919/20.

1			2												3	4		5				
			Numărul elevilor în cursul anului												Au făcut exam. în total	Elevi ordinari		După confesiuue (ordinari şi particulari)				
			ordinari						particulari													
									înmatriculaţi			au facut examen.										
Clasa	Inmatriculaţi total	Inmatriculaţi	au trecut ca particulari	s'au retras în cursul anului	îndepărtaţi tacit	eliminaţi	au murit	au făcut examene	băieţi	fete	total	băieţi	fete	total	ordinari şi particulari	internişti	externişti	ort. rom.	gr. cat.	rom. cat.	ref.	izraeliţi
I	74	60	—	1	—	—	—	59	1	13	14	—	12	12	71	14	45	63	2	6	-	-
II	60	51	—	4	—	—	—	46	1	8	9	1	7	8	54	12	35	43	4	5	1	1
III	52	50	—	8	—	—	—	41	1	1	2	—	1	1	42	17	25	35	3	2	2	-
IV	34	31	—	1	—	—	—	30	—	3	3	—	3	3	33	8	22	31	-	1	-	1
V	29	23	1	—	—	—	—	22	1	5	6	1	5	6	28	6	16	24	-	4	-	-
VI	19	13	—	1	—	—	—	12	3	3	6	3	3	6	18	7	5	16	-	2	-	-
VII	17	13	—	1	—	—	—	12	4	—	4	3	—	3	15	5	7	13	-	1	-	1
VIII	25	11	—	—	1	—	—	10	13	1	14	13	1	14	24	2	8	21	-	3	-	-
Total	310	252	1	16	1	—	—	232	24	34	58	21	32	53	285	71	163	246	9	24	3	3

6					7															8				16
După naţionalitate (ordinári şi particulari)					După etate (ord. şi part.), născuţi în anul															După domiciliul părinţilor				
Români	Germani	Cehi	Maghiari	Evrei	1909	1908	1907	1906	1905	1904	1903	1902	1901	1900	1899	1898	1897	1896	1895 şi sub 1895	din Caransebeş	din judeţul Caraş-Severin	din restul Banatului	din restul ţării	Observări
63	6	1	1	-	14	30	11	12	3	1	—	—	—	-	-	-	-	-	-	25	40	3	3	Coloanele de sub p. 4—5 cuprind numai pe elevii, cari au făcut examene
48	3	1	1	1	3	10	21	11	4	5	—	—	—	-	-	-	-	-	-	23	25	—	6	
38	3	-	1	-	—	2	4	8	15	7	5	1	—	-	-	-	-	-	-	10	29	2	1	
32	—	-	-	1	—	—	2	5	7	11	5	3	—	-	-	-	-	-	-	12	21	—	—	
26	1	-	1	-	—	—	—	1	6	4	11	4	1	-	-	-	1	-	-	8	18	2	—	
16	1	-	1	-	—	—	—	—	—	5	3	5	4	-	-	1	-	-	-	4	11	2	1	
13	1	-	-	1	—	—	—	—	—	2	2	3	5	-	2	-	-	-	1	3	9	3	—	Ex. dif. de cl. VII au făcut 8 inşi
22	2	-	-	-	—	—	—	—	—	—	1	3	1	6	2	3	2	1	5	7	15	2	—	
258	17	2	5	3	17	42	38	47	35	35	27	19	11	6	4	4	3	1	6	92	168	14	11	

Clasa	Au făcut examene (ord. şi part.)	9. După ocupaţia părinţilor: proprietari	industriaşi	comercianţi	funcţionari de stat	funcţionari privaţi	profesori sau învăţători	preoţi	medici, advocaţi, ingineri	soldaţi	aplicaţi în servicii	privatieri — pensionari	10. Dintre elevii ord. şi part.: au fost repetenţi	au învăţat suplinitoarea l. eleve
I	71	17	8	6	6	4	13	7	1	—	5	4	2	—
II	54	10	6	5	5	8	6	6	1	1	2	4	—	—
III	42	17	2	2	5	6	2	2	—	–	3	3	—	—
VI	33	12	3	1	3	1	5	2	1	—	1	4	1	—
V	28	7	3	2	1	4	3	4	—	—	1	3	—	—
VI	18	6	1	1	2	1	1	4	—	—	1	1	1	—
VII	15	2	2	—	1	2	2	5	1	—	—	—	—	1
VIII	24	5	3	—	2	3	4	4	—	—	—	3	—	5
Total	285	76	28	17	25	29	36	34	4	1	13	22	4	6

11. Dintre elevii ordinari — au avut la purtare nota: 1	2	3	4	n'au absentat dela ore	au absentat motivat	au absentat nemotivat	12. Numărul orelor absentate: motivat	nemotivat	13. Au fost clasificaţi cu nota: foarte bine	bine	suficient	1 nesuficient	2 nesuficienţi	mai mulţi nesuficienţi	Au învăţat muzica instrum.	Cercetaşi
45	14	—	—	5	40	14	1536	140	5	16	37	6	4	3	2	28
35	10	1	—	5	26	15	1861	102	5	15	16	3	8	7	5	29
36	5	—	—	3	32	6	1930	44	7	5	23	1	1	5	4	29
22	8	—	—	2	25	3	1678	12	4	2	17	3	4	3	2	23
18	3	1	—	1	14	7	967	17	5	5	13	1	3	1	3	22
11	1	—	—	—	11	1	677	2	2	5	8	1	2	—	—	16
10	2	—	—	1	5	6	344	36	2	5	8	—	—	—	3	10
10	—	—	—	—	7	3	525	4	5	3	14	—	2	—	—	10
187	43	2	—	17	160	55	9418	357	35	56	136	15	24	19	19	167

VIII.

Inștiințare pentru a. şc. 1920|21.

1. *Inscrierea* se va face în zilele de 11—15 Septembrie dela 8—12 ore şi prelegerile se vor începe la 16 Septemvrie.

In clasa I se primesc numai absolvenţi de cel puţin patru clase primare, cari au împlinit 9 ani dar n'au trecut 12 ani, şi cari au fost vaccinaţi sau revaccinaţi. Aceştia se vor prezinta, la termenele fixate, dimpreună cu părinţii sau tutorii lor şi vor aduce *a) extractul de naştere (cu numele corect), b) certificatul şcolar şi c) certificatul de vaccină sau revacccinare.*

Ceilalţi elevi, de cl. II—VIII, vor prezinta — cu excepţia certificatului de vaccină — aceleaşi acte.

Se observă, că într'o clasă pot fi primiţi cel mult 60 de elevi.

Cu ocaziunea înscrierii fiecare şcolar trebuie să plătească taxele şcolare în vigoare:

taxele de înscriere deodată	. . . . .	*31 Lei,*
didactrul anual	în clasele inferioare în 4 rate à 15 Lei	*60 Lei,*
	în „ superioare în 4 rate à 20 Lei	*80 Lei,*

Rata I se va plăti cel mult până'n 15 Oct., a IIa până la 1 Dec., a IIIa până la 15 Martie şi a IVa până la 1 Mai. Şcolarii, a căror rată nu va fi achitată până la termenele fixate, se vor elimina de drept.

Şcolarii meritoşi şi lipsiţi de mijloace vor putea fi *dispenzaţi de didactru.* Sunt scutiţi de drept copiii orfani după cei căzuţi în răsboiul mondial pentru Unitatea naţională, asemenea şi copiii membrilor corpului didactic. Cererile se vor adresa directorului, cu toate dovezile (certificat oficial despre situaţia materială a părinţilor, iar orfanii de răsboiu şi copiii membrilor corpului didactic certificat oficial despre această

calitate a lor). Condiţia dispenzei e: nota la purtare *bună* şi nota generală la progresul în studii *cel puţin bine.* Elevii de cl. I nu pot fi dispenzaţi de didactru, de cât numai în semestrul II, în baza Avizului semestral!

2. *Gazdele.* La înscriere sau cel mult 2 săptămâni după înscriere, părinţii sau tutorii, cari nu sunt cu locuinţa stabilă în Caransebeş, trebuie să anunţe la Direcţiune gazda, la care va locui elevul şi care va avea supravegherea educativă asupra lui. Orişice schimbare se va aduce la cunoştinţa Direcţiunii. *Directorul îşi susţine dreptul de-a dispune definitiv ori de-a face schimbări potrivite, după necesitate. Nu pot locui elevii în gazdă la persoane, cari ţin stabilimente publice de orişice natură, ori a căror moralitate nu va fi bine stabilită.*

3. *Examenele de corigenţă, primire şi integrale* se vor ţinea la 9—12 Septembrie.

Sabin Evuţian
director.

Cuprinsul.

NOTĂ. Acest anuar, întâiul dela marele act al Unirii, apare mai voluminos, la insistenţa publicului şi în urma împrejurărilor speciale, în cari s'a zemislit liceul. Cheltuielile — peste cele prevăzute de stat — le completează unii binevoitori, a căror nume îl vom da la anul viitor. Ţinem, să le mulţumim şi acum.

Direcţiunea.